

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله نهم

پایه یازدهم

۱۴۰۴/دی/۲۶

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	یازدهم
ریاضی	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه	فصل ۱ و فصل ۲ (درس ۱) صفحه ۱ تا ۳۳
زبان و ادبیات فارسی	۱۵	۱۱	۲۵	۱۵ دقیقه	درس ۱ تا ۶ و کارگاه تحلیل فصل دوم صفحه ۱۰ تا ۵۶
علوم اجتماعی	۱۰	۲۶	۳۵	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۸ صفحه ۱ تا ۷۲
روانشناسی	۱۰	۳۶	۴۵	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۴ صفحه ۸ تا ۱۱۱
زبان عربی	۱۵	۴۶	۶۰	۱۵ دقیقه	درس ۱ تا ۳ صفحه ۱ تا ۴۶
تاریخ	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۸ صفحه ۱ تا ۸۸
جغرافیا	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۶ صفحه ۱ تا ۸۲
فلسفه (۱)	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۶ صفحه ۱ تا ۳۹
مجموع	۹۰ سؤال			۹۵ دقیقه	—

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	محمد اسکندری یگانه - علی شهبازی کارشناس علمی: میثم حصارکی	علی شهبازی
علوم و فنون ادبی	ابوالفضل قاضی فخر آستانه - مهدی کرانی - حسینعلی موسی زاده کارشناس علمی: طاهره موسی زاده مقدم	ابوالفضل قاضی فخر آستانه
جامعه‌شناسی	الهام رضایی کارشناس علمی: روزینا رحمتی گواری	فروغ نجمی تیموریان
روانشناسی	مهدی جاهدی کارشناس علمی: مهدی پارچه‌باف دولتی	مهدی جاهدی
عربی، زبان قرآن	موسی کاظم غلامی کارشناس علمی: محمدصادق خادم	موسی کاظم غلامی
تاریخ	بهروز یحیی کارشناس علمی: حبیبه محبی	بهروز یحیی
جغرافیا	الهه ریاحی نسب - زهرا فروغی هریس کارشناس علمی: شهرام امامی	مریم صالحی
فلسفه (۱)	نگین تربتی سنجانی - مجید قدرتی پور کارشناس علمی: نرگس مهدوی صفت	مجید قدرتی پور

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفتر چه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینش ها، نوع صفحه آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه ترین حالت به دفتر چه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

Azmoon.kheilisabz.com

ریاضی و آمار یازدهم

۱- عبارت «دو برابر تفاضل عددی از عکس آن، حداکثر برابر یک است» با نماد ریاضی کدام است؟

$$2\left(x - \frac{1}{x}\right) \leq 1 \quad (۱) \quad 2\left(\frac{1}{x} - x\right) \leq 1 \quad (۲)$$

$$2\left(x - \frac{1}{x}\right) \geq 1 \quad (۳) \quad 2\left(\frac{1}{x} - x\right) \geq 1 \quad (۴)$$

۲- اگر گزاره $(p \wedge \sim q) \Rightarrow (q \Leftrightarrow r)$ نادرست باشد، ارزش گزاره‌های $\sim q \Leftrightarrow (r \Rightarrow \sim p)$ و $\sim r \vee (p \Leftrightarrow q)$ به ترتیب از راست به چپ چگونه است؟

(۱) درست - درست (۲) درست - نادرست

(۳) نادرست - درست (۴) نادرست - نادرست

۳- دانش‌آموزی در حل نامعادله $x + 4 > (x + 1)(x + 4)$ مراحل زیر را طی کرده است. خطا در صورت وجود در کدام مرحله رخ داده است؟

تفریق $x + 4$ از طرفین: (مرحله ۱) $0 < (x + 4)(x + 1) - (x + 4)$

فاکتورگیری از $x + 4$: (مرحله ۲) $0 < (x + 4)(x + 1 - 1)$

ساده کردن داخل پرانتز: (مرحله ۳) $0 < x(x + 4)$

تقسیم طرفین بر x : (مرحله ۴) $0 < x + 4$

طرفین منهای ۴: (مرحله ۵) $x > -4$

(۱) مرحله ۱ (۲) مرحله ۲

(۳) مرحله ۳ (۴) خطایی ندارد.

۴- تابع f به صورت زیر تعریف شده است:

اگر x فرد باشد: $f(x) = 4$

اگر x زوج و نامنفی باشد: $f(x) = x + 1$

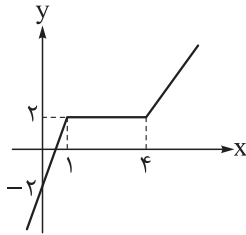
اگر x زوج و منفی باشد: $f(x) = -x$

حاصل $f(0) + f(3) + f(-6)$ کدام است؟

(۱) ۱۰ (۲) ۱۴

(۳) ۱۶ (۴) ۱۱

محل انجام محاسبات

۵- نمودار تابع f به صورت مقابل است. حاصل $f(\frac{1}{4}) - f(\frac{3}{4})$ کدام است؟

- (۱) ۱
(۲) -۱
(۳) ۳
(۴) -۳

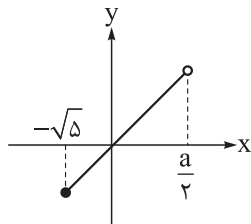
۶- اگر f تابع همانی و $f(a+3) + f(1-a) = f(b)$ باشد، کدام گزینه قطعاً درست است؟

- (۱) $a > 2$
(۲) $a \leq 2$
(۳) $b > 2$
(۴) $b \leq 2$

۷- در تابع ثابت $f(x) = a(x+1)(x-2) + 2x^2 - bx$ ، حاصل $\frac{f(a)}{a}$ کدام است؟

- (۱) ۱
(۲) -۱
(۳) ۲
(۴) -۲

۸- برد تابع همانی رسم شده شامل ۶ عدد صحیح است. اگر a عددی طبیعی باشد، حاصل ضرب مقادیر ممکن a کدام است؟

- (۱) ۲۰
(۲) ۳۰
(۳) ۴۲
(۴) ۵۶

۹- تابع $f = \{(x_1, y_1), (x_2, y_2), (x_3, y_3)\}$ ثابت است. اگر میانه، میانگین و انحراف معیار داده‌های مثبت y_1, y_2, y_3 به ترتیب a, b و c باشند، اختلاف ریشه‌های معادله $ax^2 + bx + c = 0$ کدام است؟

- (۱) ۱
(۲) $1/5$
(۳) ۲
(۴) $0/5$

۱۰- نقطه $A(\Delta m - 9, m^2 - m)$ روی نیمساز ناحیه اول و نقطه $B(\frac{m-7}{n}, n)$ روی نیمساز ناحیه دوم است. حاصل

$m + n$ کدام است؟

- (۱) ۱
(۲) ۵
(۳) ۴
(۴) ۷

علوم و فنون ادبی یازدهم

۱۱- در کدام گزینه، نام اثر دیگری از نویسندگان آثار زیر آمده است؟

«تحفة الاحرار، اخلاق الاشراف، لمعات، مکاتیب»

(۱) صد پند، نفحات الانس، عشاق نامه، مجالس سبعة

(۲) نفحات الانس، صد پند، عشاق نامه، مجالس سبعة

(۳) نفحات الانس، صد پند، مجالس سبعة، عشاق نامه

(۴) صد پند، نفحات الانس، مجالس سبعة، عشاق نامه

۱۲- عبارات داده شده به ترتیب مربوط به کدام اثر یا نویسنده و شاعر است؟

(الف) این کتاب در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی است. نثر آن گاهی ساده و گاه دارای سجع و موازنه است.

(ب) مهم ترین کتاب او جامع التواریخ نام دارد که به نثری عالمانه و پخته نوشته شده است.

(ج) مهم ترین اثر در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر به شمار می رود.

(د) شاعری که غزل های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بوده و چند مثنوی به پیروی از پنج گنج نظامی سروده است.

(ه) این کتاب تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، خلفای بنی عباس و تاریخ ایران را تا سال ۷۳۰ ه. ق. در بر می گیرد.

(۱) المعجم، حمدالله مستوفی، لمعات، خواجوی کرمانی، تاریخ گزیده

(۲) مرصادالعباد، خواجه رشیدالدین، المعجم، جامی، تاریخ جهانگشا

(۳) لمعات، حمدالله مستوفی، نفحات الانس، خواجوی کرمانی، جامع التواریخ

(۴) مرصادالعباد، خواجه رشیدالدین، المعجم، خواجوی کرمانی، تاریخ گزیده

۱۳- کدام موارد جزء ویژگی های زبانی شعر سبک عراقی هستند؟

(الف) «می» اندک اندک جای «همی» را گرفته است.

(ب) واژه های «ابا، ابر» بسیار اندک به کار می رود.

(ج) لغات فارسی اصیل قدیم کم شده.

(د) تاریخ نویسی به اسلوب ساده رواج یافته است.

(ه) به وجود آمدن سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات

(۱) الف - ج - د (۲) الف - ب - ج (۳) ب - ج - د (۴) ب - د - ه

۱۴- کدام بیت ویژگی های فکری سبک عراقی را ندارد؟

(۱) حافظ به خود نپوشید این خرقة می آلود ای شیخ پاکدامن معذور دار ما را

(۲) ای طایران قدس را عشقت فزوده بالها در حلقه سودای تو روحانیان را حالها

(۳) بر سبزه نشین و خوش بزی روزی چند زان پیش که سبزه بردمد از خاکت

(۴) عنبر است آن حلقه گشته زلف او یا چنبر است چنبر است آری ولیکن چنبر اندر عنبر است

۱۵- بخش حذف شده بیت زیر با کدام عبارت کامل می شود؟

«امشب سبک تر طبل بی هنگام را یا وقت بیداری غلط بوده ست مرغ بام را»

(۱) می زنید (۲) با تو باید (۳) باید گذشت (۴) یاد او

۱۶- پایه های آوایی کدام گزینه نادرست مشخص شده است؟

(۱) حاجت به ترکی نیستش تا در کمند آرد دلی: حاجت به تر / کی نیستش / تا در کمن / دارد دلی

(۲) در اقصای عالم بگشتم بسی: در اقصا / ی عالم / بگشتم / بسی

(۳) میان کم تر از مویی و موی تا میان باشد: میان کم / تر از مویی / موی تا / میان باشد

(۴) آن عرق است از بدنت یا گلاب: آن عرقس / تر بدنت / یا گلاب

۱۷- تعداد پایه‌های آوایی در کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) الا تا نخواهی بلا بر حسود
(۲) به سوزی ده کلامم را روایی
(۳) هر کسی را سیرتی بنهادم
(۴) تو آن چه از تو سزد گفتی و کردی
- که آن بخت برگشته خود در بلاست
کز آن گرمی کند آتش گدایی
هر کسی را اصطلاحی داده‌ام
غم جان من بیچاره خوردی

۱۸- آهنگ خوانش کدام بیت با بیت زیر یکسان است؟

- «صبر کن ای دل که صبر سیرت اهل صفاست»
(۱) چشمه خورشید تویی، سایه‌گه بید منم
(۲) هر نفس آواز عشق می‌رسد از چپ و راست
(۳) هر چه به گرد خویشتن می‌نگرم در این چمن
(۴) باران اشکم می‌دود وز ابرم آتش می‌جهد
- چاره عشق احتمال، شرط محبت وفاست»
چون که زدی بر سر من پست و گدازنده شدم
ما به فلک می‌رویم عزم تماشا که راست؟
آینه ضمیر من جز تو نمی‌دهد نشان
با پختگان گو این سخن سوزش نباشد خام را

۱۹- کدام بیت فاقد تشبیه است؟

- (۱) بلبل چو من به عشق گلی گشته مبتلا
(۲) آرزو می‌کنم شمع صفت پیش وجودت
(۳) چو با حبیب نشینی و باده پیمایی
(۴) چو آفتاب می‌از مشرق پیاله برآید
- و اندر چمن فکنده ز فریاد غلغلی
که سراپای بسوزند من بی‌سروپا را
به یاد دار محبان بادپیما را
ز باغ عارض ساقی هزار لاله برآید

۲۰- در کدام بیت، هر دو نوع تشبیه (گسترده و فشرده) وجود دارد؟

- (۱) به یاد روی شیرین بیت می‌گفت
(۲) آتش است آب دیده مظلوم
(۳) مرا در دل درخت مهربانی
(۴) جهان چون نی هزاران ناله دارد
- چو آتش تیشه می‌زد کوه می‌سفت
چون روان گشت خشک و تر سوزد
به چه ماند؟ به سرو بوستانی
که یک نی دیده از شگرتانی

۲۱- بیشترین «مجاز» در کدام بیت دیده می‌شود؟

- (۱) سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی
(۲) یک سر بی‌کبر در نمرودزار خاک نیست
(۳) می‌خواست گل که دم‌زدن از رنگ و بوی دوست
(۴) ندای عشق تو دیشب در اندرون دادند
- چه خیال‌ها گذر کرد و گذر نکرد خوابی
کاسه هر کس که می‌بینم از این صهبا پر است
از غیرت صبا نفسش در دهان گرفت
فضای سینه حافظ هنوز پر ز صداست

۲۲- نوع مجاز کلمات مشخص شده در کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) چه عشوه‌ها که خریدم ز چشم عشوه‌فروزش
(۲) تنگ شکر شود همه کام و دهان من
(۳) زین آتش نهفته که در سینه من است
(۴) گر بدین پسته خندان به چمن بنشینی
- چه باده‌ها که کشیدم ز لعل باده‌گسارش
چون دل خیال آن بت شیرین دهان کند
خورشید شعله‌ای است که در آسمان گرفت
غنچه از شاخ به صد آه و فغان برخیزد

۲۳- مفهوم کدام بیت با بیت زیر قرابت معنایی دارد؟

- «روزگار است این که گه عزّت دهد گه خوار دارد»
 (۱) خانه دل ما را از کرم عمارت کن
 (۲) دست فلک ز کارم وقتی گره گشاید
 (۳) هر نوبتی نظر به یکی می‌کند سپهر
 (۴) ز یزدان دان، نه از ارکان که کوتاه دیدگی باشد
- چرخ بازیگر از این بازیچه‌ها بسیار دارد»
 پیش از آن که این خانه رو نهد به ویرانی
 کز یکدگر گشایی زلف گره‌گشا را
 هر مدّتی زمین به یکی می‌دهد زمان
 که خطی کز خرد خیزد، تو آن را از بنان بینی

۲۴- کدام بیت با بیت زیر قرابت معنایی دقیق‌تری دارد؟

- «نیست به جز عشق در این پرده کس»
 (۱) عشق امر کل، مارقعه‌ای، اوقْلُزْم و ما جرعه‌ای
 (۲) گلزار و باغ عالمی چشم و چراغ عالمی
 (۳) کو بام غیر بام تو کو نام غیر نام تو
 (۴) تو سرو جویباری، تو لاله بهاری
- اول و آخر همه عشق است و بس»
 او صد دلیل آورده و ما کرده استدلال‌ها
 هم درد و داغ عالمی چون پا نهی اندر جفا
 کو جام غیر جام تو ای ساقی شیرین‌ادا
 تو یار غمگساری، تو حور دلربایی

۲۵- نوع «غم» در کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) خروشی برآمد ز دشت و ز شهر
 (۲) گفته بودم چو بیایی، غم دل با تو بگویم
 (۳) مابه غم خو کرده‌ایم ای دوست ما را غم فرست
 (۴) گذرگهی است پُرستم که اندر او به غیر غم
- غم آمد جهان را از آن کار بهر
 چه بگویم؟ که غم از دل برود چون تو بیایی
 تحفه‌ای کز غم فرستی نزد ما هر دم فرست
 یکی صلاي آشنا به رهگذر نمی‌زند

جامعه‌شناسی یازدهم

۲۶- جهان مستقل از خواست و ارادهٔ انسانی وجود دارد. هویت ذهن افراد و فرهنگ در رویکرد اول است و در دیدگاهی که فرهنگ، مهم‌تر است،

- (۱) تکوینی - طبیعی و مادی - جهان تکوینی مادهٔ خامی برای دخل و تصرف فرهنگ‌ها و جوامع مختلف است
 - (۲) تکوینی - درونی و فردی - جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیتی ندارند
 - (۳) طبیعی - تکوینی - بین علوم انسانی و علوم طبیعی تفاوتی وجود ندارد
 - (۴) طبیعی - تکوینی و مادی - هر دو جهان ذهنی و جهان تکوینی مهم و در تعامل با یکدیگر قرار می‌گیرند
- ۲۷- در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

فرهنگ سلطه و استکبار	«د»	فرهنگ جبرگرا	«ج»
«الف»	دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای بدون نگاه سلطه‌جویانه	«ب»	ناتوانی در دفاع از هویت خود

- (۱) توجه به کانون ثروت و قدرت - تعهد و مسئولیت - حقیقت - اینکها
 - (۲) تقسیم جهان به دو منطقهٔ مرکزی و پیرامونی - ناتوانی انسان در تعیین آیندهٔ خود - معنویت - مغولان
 - (۳) دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه - محکومیت انسان به سرنوشتی محتوم - عقلانیت سطح اول - اینکها
 - (۴) در خدمت گرفتن نژاد خاص - از بین رفتن قدرت مقاومت آدمیان - عقلانیت سطح دوم - سرخ‌پوست‌ها
- ۲۸- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب، با موارد کدام گزینه در ارتباط است؟
- اغلب با خسارت‌های انسانی و اقتصادی فراوان همراه بوده است.
 - مردمی که برتری فرهنگی جهان غرب را پذیرفته باشند.
 - غلبهٔ نظامی مغولان با غلبهٔ فرهنگی آنان همراه نبود.
 - در سال ۱۸۳۶ م. انگلیسی‌ها، زبان انگلیسی را زبان رسمی هند کردند.
- (۱) امپریالیسم و استعمار - به مسیری می‌روند که جهان غرب برای آنان ترسیم می‌کند. - بعضی فرهنگ‌ها ظرفیت جهانی‌شدن ندارند. - استعمار نو
 - (۲) جهان‌گشایی و امپراتوری - هویت خود را در حاشیهٔ جهان غرب جست‌وجو می‌کنند. - بعضی فرهنگ‌ها قومی و قبیله‌ای هستند و شایستگی جهانی‌شدن را ندارند. - استعمار فرانو
 - (۳) پادشاهی و امپراتوری - مقاومت فرهنگی آن‌ها فرومی‌پاشد. - غلبهٔ نظامی همواره با غلبهٔ فرهنگی همراه است. - استعمار نو
 - (۴) امپریالیسم و استعمار - با استعمار فرانو روبه‌رو می‌شوند. - فرهنگ‌های قومی و قبیله‌ای در هیچ صورتی جهانی نمی‌شوند. - ناتوی فرهنگی

۲۹- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب «علت»، «معنا یا مفهوم» و «نتیجه» چیست؟

- سازش با دولت‌های غربی
 - تعلق خاطر و وابستگی به ملت، سرزمین، نژاد و ...
 - مخدوش‌شدن وحدت امت اسلامی
- (۱) تکیه بر قدرت نظامی و صنعتی غرب - سوسیالیسم - مورد حمایت قرار گرفتن مکاتب و روش‌های غربی مانند ناسیونالیسم و مارکسیسم بعد از انقلاب اسلامی
 - (۲) تبدیل استبداد ایلی و قومی به استبداد استعماری - ملی‌گرایی - استفاده از مکاتب غربی مانند سوسیالیسم و مارکسیسم توسط نخبگان غربی برای مقابله با اسلام
 - (۳) مغلوب‌شدن سیاستمداران اسلامی در مقابل استعمارگران - مارکسیسم - مورد حمایت قرار گرفتن مکاتب و روش‌های غربی مانند سوسیالیسم و مارکسیسم قبل از انقلاب اسلامی
 - (۴) پیوندخوردن قدرت سیاسی جوامع اسلامی با قدرت استعمارگران - ناسیونالیسم - استفاده از مکاتب غربی مانند ناسیونالیسم و مارکسیسم توسط نخبگان اسلامی برای مقابله با سلطهٔ استعمار

۳۰- به ترتیب، در مورد «سکولاریسم»، «روشنگری قرن ۱۹ و ۲۰» و «پروتستانتیسم» کدام گزینه درست است؟

- (۱) مهم‌ترین ویژگی هستی‌شناختی فرهنگ معاصر غرب - بیشتر شکل عقل‌گرایانه پیدا کرد. - نهضت جدید دینی با رویکرد گزینشی
- (۲) مهم‌ترین ویژگی هستی‌شناختی فرهنگ معاصر غرب - نوعی علم تجربی سکولار پدید آورد. - پیامد سکولاریسم پنهان
- (۳) کنارگذاشتن وحی و شهود در شناخت حقیقت - به بحران معرفتی دچار شد. - دیدار سران کشورهای اروپایی با پاپ
- (۴) دنیوی‌شدن همه ظرفیت‌های وجودی انسان - علم تجربی را صرفاً به صورت دانش ابزاری در خدمت اهداف دنیوی انسان قرار داد. - توجیه هنجارها و رفتارهای دینی با تفاسیر دنیوی

۳۱- عبارتهای کدام گزینه، ترتیب وقایع در فرهنگ غرب را به درستی نشان می‌دهد؟

- (۱) حذف پوشش دینی و بازگشت به تفسیر غیرتوحیدی فرهنگ یونان و روم باستان - حرکت به سوی نوعی دنیاگرایی در عمل توسط مسیحیان و آباء کلیسا - رقابت شاهزادگان اروپایی با قدرت کلیسا - تبدیل سکولاریسم عملی به سکولاریسم نظری
- (۲) باور به تثلیث که براساس آن، خداوند، عیسی و روح‌القدس، یک ذات واحدند. - تحریف مسیحیت در سطح اندیشه و عمل - از اعتبار انداختن عقل به بهانه ایمان و وحی - تأکید بر ابعاد جسمانی و دنیوی انسان در هنر
- (۳) پرستش خداوندگاران متکثر و غفلت از نگاه توحیدی به عالم - سکولاریسم عملی آباء کلیسا با وجود استفاده از شعارها و مفاهیم معنوی و توحیدی - وقوع حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در جهت اصلاح دینی - نفوذ سکولاریسم در عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ غرب
- (۴) فرهنگ اساطیری و پرستش خداوندگاران متکثر - گام‌برداشتن به سمت حذف پوشش دینی - دنیاگرایی رایج در سطح هنجارها، رفتارها و زندگی مردم - حمایت قدرت‌های محلی از کشیشان مخالف پاپ

۳۲- کدام گزینه به ترتیب در مورد جامعه جهانی بعد از ظهور غرب جدید، درست ولی در مورد جامعه جهانی قبل از ظهور فرهنگ غرب، نادرست است؟

- (۱) در سده‌های هفدهم تا بیستم، اقتصاد گسترده‌ای شکل گرفت که تقسیم کارش از مرزهای سیاسی و فرهنگی موجود فراتر رفت. - فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف هر یک در بخشی از جهان، حاکمیت نظامی مربوط به خود را به وجود آورده بودند.
- (۲) فرهنگ‌های مختلف می‌توانستند از مرزهای جغرافیایی خود از طریق روابط تجاری یا گفت‌وگوهای مستقیم علمی و معرفتی، عبور کنند. - فرهنگ کشورهای غیرغربی در حاشیه روابط و سازمان‌های سیاسی و اقتصادی جهانی، وضعیتی متزلزل پیدا کرده بودند.
- (۳) در سده‌های نوزدهم تا بیستم، اقتصاد گسترده‌ای شکل گرفت که تقسیم کارش از مرزهای جغرافیایی و فرهنگی موجود فراتر رفت. - نشر و گسترش اسلام متکی بر قدرت سیاسی و نظامی آن نبود، بلکه مرهون قوت و قدرت فرهنگی آن بود.
- (۴) در سده‌های هفدهم تا بیستم، نظامی در سطح جهان با عنوان «نظام نوین جهانی» پدید آمد که جوامع غربی را به صورت مرکزی و سایر جوامع را به صورت پیرامونی درآورد. - روابط جامعه جهانی به گونه‌ای نبود که سرنوشت تعاملات فرهنگی را تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی قرار دهد.

۳۳- به ترتیب، موارد زیر عملکرد چه کسانی یا چه جریاناتی است؟

- برای حفظ وضع موجود، در عرصه‌های مهم انحصار ایجاد می‌کنند.
 - در برابر امپراتوری فرهنگی تازه‌تأسیس، آسیب‌پذیر ترند.
 - جهان غرب را در مدیریت انتقال فرهنگ خود یاری می‌رساند.
 - جوامع غیرغربی را از نظر اقتصادی و سیاسی در موضع ضعف قرار داد.
- (۱) دولت‌های پیرامون - کشورهای استعمارشده - امپراتوری رسانه‌ای - جوامع استعمارگر
 - (۲) دولت ملتها - جوامع خودباخته - شرکت‌های بزرگ چندملیتی - دولت‌های مرکز
 - (۳) جوامع غربی - جوامع غیرغربی - جهانی‌شدن و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی - دولت ملتها
 - (۴) دولت‌های مرکز - کشورهای کم‌تر توسعه‌یافته - صنعت ارتباطات - برخورد استعماری غرب

۳۴- هر یک از عوامل زیر به ترتیب، منجر به بروز چه پدیده‌هایی شدند؟

«زوال تدریجی قدرت کلیسا»، «حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت در عرصه جهانی»، «حمایت دولت‌های سکولار غربی از مبلغان مسیحی» و «از بین رفتن قدرت چانه‌زنی کشورهای تک‌محصولی در اقتصاد جهانی»

(۱) شکل‌گیری دولت‌هایی با هویت غیردینی - تعامل میان فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف - تأثیرگذاری بر نخبگان سیاسی کشورهای دیگر - شکل‌گیری اقتصاد سرمایه‌محور

(۲) حاکمیت کنت‌ها و لردها - تعاملات، گفت‌وگوها و برخوردهای فرهنگی و تمدنی - بسط جهانی قدرت خود - وابستگی اقتصادی آن‌ها به کشورهای استعمارگر

(۳) شکل‌گیری دولت‌ملت‌های جدید - چالش‌های بین‌فرهنگی و تمدنی - ایجاد اختلال در فرهنگ عمومی جوامع غیرغربی - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جهانی شدن

(۴) انقلاب فرانسه و پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار - انسجام فرهنگی در نظام جهانی - تأمین منافع اقتصادی - نامتعادل شدن تبادلات تجاری در سطح جهان

۳۵- به ترتیب، پاسخ هر یک از سؤال‌های زیر در کدام گزینه ذکر شده است؟

- هدف از حذف پوشش دینی در دوره رنسانس چه بود؟
 - آرمان سیاسی فراماسونرها چه بود؟
 - جنبش عدم تعهد در برابر کدام سیاست شکل گرفته است؟
- (۱) بازگشت به فرهنگ اساطیری - تخریب جامعه جهانی پیشین - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی
- (۲) عبور از مسیحیت و تداوم فرهنگ یونان - ساختن جامعه جهانی جدید - عدم حمایت از جنبش‌های اسلامی
- (۳) بازگشت به فرهنگ یونان و روم باستان - جهان وطنی - نادیده گرفتن ملت‌های مسلمان در جریان جهانی‌سازی
- (۴) بسط ابعاد دنیوی و این جهانی خود - کاسموپولیتیسیم - جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی

روان‌شناسی یازدهم

۳۶- پژوهشگری بررسی خود را پیرامون «راه‌های مورد استفاده دانش‌آموزان برای ارتقای حافظه» با مراجعه به مدارس و پرسش سؤالاتی از پیش‌آماده و مشخص از دانش‌آموزان در رابطه با رفتار و افکارشان پیش می‌برد. درستی و نادرستی عبارات زیر در رابطه با این پژوهش کدام است؟

- بهتر است برای رسیدن به نتایج متنوع به طور جداگانه به سراغ دانش‌آموزان دبستانی و دبیرستانی برود.
- روش مورد استفاده او برای جمع‌آوری اطلاعات مصاحبه‌های از پیش‌آماده است.
- پژوهش او را می‌توان در زمره پژوهش‌های پیرامون شناخت پایه دانست.
- متغیرهای پژوهش او «راه‌های مورد استفاده» و «دانش‌آموز بودن یا نبودن» است.

- (۱) نادرست - نادرست - نادرست - نادرست
(۲) نادرست - نادرست - درست - درست
(۳) درست - درست - درست - درست
(۴) درست - درست - نادرست - درست

۳۷- موارد کدام گزینه، به ترتیب، با عبارات زیر مرتبط هستند؟

- پژوهش‌های روان‌شناختی نشان‌دهنده تأثیر حیرت‌انگیز پیاده‌روی روزانه بر کاهش اضطراب هستند.
- کارشناسان ترافیک شهری پس از شناسایی مسیرهای پرتراфик، اقدام به راه‌اندازی اتوبان‌ها و پل‌های تازه می‌کنند.
- اگر متن کتاب مورد مطالعه حاوی تصاویر و نمودارهایی باشد، خوانندگان بهتر می‌توانند بر آن تمرکز کنند.
- با کنار هم گذاشتن عوامل مؤثر بر فراموشی، به دیدی جامع و یکپارچه از علل زیربنایی فراموشی می‌رسیم.

- (۱) اصل - مسئله - فرضیه - تبیین
(۲) تبیین - کنترل - فرضیه - تبیین
(۳) اصل - کنترل - قانون - نظریه
(۴) تبیین - مسئله - قانون - نظریه

۳۸- در رابطه با ویژگی‌های رشد کودکی ده‌ماهه، کدام گزینه درست است؟

- (۱) اگر بخواهیم چیزی را فراموش کند، کافی است آن را از جلوی چشم او برداریم تا دیگر دنبالش نگردد.
- (۲) دوست دارد دائماً در آغوش پدر، مادر یا آشنایانش باشد و با دیدن افراد ناآشنا احم کرده و گریه می‌کند.
- (۳) می‌تواند دست خود را به لبه میز گرفته و بلند شود، اما اگر دست‌هایش را رها کند نمی‌تواند سرپا بایستد.
- (۴) در کنار کودکان هم‌جنس خود بیشتر احساس امنیت می‌کند و با دیدن صورت آن‌ها لبخند می‌زند.

۳۹- سوگل چند ماه دیگر وارد دوره نوجوانی می‌شود. والدین سوگل انتظار کدام یک از رفتارهای زیر را نباید از او داشته باشند؟

- (۱) نگاهی منطقی و معتدل به اندیشه‌های سیاسی داشته باشد و بتواند مزایا و معایب هر اندیشه را توأمان در نظر بگیرد.
- (۲) لحظه‌ای غرق در خنده و شادی باشد، اما چند لحظه بعد دادوبیداد راه انداخته و شروع به گریه کردن کند.
- (۳) در موقعیت‌های مختلف بهتر بتواند قضاوت اخلاقی کند و به منطق استدلال کردن خود اشراف داشته باشد.
- (۴) ظاهربین نباشد و بتواند موقعیت‌های اتفاق نیفتاده را فرض کند و متناسب با حالات احتمالی تفکر کند.

۴۰- برای آن که کودکی بتواند بدون زمین‌خوردن دوچرخه‌سواری کند، چه عواملی مورد نیاز است؟

- (۱) تنها لازم است فردی در محیط رشدی کودک دوچرخه‌سواری را به او بیاموزد.
- (۲) کافی است کودک انگیزه مورد نیاز برای دوچرخه‌سواری را با مشاهده لذت دیگر کودکان بیابد.
- (۳) لازم و کافی است کودک استعداد ذاتی دوچرخه‌سواری را داشته باشد تا زمین نخورد.
- (۴) باید صبر کرد تا کودک به حداقل سن یادگیری برسد و فردی به او آموزش دوچرخه‌سواری بدهد.

۴۱- در رابطه با «توجه»، کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) به‌مانند سایر سطوح شناخت، آگاهی در فرایند توجه نیز آگاهانه بوده و این ویژگی منجر به ارادی بودن توجه می‌شود.
- (۲) بازه زمانی‌ای که هر فرد می‌تواند به صورت مستمر توجه کند، رابطه‌ای معکوس با دشواری تکلیف دارد.
- (۳) کارایی توجه تابع تعداد حواس درگیرشده در انجام تکلیف است. یا به عبارت دیگر تعداد حس درگیرشده، تبیین‌کننده کارایی توجه است.
- (۴) رابطه مهارت فرد انجام‌دهنده تکلیف و آسیب‌دیدن کیفیت و دقت انجام آن تکالیف معکوس است.

۴۲- حسین و پدر و مادرش در حال تماشای تلویزیون بودند که صدای دادوبیداد از خیابان آمد. پدر و مادر حسین سرشان را به سمت پنجره چرخاندند و مادر حسین گفت: «دوباره دعوا شد.» و پدر حسین به سمت پنجره رفت. در رابطه با محرک صدای فریاد کدام گزینه درست است؟

- (۱) هر سه محرک را ادراک کرده‌اند، اما تنها والدین حسین به محرک توجه کرده‌اند.
 - (۲) به ترتیب حسین، پدر و مادرش محرک را فقط احساس کرده، فقط مورد توجه قرار داده و فقط ادراک کرده‌اند.
 - (۳) مواجهه حسین محدود به احساس بوده، اما دیگران وارد سطوح شناخت شده‌اند.
 - (۴) تجربه حسین محدود به شناخت پایه بوده، اما والدینش شناخت عالی را تجربه کرده‌اند.
- ۴۳- حسین در حال دیدن فوتبال خوابش برده بود که با صدای فریاد گزارشگر مبنی بر گل زدن یکی از دو تیم از خواب پرید و احساس کرد اتفاق بدی افتاده و تپش قلب گرفت. در رابطه با این موقعیت، کدام گزینه درست است؟

- (۱) حسین دچار پدیده توهم شده است، زیرا در دنیای واقع اتفاق بدی نیفتاده است.
 - (۲) سکوت شب و نبود محرک‌های انحرافی باعث شده حسین به محرک راحت‌تر توجه کند.
 - (۳) سبک پردازش حسین و انتظارات او موجب توجه مضاعف او به صدا و ادراک نادرست او شده است.
 - (۴) در حالات چهارگانه ردیابی درست علامت، واکنش حسین مصداق هشدار کاذب است.
- ۴۴- کدام گزینه در رابطه با فراموشی درست است؟

- (۱) برای حافظه و مراحل سه‌گانه آن می‌توان دو خطای اضافه‌کردن و حذف‌کردن را برشمرد که تحت عنوان کلی فراموشی شناخته می‌شوند.
- (۲) فراموشی فرایندی تماماً ناخوشایند نیست، در بسیاری مواقع از یاد بردن خاطرات تلخ و ناخوشایند گذشته می‌تواند مطلوب و خواستنی باشد.
- (۳) فراموشی تحت تأثیر گذشت زمان است، با گذشت روزهای بیشتر درصد اطلاعات فراموش‌شده و شدت فراموشی بیشتر و بیشتر می‌شود.
- (۴) در مقایسه با پردازش مفهومی، اطلاعاتی که از طریق پردازش ادراکی به حافظه سپرده شده‌اند، بیشتر فراموش شده و امکان بازیابی ندارند.

۴۵- هر یک از موقعیت‌های زیر به ترتیب، با کدام یک از انواع حافظه مرتبط است؟

- فردی با دیدن قیمت بلیط هواپیما محاسبه می‌کند برای خانواده چهار نفره خود چه قدر باید هزینه بپردازد.
 - دارای ظرفیت اندوزش مشابه با حافظه بلندمدت است، اما نوع رمزگردانی اطلاعات در آن متفاوت است.
 - اطلاعات مرتبط برای پاسخ به سؤال «هفته گذشته چه قدر درس خواندی؟» در آن رمزگردانی شده است.
 - در این حافظه مفاهیم به صورت سلسله‌مراتبی و در ارتباط با سایر پدیده‌های مرتبط با آن مفهوم ذخیره می‌شود.
- (۱) کاری - حسی - رویدادی - بلندمدت
 - (۲) کوتاه‌مدت - حسی - بلندمدت - رویدادی
 - (۳) کاری - کوتاه‌مدت - رویدادی - بلندمدت
 - (۴) کوتاه‌مدت - کوتاه‌مدت - بلندمدت - رویدادی

عربی، زبان قرآن یازدهم

• عَيْنَ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٤٦-٥٢):

۴۶- ﴿مَا تَقَدَّمُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ﴾:

- (۱) هر چه از خوبی برای خودتان پیش فرستاده‌اید، آن را نزد خداوند می‌یابید.
- (۲) هر خوبی را که برای خود از پیش فرستاده باشید، آن را نزد خداوند خواهید یافت.
- (۳) هر چه از خیر برای خودتان می‌فرستید، آن‌ها را پیش خداوند می‌بینید.
- (۴) هر چه از خیر و خوبی برای خودتان از پیش بفرستید، آن را پیش خداوند می‌یابید.

۴۷- «كَثِيرٌ مِنَ الْإِيرَانِيِّينَ يَعْتَقِدُونَ أَنَّ الْأَفْضَلَ لِفَرِيقِنَا الْوَطَنِيِّ أَنْ يَكُونَ مُدْرِبُهُ غَيْرَ إِيرَانِيٍّ حَتَّى نَفُوزَ فِي مُبَارَايَاتِ كَأْسِ الْعَالَمِ!»:

- (۱) بیشتر ایرانیان اعتقاد دارند که برای تیم ملی ما بهتر است که مربی خارجی داشته باشد تا در مسابقات جام جهانی برنده شویم!
- (۲) بسیاری از ایرانی‌ها اعتقاد دارند که مربی تیم ملی بهتر است که ایرانی نباشد تا در مسابقات جام جهانی به پیروزی برسیم!
- (۳) تعداد زیادی از ایرانیان اعتقاد دارند بهترین تیم ملی ما آن است که مربی‌اش غیرایرانی باشد تا در مسابقات جام جهانی برنده شود!
- (۴) بسیاری از ایرانیان اعتقاد دارند که برای تیم ملی ما بهتر است که مربی‌اش ایرانی نباشد تا در مسابقات جام جهانی برنده شویم!

۴۸- «أَتَدْرِي أَنَّ الصِّينَ تُعَدُّ مِنْ أَعْظَمِ بِلَادِ الْعَالَمِ الصَّنَاعِيَّةِ لِأَنَّ أَغْلَبَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي يَحْتَاجُ إِلَيْهَا الْعَالَمُونَ تُنْتَجَجُ فِي الْمَصْنَعِ الصِّينِيِّ!»: آیا می‌دانی که ...

- (۱) چین را از بزرگ‌ترین کشورهای صنعتی جهان به شمار می‌آورند، زیرا بیشتر چیزهایی را که جهانیان به آن نیاز دارند، کارخانه‌های چینی تولید می‌کنند!
- (۲) چین از کشورهای بزرگ صنعتی در جهان به شمار آورده می‌شود، چون بیشتر چیزهایی که در جهان مورد نیاز است در کارخانه‌های چینی تولید می‌شوند!
- (۳) چین از بزرگ‌ترین کشورهای صنعتی دنیا به شمار آورده می‌شود، زیرا بیشتر چیزهایی که جهانیان به آن نیاز دارند در کارخانه‌های چینی تولید می‌شود!
- (۴) چین از عظیم‌ترین کشورهای جهان در صنعت به شمار آورده می‌شود، برای این که اغلب چیزهایی را که مورد نیاز جهانیان است، کارخانه‌های چینی تولید می‌کنند!

۴۹- «إِيَّاكَ وَ الشَّمْتِ، فَإِنَّهُ يُسَخِّطُ الرَّحْمَانَ وَ يُسَبِّبُ الْغُدَوَانَ بَيْنَ الْإِخْوَانِ وَ إِذَا شَتَمَكَ أَحَدٌ عَاقِبَهُ بِالصَّمْتِ!»:

- (۱) از دشنام‌دادن بپرهیز؛ زیرا آن خدای بخشنده را خشمگین می‌کند و باعث دشمنی میان دوستان می‌شود و اگر کسی به تو دشنام داد او را با سکوت کردن مجازات کن!
- (۲) از دشنامگو دوری کن؛ زیرا او خدای بخشنده را عصبانی می‌کند و میان دوستان دشمنی می‌اندازد و هرگاه کسی به تو دشنام داد با سکوت او را مجازات کن!
- (۳) از ناسزاگویی بر حذر باش؛ چرا که آن خداوند بخشایشگر را به خشم می‌آورد و بین دو برادر باعث دشمنی می‌شود و اگر کسی دشنام داد با سکوت مجازاتش کن!
- (۴) از دشنام‌دادن بپرهیز؛ چرا که خداوند بخشنده از آن خشمگین می‌شود و باعث دشمنی بین دوستان می‌شود و هرگاه کسی به تو دشنام داد سکوت کن تا مجازات شود!

۵۰- عین الخطأ:

- (۱) رَبَّنَا، أَشْكُرْكَ لِهَذِهِ النِّعْمَةِ الَّتِي وَهَبْتَنِي لِإِيَّاي: پروردگارا، تو را برای این نعمتی که فقط به من داده‌ای، شکر می‌کنم!
- (۲) مَنْ كَانَ مُحِبًّا لِأَهْلِ الْبَيْتِ (ع) لَا يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ: کسی که اهل بیت (ع) را دوست بدارد، از راه خدا گمراه نمی‌شود!
- (۳) لَا تُجَرِّبْ مَا جَرَّبَهُ الْآخَرُونَ فَتُثَمَّرَ حَيَاتُكَ: آن چه را که دیگران آزموده‌اند، امتحان نکن، زیرا زندگی خود را تلخ می‌کنی!
- (۴) الدِّمَاغُ أَهْمُ أَعْضَاءِ الْبَدَنِ يُرَبِّيهُ التَّعَلُّمُ وَ التَّفَكُّرُ: مغز مهم‌ترین اعضای بدن است که آموختن و اندیشیدن آن را پرورش می‌دهد!

۵۱- «دانا گفتارش زیبا و رفتارش زیباتر از گفتارش است!»:

- (۱) العَلَامَةُ كَلَامُهُ جَمِيلٌ وَلَكِنْ سُلُوكُهُ أَجْمَلُ مِنْ كَلَامِهِ! (۲) الْعَالَمُ قَوْلُهُ جَمِيلٌ وَ سُلُوكُهُ أَجْمَلُ مِنْ قَوْلِهِ!
- (۳) الْعَلَامَةُ كَلَامُهُ أَجْمَلُ وَ سُلُوكُهُ أَجْمَلُ مِنْ كَلَامِهِ! (۴) الْعَالَمُ يَقُولُ جَمِيلاً وَ سُلُوكُهُ أَجْمَلُ مِنْ قَوْلِهِ!
- ۵۲- «وَجَدْتُ رَائِحَةَ الْوَدِّ إِنْ شَمَمْتُ رُفَاتِي!» عَيْنُ الْأَيْدِ عَنْ مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ:

- (۱) هزار سال پس از مرگ من چو بازآیی ز خاک نعره برآرم که مرحبا ای دوست
- (۲) اگر جهان همه دشمن شود ز دامن تو به تیغ مرگ شود دست من رها ای دوست
- (۳) تنم بپوسد و خاکم به باد ریزه شود هنوز مهر تو باشد در استخوان ای دوست
- (۴) در قیامت چو سر از خاک لحد بردارم گرد سودای تو بر دامن جانم باشد

● اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۵۳ - ۵۶) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

تَتَوَاجَدُ الْبُومَاتُ فِي مُعْظَمِ الْقَارَاتِ تَقْرِيْبًا. تَتَغَذَّى عَلَى الْفَرَانِ وَ الْحَشْرَاتِ وَ الْكَائِنَاتِ الصَّغِيرَةِ. تَتَمَتَّعُ الْبُومَةُ بِحَاسَّةٍ سَمْعٍ قَوِيَّةٍ وَ عَيْنَيْنِ كَبِيرَتَيْنِ تُمَكِّنَانِهَا مِنَ الرُّؤْيَا اللَّيْلِيَّةِ الْفَعَّالَةِ عِنْدَ الطَّيْرَانِ وَ الصَّيْدِ مَعَ أَتَمِّهَا ثَابِتَتَانِ. رَأْسُ الْبُومَةِ يُسَمِّحُ لَهَا بِأَنْ تُدِيرَهُ حَتَّى ۲۷۰ دَرَجَةً دُونَ تَحْرِيكِ جَسَدِهَا وَ يُسَاعِدُهَا عَلَى رَصْدِ صَوْتِ الْفَرِيْسَةِ وَ الْإِقْتِرَابِ مِنْهَا لِصَيْدِهَا بِسُرْعَةٍ. إِنَّهَا طَائِرٌ لَا يُؤْذِي الْإِنْسَانَ لِذَلِكَ يَقُومُ الْفَلَّاحُونَ بِتَرْبِيَّتِهَا. تَنْشُطُ الْبُومَةُ غَالِبًا لَيْلًا وَ تَعِيشُ عَادَةً بِشَكْلِ مُنْفَرِدٍ. الْبُومَاتُ تُعْتَبَرُ فِي الْمَجْتَمَعَاتِ الْبَشَرِيَّةِ رَمْزًا لِلذِّكَاةِ وَ الْحِكْمَةِ وَ أحيانًا لِلشُّومِ. تَتَمَيَّزُ الْبُومَةُ بِأَجْنَحَةٍ وَاسِعَةٍ تُسَاعِدُهَا عَلَى الطَّيْرَانِ بِصَمْتٍ تَامٍّ. كَمَا أَنَّ رِيْشَهَا النَّاعِمَ (نَرَم) يُسَاعِدُهَا فِي تَخْفِيفِ صَوْتِ حَرَكَةِ جَنَاحَيْهَا عِنْدَ الْإِقْتِرَابِ مِنَ الْفَرِيْسَةِ. بِالإِضَافَةِ إِلَى ذَلِكَ تُعَدُّ الْبُومَاتُ حَافِظًا لِلطَّبِيعَةِ فَهِيَ تُسَاعِدُهَا فِي الْحِفَافِ عَلَى تَوَازُنِ نِظَامِ الطَّبِيعَةِ مِنْ خِلَالِ صَيْدِ الْآفَاتِ الزَّرَاعِيَّةِ.

۵۳- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (۱) الْبُومَاتُ تَنَامُ فِي النَّهَارِ وَ لَا تَعِيشُ إِلَّا مُنْفَرِدَةً!
- (۲) الْبُومَةُ تَقْدِرُ عَلَى دَوْرَانِ جَسْمِهَا لِتَنْظُرَ إِلَى كُلِّ الْجِهَاتِ!
- (۳) أَكْثَرُ النَّاسِ يَطْرُدُونَ الْبُومَاتَ لِيجْتَنِبُوا شَرَّهَا!
- (۴) إِنَّ الْبُومَاتِ تَقْدِرُ عَلَى رُؤْيَا فَاَرَةٍ فِي ظِلْمَةِ اللَّيْلِ!

۵۴- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (۱) الْبُومَةُ تَخْدُمُ الْإِنْسَانَ بِصَيْدِ الْفَرَانِ وَ الْحَشْرَاتِ!
- (۲) إِنْ كَانَ جَنَاحُ الْبُومَةِ صَغِيرِينَ تَسْمَعُ الْفَرَائِسُ صَوْتَهَا عِنْدَ الْإِقْتِرَابِ مِنْهَا!
- (۳) الْبُومَاتُ تَمْتَلِكُ حَاسَّةً سَمْعٍ قَوِيَّةً جَدًّا لِتُعَوِّضَ نَقْصَ جَسْمِهَا!
- (۴) تُعْتَبَرُ الْبُومَاتُ مِنْ أَدْنَى الْحَيَوَانَاتِ وَ هِيَ رَمْزٌ لِلْحِكْمَةِ!

٥٥- عَيْن الصَّحِيح:

- (١) بعضُ النَّاسِ خاصَّةً الفَلَّاحِينَ يَقُومُونَ بِتَرْبِيَةِ الْبُومَاتِ لِتَتَغَذَّوا مِنْ لَحْمِهَا!
- (٢) الْبُومَاتُ تَقْدِرُ عَلَى تَحْمَلِ حَرَارَةِ الْجَوِّ وَبُرُودَتِهِ فِي الْمَنَاطِقِ الْمُخْتَلِفَةِ!
- (٣) عِنْدَمَا تَقْتَرِبُ الْبُومَةُ مِنْ فَرِيْسَتِهَا لَا تُحَرِّكُ جَنَاحِهَا حَتَّى لَا يُحْدِثُ صَوْتًا!
- (٤) عَيْنُ الْبُومَةِ لَا تَتَحَرَّكُ فَلَا تَسْتَخْدِمُهَا الْبُومَةُ عِنْدَمَا تَقُومُ بِصَيْدِ الْفَرَائِسِ!

٥٦- عَيْنُ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: «تُعَدُّ - الْمُجْتَمَعَاتُ - يُسَاعِدُ - الْإِقْتِرَابُ»

- (١) تُعَدُّ: مضارع - للمؤنث الغائبة - حروفه الأصلية: «ع د د» - مبني للمجهول / فعل و نائب فاعله «البومات»
- (٢) الْمُجْتَمَعَاتُ: جمع سالم للمؤنث - اسم فاعل (مصدره: اجتماع) - معرب / مجرور بحرف الجرِّ
- (٣) يُسَاعِدُ: فعل مضارع - للغائب - له حرف واحد زائد و هو «ألف» - متعدِّ - معرب / مفعوله ضمير «ها» البارز
- (٤) الْإِقْتِرَابُ: مفرد مذكَّر - مصدر على وزن «افتعال» و الماضي منه «إقْتَرَبَ» - معرب / مضاف إليه و مجرور

• عَيْنُ الْجَوَابِ الصَّحِيحِ لِلسَّنَةِ التَّالِيَةِ (٥٧ - ٦٠):

٥٧- عَيْنُ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (١) لَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ فَوْقَ صَوْتِ مَنْ تَتَكَلَّمُ مَعَهُ!
- (٢) لَيْسَ شَيْءٌ أَثْقَلَ فِي الْمِيزَانِ مِنَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ!
- (٣) لَا يُحِبُّ النَّاسُ مَنْ كَانَ مُتَكَبِّرًا عَلَى الْآخَرِينَ!
- (٤) اشْتَرَيْنَا هَدِيَّةً لِرَافِيقِنَا الْفَائِزَةِ فِي الْمُسَابَقَةِ!

٥٨- عَيْنُ عِبَارَةٍ جَاءَ فِيهَا اسْمُ التَّفْضِيلِ وَ اسْمُ الْمَكَانِ مَعًا:

- (١) بَانِعُ الْمَلَابِسِ اقْتَرَحَ لِي أَنْ أَشْتَرِيَ قَمِيصًا أبيضَ لِأَبِي!
- (٢) قَالَ وَالِدِي: إِنِّي أَعْلَمُ أَنَّ الْعَمَلَ فِي هَذَا الْمَصْنَعِ صَعْبٌ لَكَ!
- (٣) أَشَدُّ الْمُعَاقِبَةِ لِلصَّدِيقِ الْكَذَّابِ أَنْ تَتْرَكَ وَحِيدًا!
- (٤) هَذَا خَيْرٌ مَطْعَمٍ فِي قَرِينَتِنَا يَأْتِي إِلَيْهِ سَيَّاحٌ كَثِيرُونَ!

٥٩- عَيْنُ مَا فِيهِ اسْمُ مَفْعُولٍ مِنْ فِعْلِ مَزِيدٍ ثَلَاثِي:

- (١) لَا أَحِبُّ أَنْ أَتَكَلَّمَ مَعَكَ لِأَنَّكَ مُفْتَخِرٌ بِنَفْسِكَ دَائِمًا!
- (٢) نَحْنُ نَلْعَبُ فِي هَذِهِ الْمُسَابَقَةِ بِكُلِّ حِمَاسٍ لِنُفَرِّحَكُم!
- (٣) الشَّعْبُ الْإِيرَانِيُّ شَعْبٌ مُقَاوِمٌ لَا يَقْبَلُ أَيَّ ضَعْفٍ!
- (٤) الْأَدَوَاتُ الْمُسْتَخْدَمَةُ فِي هَذَا الْبِنَاءِ مِنْ أَحْسَنِ النُّوعِيَّاتِ!

٦٠- عَيْنُ جُمْلَةٍ لَيْسَتْ شَرْطِيَّةً:

- (١) مَنْ يَقْدِرُ أَنْ يُشَاهِدَ جَنَاحِي هَذَا الطَّائِرِ عِنْدَ الطَّيْرَانِ!
- (٢) مَا تَزْرَعُ فِي هَذِهِ الْمَزْرَعَةِ فَسَوْفَ أَشْتَرِي مِنْكَ!
- (٣) مَنْ اسْتَفَادَ مِنَ الْمَاءِ أَكْثَرَ مِنَ اللَّازِمِ فَهُوَ يَظْلِمُ النَّاسَ!
- (٤) مَا سَمِعْتُ مِنَ الْأَصْوَاتِ الْغَرِيبَةِ فَعَلَيْكَ أَنْ تُخْبِرَنِي!

تاریخ یازدهم

- ۶۱- برخی از مورخان سبک تاریخ‌نگاری روایی را امتیاز بزرگی می‌دانند، زیرا
 (۱) از هرگونه نقد و انتقاد، دربارهٔ درستی و نادرستی مطلب در آن پرهیز شده است
 (۲) درستی یا نادرستی مطالب را به خواننده واگذار کرده است
 (۳) به جای ذکر همهٔ روایت‌ها دربارهٔ یک موضوع، با مطالعه و مطابقت همهٔ روایت‌ها، یک گزارش از آن تنظیم شده است
 (۴) مورخان بعدی با مجموعه‌ای از اخبار گوناگون دربارهٔ یک موضوع روبه‌رو می‌شوند
- ۶۲- کدام‌یک از گزینه‌های زیر از اقدامات رسول خدا (ص) در واپسین روزهای زندگانی ایشان است؟
 (۱) دستور داد سپاه اسلام برای مقابله با تهدیدات رومیان به سوی سرحدات شام حرکت کند.
 (۲) به علی (ع) مأموریت داد که برای ابلاغ سورهٔ براءت، عازم مکه شود.
 (۳) در مکانی به نام غدیر خم طی خطبه‌ای طولانی، حضرت علی (ع) را به جانشینی خود برگزید.
 (۴) هیئت‌های نمایندگی قبیله‌های مختلف عرب را که از هر سو به مدینه می‌آمدند، دعوت به اسلام کرد.
- ۶۳- در کدام گزینه، مقایسهٔ درستی میان فتوحات اعراب مسلمان در عصر خلفای نخستین در مصر (۱) و شام (۲) انجام گرفته است؟
 (۱) فتح (۱) به مانند فتح (۲) زمینه را برای پیشروی مسلمانان در دیگر مناطق آفریقا فراهم کرد و سلطهٔ اسلام را گسترش داد.
 (۲) ناخشنودی تودهٔ مردم از امپراتوری روم شرقی در (۱) به دلیل تفاوت‌های قومی و در (۲) به دلیل اختلافات مذهبی بود.
 (۳) آماده‌سازی و فرستادن سپاهیان مسلمان به (۲) در اواخر خلافت ابوبکر صورت گرفت، اما در فتح (۱) فرماندهی سپاهیان مسلمان را عمر و عاص بر عهده داشت.
 (۴) بعضی از شهرها و مناطق (۲) با صلح گشوده شدند، اما تمامی شهرها و مناطق (۱) صرفاً با جنگ گشوده شدند.
- ۶۴- دعوت داعیان عباسی به آل محمد در مبارزه با امویان چه نتایجی را برای عباسیان به همراه داشت؟
 الف) شناسایی‌نشدن هویت رهبر واقعی جنبش
 ب) منحرف کردن افکار خلفای بنی‌امیه
 ج) جذب طرفداران اهل بیت به جنبش
 د) ایجاد اختلاف و درگیری شدید میان خلفای اموی و مردم
 (۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «د» (۳) «الف» - «د» (۴) «ب» - «ج»
- ۶۵- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟
 «در شرایطی که خلافت عباسی در سرایشی ضعف و انحطاط افتاده بود،»
 (۱) حکومت فاطمیان دچار ضعف سیاسی و بحران اقتصادی شد
 (۲) حکومت فاطمیان توسط صلاح‌الدین ایوبی منقرض شد
 (۳) خلافت فاطمیان به اوج قدرت سیاسی، شکوفایی فرهنگی و رونق اقتصادی دست یافت
 (۴) عبیدالله مهدی، حکومت فاطمیان را در شمال آفریقا بنیاد نهاد
- ۶۶- کدام مورد، دربارهٔ امامان شیعه به درستی بیان شده است؟
 (۱) دورهٔ زندگانی ایشان هم‌زمان با دوران خلافت امین و مأمون بود: امام جواد (ع)
 (۲) شیعیان را از همکاری با حکومت عباسی منع می‌کرد: امام کاظم (ع)
 (۳) به دستور مهدی و هارون عباسی زندانی شد: امام صادق (ع)
 (۴) از زمان ایشان، حرکتی در جامعهٔ اسلامی با عنوان جریان وکالت آغاز شد: امام رضا (ع)

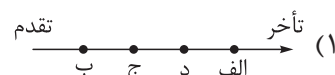
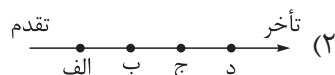
۶۷- کدام گزینه ترتیب زمانی رویدادهای مهم دوران خلافت عباسیان را به درستی نشان می‌دهد؟

(الف) ولایتعهدی امام رضا (ع)

(ب) کشته شدن خاندان برمکی

(ج) به قدرت رسیدن و تسلط امیرالامراها بر خلافت

(د) قتل ابومسلم خراسانی

۶۸- هر یک از موارد زیر به ترتیب، مربوط به کدام اوضاع ایران در آستانه حمله اعراب است؟

(الف) تنگ‌نظری موبدان و دخالت آن‌ها در امور مختلف

(ب) اختلاف و نزاع بزرگان و اشراف

(ج) شیوع بیماری مرگبار طاعون

(د) طغیان شدید رودهای دجله و فرات

(۲) اجتماعی - اجتماعی - اقتصادی - اقتصادی

(۱) اجتماعی - سیاسی - اقتصادی - اقتصادی

(۴) اجتماعی - سیاسی - اقتصادی - اجتماعی

(۳) سیاسی - سیاسی - اجتماعی - اقتصادی

۶۹- کدام موارد درباره حکومت اعراب مسلمان بر ایران در عصر خلفای نخستین، درست هستند؟

(الف) مناطق و شهرهای مختلف ایران تحت فرمان و نظارت والی عراق اداره می‌شد.

(ب) دفترهای دیوانی به خط و زبان پهلوی نوشته می‌شد و سکه‌های ساسانی در گردش بود.

(ج) تا زمانی که قرارداد صلح نقض نمی‌شد، اعراب در اداره امور شهرها و روستاها دخالتی نمی‌کردند.

(د) یکی از فرماندهان سپاه که توسط خلیفه انتخاب می‌شد، وظیفه محاسبه و دریافت مالیات‌ها را بر عهده داشت.

(۱) «الف» - «د» (۲) «ب» - «ج» (۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «د»

۷۰- توالی رویدادهای مربوط به حمله اعراب مسلمان به ایران در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

(۱) پس از پیروزی سپاه ایران در جنگ جسر، در اواخر خلافت ابوبکر، اعراب مسلمان به ایران حمله کردند.

(۲) اعراب مسلمان پس از تصرف تیسفون، پایتخت پرآوازه ساسانیان، توانستند در قادسیه، سپاه ایران را به سختی شکست دهند.

(۳) قبل از سقوط تیسفون، بقایای ارتش ساسانی در جلولا گرد هم آمدند و با مهاجمان جنگیدند، اما شکست خوردند.

(۴) پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند، سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد. فاتحان این پیروزی را «فتح الفتوح» نامیدند.

جغرافیای یازدهم

۷۱- کدام مورد دلیل مناسب‌تری برای متن زیر ارائه می‌دهد؟

«امکان تجارت دریایی موجب به وجود آمدن شهری با نقش بندری در کنار دریا شده است. جذب جمعیت زیاد، رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری و حمل‌ونقل بار و مسافر موجب پدید آمدن ساختمان‌های بلندمرتبه در این شهر شده است.»

(۱) نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند. امروزه همه نواحی و حتی دورافتاده‌ترین آن‌ها به‌ویژه از نظر اقتصادی، تحت تأثیر یکدیگرند.

۲) انسان‌ها با پیشرفت در دانش و تولید ابزار و فناوری بر محیط‌های طبیعی غلبه کرده و این محیط‌ها را در اختیار گرفته‌اند.

۳) انسان‌ها برای زندگی و بهره‌برداری از محیط طبیعی از شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی استفاده می‌کنند و در نتیجه، نواحی مختلف، را پدید می‌آورند، یا نواحی طبیعی را تغییر می‌دهند.

۴) در اثر فعالیت‌های انسانی یا عوامل طبیعی ممکن است ویژگی‌های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن کم یا زیاد شود.

۷۲- کدام شکل بر اساس اطلاعات داده شده، به درستی ترسیم شده است؟

الف) شکل‌گیری به علت دوری از منابع رطوبتی

(ب) شکل‌گیری به علت محرومیت از یک یا دو عامل بارش

(ج) شکل‌گیری بیابان‌ها در برخی از سواحل قاره‌ها

(د) شکل‌گیری به علت وجود مراکز پرفشار به عنوان علت اصلی

ه) جلوگیری از ورود توده هوای مرطوب به علت شکل و جهت ناهموازی‌ها

۷۳- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به محتوای درستی اشاره دارد؟

(الف) در این مناطق هر روز عصر باران‌های تند و رعدوبرق مشاهده می‌شود و هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند و با بالا رفتن سرد می‌شود و رطوبت خود را به صورت باران فرو می‌ریزد.

(ب) صعود هوا در این ناحیه تحت تأثیر تودهٔ هوایی است که از سمت قطب به طرف آن حرکت می‌کند و هوای نسبتاً گرم‌تر را به سمت بالا می‌راند.

ج) هوای سرد شده در نواحی فوقانی آن به سمت عرض‌های بالاتر حرکت می‌کند و تحت تأثیر نیروی کوریولیس دچار انحراف می‌شود.

د) با وجود استقرار مراکز کم فشار در این منطقه، میزان انرژی خورشیدی دریافتی هر بخش از زمین در آن، بسیار کم تر از مناطق استوایی است.

- (١) «الف» → مطابق با «ج» ← مغاير با «ب» / «ب» ← مغاير با «د» ← مطابق با «الف»
- (٢) «ب» → مطابق با «ج» ← مغاير با «الف» / «الف» → مغاير با «د» ← مطابق با «ب»
- (٣) «ب» → مطابق با «ج» ← مغاير با «الف» / «ب» → مغاير با «د» ← مطابق با «الف»
- (٤) «الف» → مطابق با «ج» ← مغاير با «ب» / «الف» → مغاير با «د» ← مطابق با «ب»

۷۴- با توجه به موارد مطرح شده کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

(الف) باد به تدریج بخش نرم را با خود می برد و بخش های سخت تر باقی می ماند.

(ب) باد به تدریج مواد ریز را با خود می برد و مواد درشت باقی می ماند.

(ج) آن ها می توانند طی یک سال ۱۰ تا ۲۰ متر در جهت وزش باد حرکت کنند.

(د) اگر در اثر برخورد با آب های زیرزمینی، رطوبت در دانه ها به وجود بیاید، فرسایش بادی گند می شود.

(۱) «ج» و «د» هر دو جزء اشکال تراکمی هستند و «الف» و «ب» به ترتیب ویژگی ستون های سنگی و رگ است و از انواع فرسایش مشابه با «ب» در نواحی ساحلی می توان به جزایر مرجانی اشاره کرد.

(۲) «ج» و «د» به ترتیب جزء اشکال کاوشی و تراکمی هستند و «ب» ویژگی مشترک دشت ریگی و کلوت است و از انواع فرسایش مشابه با «الف» در نواحی ساحلی می توان به طاق های دریایی اشاره کرد.

(۳) «الف» و «ج» به ترتیب جزء اشکال کاوشی و تراکمی هستند و «الف» ویژگی مشترک یاردانگ و گرزدیو است و از انواع فرسایش مشابه با «ج» در نواحی ساحلی می توان به آب سنگ ها اشاره کرد.

(۴) «ب» و «د» هر دو جزء اشکال کاوشی هستند و «الف» و «ب» به ترتیب ویژگی رگ و کلوت است و از انواع فرسایش مشابه با «د» در نواحی ساحلی می توان به دماغه ماسه ای اشاره کرد.

۷۵- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه درست است؟

(الف) اشکال کاوشی و تراکمی در بیابان ها

(ب) نتیجه حرکت ورقه های زمین

(ج) تأثیر وقوع سیلاب بر رودها

(۱) شکل گیری چاله های بادی نسبت به یاردانگ ها زمان بیشتری می برد. / ایجاد شکست و رشته کوه / کاهش حجم آب

(۲) با دیدن برخان ها در یک منطقه می توانیم جهت باد غالب را تشخیص دهیم. / ایجاد چین خوردگی و رشته کوه / افزایش شدت حفر و انتقال مواد

(۳) در دشت های ریگی به دلیل برخورد ذرات با آب های زیرزمینی، فرسایش کند و متوقف می شود. / ایجاد گسل و کوه / کاهش رسوبات در بستر رود

(۴) با دیدن کلوت ها می توانیم به وجود دریاچه در سالیان دور پی ببریم. / ایجاد کوه های آتشفشانی و دشت / افزایش میزان آب

۷۶- کدام دسته بندی ها به درستی به اقدامات مؤثر در بیابان زدایی (۱) و بیابان زایی (۲) اشاره کرده است؟

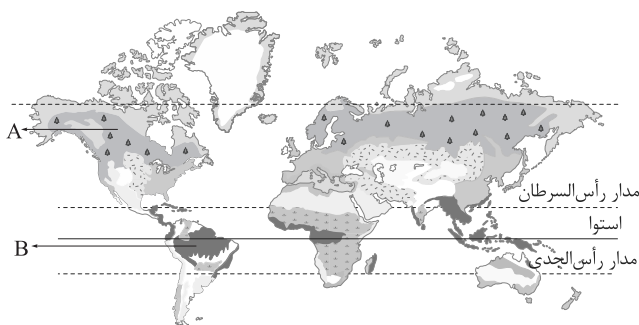
۲	۱	
مالچ پاشی ریگی	کاشت اکالیپتوس	(۱)
برداشت زیاد از آب های زیرزمینی	حفر چاه های نیمه عمیق	
چرای بی رویه دام ها	مدیریت چرای دام	
۲	۱	
مالچ پاشی نفتی	کاشت درخت کنار	(۲)
کندن علف ها	حفر چاه های عمیق	
چرای بی رویه دام ها	حفظ پوشش گیاهی	
۲	۱	
کندن علف ها و بوته ها	کاشت اکالیپتوس	(۳)
حفر چاه های نیمه عمیق	حفظ پوشش گیاهی	
چرای بی رویه دام ها	مالچ پاشی نفتی	
۲	۱	
مالچ پاشی ریگی	کاشت اکالیپتوس	(۴)
برداشت زیاد از آب های زیرزمینی	حفر چاه های نیمه عمیق	
مدیریت چرای دام	کندن علف ها	

۷۷- هر یک از عبارات زیر به ویژگی‌هایی از اکوسیستم یا زیست‌بوم اشاره دارد. به نظر شما، کدام تصویر به درستی روابط میان این مؤلفه‌ها را به نمایش می‌گذارد؟

- (الف) با عملکرد نورساختی خود، حیات دیگر موجودات زنده به آن‌ها وابسته است.
 (ب) مفاهیمی مانند جنگل، چمنزار یا دریاچه آب شیرین را می‌توان به عنوان نمونه‌هایی از این مؤلفه در نظر گرفت.
 (ج) نواحی پهناور جغرافیایی که گونه‌های مشابهی از گیاهان و جانوران در آن‌ها زندگی می‌کنند.
 (د) باکتری‌ها و سایر تجزیه‌کنندگان، در این دسته‌بندی قرار می‌گیرد.

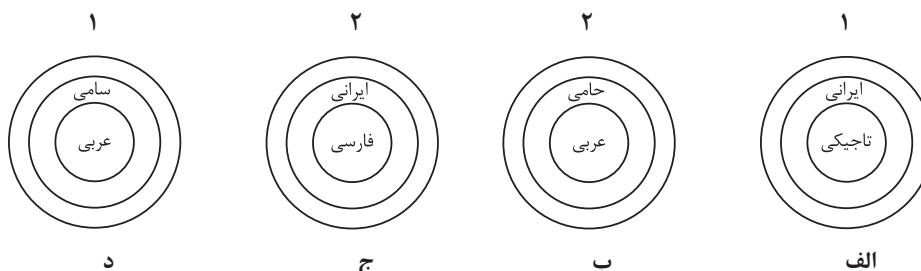

۷۸- با توجه به نقاط مشخص شده در تصویر که طبقه‌بندی زیست‌بوم‌های گوناگون را نشان می‌دهد، مشخص کنید: کدام گزینه، مقایسه‌ای صحیح بین دو زیست‌بوم A و B ارائه می‌دهد؟

- (۱) در نواحی A میزان NPP مواد آلی بیشتر از B است.
 (۲) میانگین سالانه دما در نواحی A کم‌تر از B است.
 (۳) سرعت رشد پوشش گیاهی در ناحیه A برابر B است.
 (۴) در منطقه B انرژی دریافتی خورشید سالانه ۸۰۰ کالری در سانتی‌متر مربع است.

۷۹- هر یک از عبارات زیر بیانگر ویژگی‌های خانواده‌های زبانی است. طبق این عبارات، کدام نمودارها به درستی کشیده شده‌اند؟
 (۱) این خانواده زبانی در شمال آفریقا و جنوب غرب آسیا پراکنده است.
 (۲) بیش از نیمی از جمعیت جهان به این خانواده زبانی صحبت می‌کنند.

- (۱) الف - د (۲) ب - ج (۳) ج - د (۴) الف - ب

۸۰- کدام یک از عبارات زیر مصداقی مناسب برای مفاهیم «پخش فرهنگی» (۱) و «چشم‌انداز فرهنگی» (۲) است؟

الف) گسترش و محبوبیت ورزش هاکی در آمریکا که آن را به یک ورزش مردمی تبدیل کرده است.

ب) معماری باشکوه مسجد ایا صوفیه و مسجد آبی در ترکیه که هر سال گردشگران زیادی را جذب می‌کند.

ج) برگزاری جشن نوروز باستانی در قزاقستان که با آداب و رسوم خاص خود همراه است.

د) مجسمه شیوا، خدای دین هندو در هند که برای پیروان این دین ارزش معنوی زیادی دارد.

۱) «الف» و «ب» مصداقی برای (۱) / «د» و «ج» مصداقی برای (۲) هستند.

۲) «الف» و «ج» مصداقی برای (۲) / «ب» و «د» مصداقی برای (۱) هستند.

۳) «ب» و «ج» مصداقی برای (۱) / «الف» و «د» مصداقی برای (۲) هستند.

۴) «ب» و «د» مصداقی برای (۲) / «الف» و «ج» مصداقی برای (۱) هستند.

فلسفه یازدهم

۸۱- در کدام گزینه هر دو مورد از نظر روش مشابه هستند؟

- (۱) ریاضیات - فیزیک
(۲) فیزیک - فلسفه
(۳) فلسفه - جامعه‌شناسی
(۴) فلسفه - ریاضیات

۸۲- فلسفه‌های مضاف

- (۱) به موضوعات و مسائل علوم ورودی ندارند و صرفاً مبانی و زیربنای علوم را مورد مطالعه قرار می‌دهند
(۲) رابط بین هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی در محدوده‌های خاص هستند
(۳) صرفاً ناظر به تأمل فیلسوفانه در علوم مختلف تشکیل و توسعه می‌یابند
(۴) همان بررسی علمی موضوعات فلسفی با روش تجربی هستند

۸۳- دربارهٔ بخش اصلی فلسفه می‌توان گفت

- (۱) صرفاً به شناخت خود وجود یا هستی می‌پردازد
(۲) ارتباطی با بخش‌های فرعی فلسفه یا فلسفه‌های مضاف ندارد
(۳) صرفاً توانایی شناخت هستی را بررسی می‌کند
(۴) علاوه بر وجودشناسی، امکان شناخت آن را هم بررسی می‌کند

۸۴- کدام گزینه درست‌ترین تحلیل از نقش متفکران در جوامعی است که عقاید و افکار غیرمنطقی در آن‌ها رایج است؟

- (۱) متفکران تلاش می‌کنند عقاید مردم را تغییر دهند، اما چون مردم به باورهایشان پایبند هستند، هیچ‌گاه موفق نمی‌شوند.
(۲) متفکران بدون توجه به مخالفت جامعه، عقاید غیرمنطقی را نقد و ارزیابی می‌کنند و در نهایت مردم، بسیاری از باورهای باطل خود را کنار می‌گذارند.
(۳) متفکران در ابتدا با پذیرش عقاید مردم، سعی می‌کنند با آن‌ها همراهی کنند و سپس آرام‌آرام افراد را قانع کنند تا در نهایت همه تغییر کنند.
(۴) متفکران خودشان باورهای غیرمنطقی را نمی‌پذیرند و عقاید خود را به مردم تحمیل می‌کنند و مخالفت جامعه مانع تأثیرگذاری آن‌ها می‌شود.

۸۵- سوفیست‌ها به چه دلیل ظهور کردند و چه رویکردی داشتند؟

- (۱) اختلاف نظر اندیشمندان نخستین و آشفتگی فکری مردم و بی‌اعتبار شدن علوم - انکار حقیقت و ترویج سخنوری
(۲) اختلاف اندیشمندان در تفسیر جهان - ایجاد نظریات جدید در توضیح جهان براساس مغالطه
(۳) آشفتگی مردم در توضیح و تبیین جهان - ترویج فن سخنوری و وکالت
(۴) اعتماد مردم به اندیشهٔ سوفیست‌ها - انکار حقیقت و ترویج وکالت و سخنوری

۸۶- مهم‌ترین تفاوت سقراط با سوفسطائیان در چیست؟

- (۱) سوفسطائیان از طریق جدل و سخنوری در پی کشف حقیقت بودند، اما سقراط با روش استدلالی و پرسش و پاسخ به آن می‌پرداخت.
(۲) سقراط بر عقلانیت و فضیلت تأکید داشت، در حالی که سوفسطائیان با جدل و مغالطه به دنبال پیروزی بر رقبا بودند.
(۳) هر دو گروه حقیقت را دست‌نیافتنی می‌دانستند، اما سقراط آن را به شکل عملی در زندگی روزمره به کار می‌برد.
(۴) سقراط موفق شد با سوفیست‌ها مبارزه کند و در نهایت آن‌ها را به دادگاه بکشاند، هر چند در دادگاه موفق نشد.

۸۷- کدام دلیل سقراط را به چهره‌ای بحث‌برانگیز در یونان تبدیل کرده بود؟

- (۱) جهالت سفسطه‌گران و قدرتمندان را به زُخشان می‌کشید.
- (۲) در کوچه و بازار با مردم سخن می‌گفت و در پی ثروت نبود.
- (۳) با همه به روش ثابت خودش بحث می‌نمود.
- (۴) رفتن به دادگاه به جرم انکار خدایان و گمراه کردن جوانان

۸۸- کدام گزینه به بهترین شکل ویژگی‌های «شناخت انسانی» را توضیح می‌دهد؟

- (۱) شناخت امری ذاتی و کامل است؛ انسان از بدو تولد همه پدیده‌ها را می‌شناسد و دانسته‌های او همواره درست‌اند.
- (۲) شناخت در انسان، فرایندی تدریجی است که از یادگیری آغاز می‌شود، اما همواره در معرض محدودیت و خطاپذیری قرار دارد.
- (۳) شناخت محدود به اشیای محسوس و قابل مشاهده است و تفکر درباره گذشته و آینده یا موجودات نامحسوس در حوزه شناخت قرار نمی‌گیرد.
- (۴) شناخت انسانی ثابت و تغییرناپذیر است؛ شناخت ما به امور غیرمحسوس بدون خطا است، ولی در شناخت حسی ممکن است خطاهایی رخ بدهد.

۸۹- کدام گزینه را می‌توان از عبارت گرگیاس درباره شناخت نتیجه گرفت؟

- (۱) شک مطلق، انسان را دچار تناقض می‌کند.
- (۲) شک کردن در برخی دانسته‌های خود امری ممکن است.
- (۳) شک در درست بودن برخی از دانسته‌ها با اصل امکان شناخت تناقض دارد.
- (۴) هر کس هر چه بپندارد همان حقیقت است، چون نمی‌تواند به دیگران منتقل کند.

۹۰- در کدام گزینه به نوع متفاوتی از روش پیشرفت دانش انسان اشاره شده است؟

- (۱) دانشمندان به این نتیجه دست یافتند که نوعی باکتری وجود دارد که می‌تواند برخی از انواع سرطان‌ها را درمان کند.
- (۲) تحقیقات جدید نشان می‌دهد که برخلاف نظر گذشتگان، مدار کره زمین به شکل بیضی است.
- (۳) مخترعان ایرانی موفق به ساخت پهپادی شدند که می‌تواند ۷۲ ساعت پیاپی پرواز کند.
- (۴) کشف حیوانی جدید در آمازون، نظرات دانشمندان درباره دوزیستان را تغییر داد.

پاسخنامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام رسان ها با ما به اشتراک بگذارید.

آزمون‌های تشریحی خیلی سبز

۵ مرحله در طول سال

شبیه‌سازی کامل امتحان نهایی

- منطبق بر بارم‌بندی آموزش و پرورش
- تشابه کامل فرم برگه سوال، پاسخ‌برگ، کلید، پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها با امتحان نهایی
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- ارائه یک یا دو تست عیناً مشابه امتحان نهایی
- هم‌سطح با دشواری سوالات امتحان نهایی

پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- ارائه پاسخ کامل و مرحله به مرحله
- محتوای یاددهنده شامل درسنامه
- ارائه نکات کلیدی هر سوال

تصحیح کاملاً مکانیزه

- تصحیح کاملاً حرفه‌ای توسط دو مصحح
- تصحیح سوم در صورت اختلاف نظر دو مصحح قبل
- تصحیح به صورت بررسی یک سوال برای گروهی از دانش‌آموزان
- امکان کامنت‌گذاری مصحح در فرایند تصحیح
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پل ثبت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی

باسح نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله نهم

پایه یازدهم

۱۴۰۴/دی/۲۶

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

دانشته انسانی

ویژه یازدهمی های ۱۴۰۴

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	محمد اسکندری یگانه - علی شهبابی
زبان و ادبیات فارسی	ابوالفضل قاضی فخر آستانه - مهدی کرانی - حسینعلی موسی زاده
علوم اجتماعی	الهام رضایی
روانشناسی	مهدی جاهدی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی
تاریخ	بهروز یحیی
جغرافیا	الهه ریاحی نسب - زهرا فروغی هریس
فلسفه (۱)	نگین تربتی سنجانی - مجید قدرتی پور

نام درس	مستول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهبابی	علی شهبابی	علی شهبابی	شقایق راهبریان	منصور زرکش پگاه نادری آسیابر
زبان و ادبیات فارسی	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	معصومه رحمانی	امیرمحمد شیرزاد ثمرین
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	یاسین ساعدی علی سلوکی
روانشناسی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	نگار کاتبی	فرزانه خاجی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	کیارش پور مهدی	محمدصادق خادم	محمد مهدی عسکری آبادی سمانه ریحانی
تاریخ	بهروز یحیی	بهروز یحیی	بهروز یحیی	یاسین ساعدی	وجیهه صادقی مالواجردی
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	شهرام امامی	نگار کاتبی بهروز یحیی
فلسفه (۱)	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	علی سلوکی	محمد مهدی بادامه

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانپور
مستول پروژه: فرناز سلیمانی

آزمون آزمایشی خلی سبز

ویژه یازدهمی های ۱۴۰۴

سپرست تولید	الناز علی یاری زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی الهه صفری - زهرا صفری - فاطمه علی اکبری محیا غنی فرد - زهرا فرهادی مهر - نادره ناز آوری ساعده نمازی
رسام	ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه آرایی	صدف امام - مریم حسین زاده سپیده سخائی - الهام سهرابی - طاهره صادق نژاد مائده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند مهدیه گل پور - دریا لطفی

۱

عبارت «دو برابر تفاضل عددی از عکس آن، حداکثر برابر یک است» با نماد ریاضی کدام است؟

$$2\left(\frac{1}{x} - x\right) \leq 1 \quad (2)$$

$$2\left(x - \frac{1}{x}\right) \leq 1 \quad (1)$$

$$2\left(\frac{1}{x} - x\right) \geq 1 \quad (4)$$

$$2\left(x - \frac{1}{x}\right) \geq 1 \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\frac{1}{x} - x$$

گام اول: تفاضل عدد x از معکوسش می شود:

$$2\left(\frac{1}{x} - x\right)$$

گام دوم: دو برابر تفاضل عدد x از معکوسش یعنی:

$$2\left(\frac{1}{x} - x\right) \leq 1$$

گام سوم: عبارت بالا حداکثر برابر ۱ است؛ پس باید کوچکتر یا مساوی ۱ باشد:

اگر گزاره $(p \wedge \sim q) \Rightarrow (q \Leftrightarrow r)$ نادرست باشد، ارزش گزاره‌های $(r \Rightarrow \sim p) \Leftrightarrow \sim q$ و $(q \Leftrightarrow p) \vee \sim r$ به ترتیب از راست به چپ چگونه است؟

- (۱) درست - درست
(۲) درست - نادرست
(۳) نادرست - درست
(۴) نادرست - نادرست

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: گزاره $A \Rightarrow B$ به شرطی نادرست است که A درست و B نادرست باشد؛ پس گزاره $(q \Leftrightarrow r)$ در نقش B و $(p \wedge \sim q)$ در نقش A زمانی نادرست است که:

$$\begin{cases} p \wedge \sim q \equiv T \\ q \Leftrightarrow r \equiv F \end{cases}$$

گام دوم:

از $p \wedge \sim q \equiv T$ ، نتیجه می‌گیریم که: $p \equiv T$ و $q \equiv F$

از $q \Leftrightarrow r \equiv F$ ، نتیجه می‌گیریم که ارزش q و r مخالف هم است. چون q نادرست است، پس $r \equiv T$.

گام سوم: ارزش دو گزاره خواسته‌شده را به دست می‌آوریم:

$$(r \Rightarrow \sim p) \Leftrightarrow \sim q \equiv (T \Rightarrow F) \Leftrightarrow T \equiv F \Leftrightarrow T \equiv F$$

$$(q \Leftrightarrow p) \vee \sim r \equiv (F \Leftrightarrow T) \vee F \equiv F \vee F \equiv F$$

دانش آموزی در حل نامعادله $(x+4)(x+1) > 4+x$ مراحل زیر را طی کرده است. خطا در صورت وجود در کدام

مرحله رخ داده است؟

۱ مرحله $(x+4)(x+1) - (4+x) > 0$

تفریق $x+4$ از طرفین:

۲ مرحله $(x+4)(x+1-1) > 0$

فاکتورگیری از $x+4$:

۳ مرحله $x(x+4) > 0$

ساده کردن داخل پرانتز:

۴ مرحله $x+4 > 0$

تقسیم طرفین بر x :

۵ مرحله $x > -4$

طرفین منهای ۴:

۲ مرحله ۲

۱ مرحله ۱

۴ خطایی ندارد.

۳ مرحله ۴

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مراحل (۱)، (۲) و (۳) هیچ مشکلی ندارند.

در مرحله (۴)، طرفین را بر x که علامتش را نمی‌دانیم تقسیم کردیم که این کار اشتباه است. در صورتی حق داریم طرفین یک نامساوی را بر عدد یا عبارتی تقسیم کنیم که علامتش مثبت باشد؛ پس مرحله (۴) اشتباه رخ داده است.

قرار است در زمینی به مساحت b مدرسه‌ای ساخته شود که مساحت حیاط آن برابر a باشد. دانش آموزی استدلال زیر را در مورد رابطه بین a و b نوشته است. ایراد این استدلال در کدام گام است؟ (سوال ۱۲ کنکور انسانی ۱۴۰۲ (فارج از کشور))

۱) $a < b$

طرفین نامساوی گام ۱ را در a ضرب کرده است.

۲) $a^2 < ab$

b^2 را از طرفین نامساوی گام ۲ کم کرده است.

۳) $a^2 - b^2 < ab - b^2$

طرفین نامساوی گام ۳ را تجزیه کرده است.

۴) $(a-b)(a+b) < (a-b)b$

طرفین نامساوی گام ۴ را بر $a-b$ تقسیم کرده است.

۵) $\frac{(a-b)(a+b)}{(a-b)} < \frac{(a-b)b}{(a-b)}$

۶) $a+b - (b) < b - (b)$

b را از طرفین نامساوی گام ۶ کم کرده است.

۷) $a < 0$

۲ (۴)

۳ (۳)

۵ (۲)

۶ (۱)

کنکور

تابع f به صورت زیر تعریف شده است:اگر x فرد باشد: $f(x) = 4$ اگر x زوج و نامنفی باشد: $f(x) = x + 1$

صفر یا مثبت

اگر x زوج و منفی باشد: $f(x) = -x$ حاصل $f(-6) + f(3) + f(0)$ کدام است؟

۱۱ (۴)

۱۶ (۳)

۱۴ (۲)

۱۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: تابع f را سه ضابطه‌ای می‌نویسیم:

$$f(x) = \begin{cases} 4 & x \text{ فرد} \\ x + 1 & x \text{ زوج و نامنفی} \\ -x & x \text{ زوج و منفی} \end{cases}$$

گام دوم:

● صفر عددی زوج و نامنفی است؛ پس برای محاسبه $f(0)$ سراغ ضابطه وسطی می‌رویم:

$$f(x) = x + 1 \xrightarrow{x=0} f(0) = 0 + 1 = 1$$

● ۳، عددی فرد است؛ پس برای محاسبه $f(3)$ سراغ ضابطه بالایی می‌رویم:

$$f(3) = 4$$

● -۶، عددی زوج و منفی است؛ پس برای محاسبه $f(-6)$ سراغ ضابطه پایینی می‌رویم:

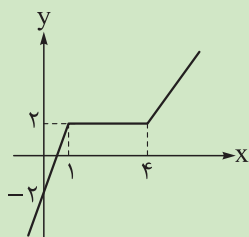
$$f(x) = -x \xrightarrow{x=-6} f(-6) = -(-6) = 6$$

گام سوم: بنابراین:

$$f(-6) + f(3) + f(0) = 6 + 4 + 1 = 11$$

اگر صفر را جزو اعداد منفی حساب می‌کردید، $f(0)$ برابر صفر می‌شد و به گزینه (۱) می‌رسیدید.

گول نخوری ✗

۵ نمودار تابع f به صورت مقابل است. حاصل $f(\frac{1}{4}) - f(\frac{3}{4})$ کدام است؟

۱ (۱)

-۱ (۲)

۳ (۳)

-۳ (۴)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۱

درس Box

$$m = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1}$$

(۱) شیب خط گذرنده از دو نقطه (x_1, y_1) و (x_2, y_2) برابر است با:

(۲) معادله خط با شیب m و عرض از مبدأ h به صورت $y = mx + h$ است.

عرض از مبدأ
(۰, -۲) و (۱, ۲)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: $x = \frac{1}{4}$ در محدوده $x < 1$ قرار دارد. پس برای محاسبه $f(\frac{1}{4})$ باید معادله خط گذرنده از نقاط (۰, -۲) و (۱, ۲) را بنویسیم:

• شیب: $m = \frac{2 - (-2)}{1 - 0} = 4$

• معادله خط: $y = mx + h \xrightarrow{m=4, h=-2} y = 4x - 2$

$$f(\frac{1}{4}) = 4(\frac{1}{4}) - 2 = 1 - 2 = -1$$

پس:

گام دوم: $x = \frac{3}{4}$ در محدوده $1 \leq x \leq 4$ قرار دارد که در این محدوده با یک خط افقی با ضابطه $y = 2$ طرفیم؛ پس:

$$f(\frac{3}{4}) = 2$$

$$f(\frac{1}{4}) - f(\frac{3}{4}) = -1 - 2 = -3$$

گام سوم: در نتیجه:

$$f(x) = \begin{cases} x^2 & x > 0 \\ 2x + 1 & x \leq 0 \end{cases} \text{ در تابع}$$

حاصل عبارت $f(\sqrt{2}) + f(-1)$ را به دست آورید.

(سؤال ۱۲ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

 امتحان
نهایی

۶ اگر f تابع همانی و $f(a+3) + f(1-a) = f(b)$ باشد، کدام گزینه قطعاً درست است؟

$$a \leq 2 \quad (2)$$

$$a > 2 \quad (1)$$

$$b \leq 2 \quad (4)$$

$$b > 2 \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۱

درس Box

اگر f تابع همانی باشد، آن گاه $f(a)$ با a برابر است. در واقع هر چیزی وارد تابع همانی شود، خودش از آن بیرون می آید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در هر سه عبارت داخل تساوی، حق داریم f را حذف کنیم:

$$\underbrace{f(a+3)}_{a+3} + \underbrace{f(1-a)}_{1-a} = \underbrace{f(b)}_b \Rightarrow a + 3 + 1 - a = b \Rightarrow b = 4$$

پس قطعاً $b > 2$ درست است.

در تابع ثابت $f(x) = a(x+1)(x-2) + 2x^2 - bx$ ، حاصل $\frac{f(a)}{a}$ کدام است؟

-۲ (۴)

۲ (۳)

-۱ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ضابطه تابع ثابت به صورت $f(x) = c$ است؛ یعنی نباید هیچ جمله شامل متغیر x داشته باشد.

گام اول: ضابطه را با اتحاد جمله مشترک ساده تر می نویسیم:

$$f(x) = a \underbrace{(x+1)(x-2)}_{x^2-x-2} + 2x^2 - bx = \underbrace{ax^2}_{\text{این مهمه}} - \underbrace{ax}_{\text{صفر}} - \underbrace{2a}_{\text{صفر}} + \underbrace{2x^2}_{\text{صفر}} - bx = (a+2)x^2 + (-a-b)x - 2a$$

$$\begin{cases} a+2=0 \Rightarrow a=-2 \\ -a-b=0 \xrightarrow{a=-2} 2-b=0 \Rightarrow b=2 \end{cases}$$

گام دوم: باید ضریب x^2 و x صفر باشد:

$$f(x) = -2a = -2(-2) = 4$$

گام سوم: پس با حذف x^2 و x ، ضابطه f به صورت مقابل می شود:

$$\frac{f(a)}{a} = \frac{4}{-2} = -2$$

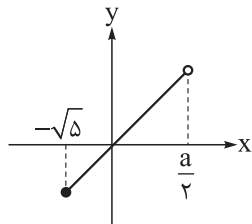
گام چهارم: در نتیجه:

بعد از گام اول، فهمیدیم که ضابطه f به صورت $f(x) = -2a$ است. نیازی به محاسبه a و b نیست و خواسته سؤال با همین اطلاعات هم درمی آید:

$$\frac{f(a)}{a} = \frac{-2a}{a} = -2$$

تیزبازی

برد تابع همانی رسم شده شامل ۶ عدد صحیح است. اگر a عددی طبیعی باشد، حاصل ضرب مقادیر ممکن a کدام است؟

(۱) ۲۰

(۲) ۳۰

(۳) ۴۲

(۴) ۵۶

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: دامنه و برد تابع همانی یکسان است. از روی نمودار، دامنه به صورت $-\sqrt{5} \leq x < \frac{a}{2}$ است؛ پس بردش هم $-\sqrt{5} \leq y < \frac{a}{2}$ است.

گام دوم: $-\sqrt{5}$ تقریباً $-2/2$ است. ۶ تا عدد صحیح بعد از $-2/2$ را می‌نویسیم: $-2, -1, 0, 1, 2, 3$
اگر $\frac{a}{2}$ برابر با ۳ باشد، داریم:
 $\frac{a}{2} = 3 \Rightarrow a = 6$

محدوده برد به صورت $-2/2 \leq y < 3$ می‌شود که شامل ۵ عدد صحیح می‌شود؛ پس a خود ۶ نمی‌تواند باشد.

گام سوم: اگر $a = 7$ باشد، محدوده برد به صورت $-2/2 \leq y < 3/5$ و اگر $a = 8$ باشد، محدوده برد به صورت $-2/2 \leq y < 4$ می‌شود که هر دو قابل قبول اند (چون شامل ۶ عدد صحیح‌اند)، ولی به ازای $a = 9$ و ... باز هم این شرط نقض می‌شود.

گام چهارم: در نتیجه a می‌تواند ۷ یا ۸ باشد که حاصل ضرب مقادیرش ۵۶ است.

۹ تابع $f = \{(x_1, y_1), (x_2, y_2), (x_3, y_3)\}$ ثابت است. اگر میانه، میانگین و انحراف معیار داده‌های مثبت y_1, y_2 و y_3 به ترتیب a, b و c باشند، اختلاف ریشه‌های معادله $ax^2 + bx + c = 0$ کدام است؟

$$1/5 \quad (2)$$

$$1 \quad (1)$$

$$0/5 \quad (4)$$

$$2 \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: تابع $f = \{(x_1, y_1), (x_2, y_2), (x_3, y_3)\}$ ثابت است؛ پس مؤلفه دوم زوج مرتب‌هایش برابر است با:

$$y_1 = y_2 = y_3$$

گام دوم: میانه و میانگین سه داده برابر، یکی از همان سه داده است:

$$Q_2 = \bar{x} = y_1 \xrightarrow{\text{پس}} a = b = y_1$$

● انحراف معیار سه داده برابر، صفر است. پس:

$$\sigma = 0 \xrightarrow{\text{پس}} c = 0$$

گام سوم: معادله را تشکیل می‌دهیم:

$$ax^2 + bx + c = 0 \Rightarrow y_1 x^2 + y_1 x + 0 = 0 \xrightarrow{\div y_1} x^2 + x = 0 \xrightarrow[\text{از } x]{\text{فاکتور}} x(x+1) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x_1 = 0 \\ x_2 = -1 \end{cases}$$

گام چهارم: اختلاف ریشه‌ها برابر است با:

$$0 - (-1) = 1$$

اگر $A = \{(x_1, y_1), (x_2, y_2), (x_3, y_3)\}$ یک تابع ثابت باشد، میانه و واریانس مقادیر y_1, y_2 و y_3 را به دست آورید.
(ریاضی و آمار (۲) - تمرین ۴ صفحه ۳۲ کتاب درسی)

۱۰

نقطه $A(5m-9, m^2-m)$ روی نیمساز ناحیه اول و نقطه $B(\frac{m-7}{n}, n)$ روی نیمساز ناحیه دوم است. حاصل

$m+n$ کدام است؟

۷ (۴)

۴ (۳)

۵ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۱

درس Box

(۱) هر نقطه‌ای که روی نیمساز ناحیه اول و سوم باشد، طول و عرضش با هم برابرند، مثل $(2, 2)$ و $(-5, -5)$.

(۲) هر نقطه‌ای که روی نیمساز ناحیه دوم و چهارم باشد، طول و عرضش قرینه هم هستند، مثل $(2, -2)$ و $(-5, 5)$.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: نقطه $A(5m-9, m^2-m)$ روی نیمساز ناحیه اول است؛ پس:

$$A \text{ طول} = A \text{ عرض} \Rightarrow 5m-9 = m^2-m \Rightarrow m^2-6m+9=0 \xrightarrow{\text{اتحاد مربع}} (m-3)^2=0 \Rightarrow m-3=0 \Rightarrow m=3$$

گام دوم: نقطه $B(\frac{m-7}{n}, n)$ روی نیمساز ناحیه دوم است؛ پس:

$$B \text{ طول} = -B \text{ عرض} \Rightarrow \frac{m-7}{n} = -n \xrightarrow{\frac{m=3}{n}} \frac{-4}{n} = -n \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} -n^2 = -4 \Rightarrow n^2 = 4 \xrightarrow{\text{ریشه‌گیری}} n = \pm 2$$

گام سوم: اگر نقطه‌ای روی نیمساز ناحیه دوم باشد، طولش منفی و عرضش مثبت است. چون عرض مثبت است، پس باید $n > 0$ باشد. در نتیجه $n = 2$ قبول است.

$$m+n = 3+2 = 5$$

بنابراین:

۱۱

در کدام گزینه، نام اثر دیگری از نویسندگان آثار زیر آمده است؟

«تحفة الاحرار، اخلاق الاشراف، لمعات، مکاتیب»

- (۱) صد پند، نفحات الانس، عشاق نامه، مجالس سبعة
- (۲) نفحات الانس، صد پند، عشاق نامه، مجالس سبعة
- (۳) نفحات الانس، صد پند، مجالس سبعة، عشاق نامه
- (۴) صد پند، نفحات الانس، مجالس سبعة، عشاق نامه

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

جامی به جز تحفة الاحرار که به پیروی از نظامی نوشته است، نفحات الانس را به پیروی از تذکرة الاولیاء و بهارستان را نیز به تقلید از گلستان سعدی نوشته است.

عبید زاکانی: منظومۀ موش و گربه، رسالۀ دلگشا، اخلاق الاشراف و صد پند

فخرالدین عراقی: لمعات و عشاق نامه

مولوی: مکاتیب و مجالس سبعة، فیه ما فیه، مثنوی معنوی، دیوان شمس

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تحفة الاحرار و نفحات الانس: جامی

اخلاق الاشراف و صد پند: عبید زاکانی

لمعات و عشاق نامه: فخرالدین عراقی

مکاتیب و مجالس سبعة: مولوی

(سؤال ۴ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

در کدام گزینه آثار شاعران تماماً درست است؟

- الف) تاریخ جهانگشا: عطاملک جوینی / لمعات: فخرالدین عراقی / جمشید و خورشید: سلمان ساوجی
- ب) مرصادالعباد: نجم الدین رازی / مجالس المؤمنین: شیخ بهایی / تذکرة الاولیاء: عطار نیشابوری

عبارات داده شده به ترتیب مربوط به کدام اثر یا نویسنده و شاعر است؟

(الف) این کتاب در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی است. نثر آن گاهی ساده و گاه دارای سجع و موازنه است.

(ب) مهم ترین کتاب او جامع التواریخ نام دارد که به نثری عالمانه و پخته نوشته شده است.

(ج) مهم ترین اثر در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر به شمار می رود.

(د) شاعری که غزل های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بوده و چند مثنوی به پیروی از پنج گنج نظامی سروده است.

(ه) این کتاب تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، خلفای بنی عباس و تاریخ ایران را تا سال ۷۳۰ ه. ق. در بر می گیرد.

(۱) المعجم، حمدالله مستوفی، لمعات، خواجوی کرمانی، تاریخ گزیده

(۲) مرصادالعباد، خواجه رشیدالدین، المعجم، جامی، تاریخ جهانگشا

(۳) لمعات، حمدالله مستوفی، نفحات الانس، خواجوی کرمانی، جامع التواریخ

(۴) مرصادالعباد، خواجه رشیدالدین، المعجم، خواجوی کرمانی، تاریخ گزیده

مشاوره کتاب های مرصادالعباد، المعجم، تاریخ گزیده، جامع التواریخ و تاریخ جهانگشا علاوه بر محتوا، به لحاظ سبک نیز حائز اهمیت هستند و آن ها را با دقت بخوانید.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

(الف) کتاب مرصادالعباد در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی است. نثر آن گاهی ساده و گاه دارای سجع و موازنه است.

(ب) مهم ترین کتاب خواجه رشیدالدین، جامع التواریخ نام دارد که به نثری عالمانه و پخته نوشته شده است.

(ج) المعجم، مهم ترین اثر در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر به شمار می رود.

(د) خواجوی کرمانی، شاعری که غزل های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بوده و چند مثنوی به پیروی از پنج گنج نظامی سروده است.

(ه) تاریخ گزیده تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، خلفای بنی عباس و تاریخ ایران را تا سال ۷۳۰ ه. ق. در بر می گیرد.

«المعجم» تنها کتابی است که در کتاب درسی با موضوع علم عروض و قافیه و ... از آن نام برده شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

په چور دیگه ➡

کدام موارد جزء ویژگی‌های زبانی شعر سبک عراقی هستند؟

الف) «می» اندک‌اندک جای «همی» را گرفته است.

ب) واژه‌های «ابا، ابر» بسیار اندک به کار می‌رود.

ج) لغات فارسی اصیل قدیم کم شده.

د) تاریخ‌نویسی به اسلوب ساده رواج یافته است.

ه) به وجود آمدن سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات

۲) الف - ب - ج

۱) الف - ج - د

۴) ب - د - ه

۳) ب - ج - د

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

ویژگی‌های زبانی شعر سبک عراقی عبارت‌اند از: لغات فارسی اصیل قدیم کم شده و جای آن‌ها را لغات عربی گرفته است؛ «می» اندک‌اندک جای «همی» را گرفته است و نیز واژه‌های «در» به جای «اندر» در حال جایگزین شدن است. «ایدون، ایدر، ابا، ابر» بسیار اندک به کار می‌روند. به کارگیری حرف نشانه «مر» در کنار مفعول جمله کم شده است.

سه مورد نخست از ویژگی‌های زبانی شعر عراقی و «د» و «ه» از ویژگی‌های زبانی نثر عراقی هستند.

مشاوره در پرسش از ویژگی‌های سبکی به زبانی (لغات و جملات)، ادبی (آرایه‌ها و قالب‌های شعر) و فکری (محتوا و پیام اشعار) بیشتر دقت کنید؛ چه‌بسا با همین نکات بتوانید به پاسخ برسید.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام بیت ویژگی‌های فکری سبک عراقی را ندارد؟

ای شیخ پاکدامن معذور دار ما را
در حلقه سودای تو روحانیان را حال‌ها
زان پیش که سبزه بردم از خاکت
چنبر است آری ولیکن چنبر اندر عنبر است

(۱) حافظ به خود نپوشید این خرقه می‌آلود
(۲) ای طایران قدس را عشقت فزوده بال‌ها
(۳) بر سبزه نشین و خوش بزی روزی چند
(۴) عنبر است آن حلقه گشته زلف او یا چنبر است

مشاوره برای یافتن ابیات سبک عراقی، بیشتر به ویژگی‌های فکری که گفته شد توجه کنید، اما برای یافتن ابیات سبک خراسانی به ویژگی‌های زبانی و در سبک هندی به ویژگی‌های ادبی توجه کنید.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: درس ۴

درس‌Box

ویژگی‌های فکری شعر عراقی: معشوق آسمانی و متعالی، روح تصوف، بی‌اعتباری دنیا، اعتقاد به قضا و قدر، پرهیز از زهد ربایی و توجه به پالایش درون و برتری عشق بر عقل

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): حافظ به خود نپوشید این خرقه می‌آلود: سرنوشت
گزینه (۲): ای طایران قدس را عشقت فزوده بال‌ها: با توجه به عرفانی بودن موضوع بیت، معشوق آسمانی است.
گزینه (۳): بر سبزه نشین و خوش بزی روزی چند / زان پیش که سبزه بردم از خاکت: هرچند در مصراع اول به خوش‌باشی دعوت می‌کند، اما در مصراع دوم به بی‌اعتباری دنیا اشاره کرده است.
گزینه (۴): عنبر است آن حلقه گشته زلف او یا چنبر است: معشوق زمینی
در تفاوت عشق زمینی و آسمانی به قراین توجه کنید. مثلاً در بیت «۲»، طایران قدس نشانه‌ای از عشق آسمانی و در بیت «۴» زلف نشانه‌ای از عشق زمینی دارد.

نکته

بخش حذف‌شده بیت زیر با کدام عبارت کامل می‌شود؟

«امشب سبک‌تر طبل بی‌هنگام را یا وقت بیداری غلط بوده‌ست مرغ بام را»

(۱) می‌زنید

(۲) با تو باید

(۳) باید گذشت

(۴) یاد او

مشاوره در پاسخ به چنین سؤالاتی، بخش حذف‌شده را از نظر آوایی و هجایی انتخاب کنید، زیرا ضرورتی ندارد که حتماً از نظر معنایی با بیت هماهنگ باشد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به علامت‌های هجایی بیت، برای جای خالی به چیزی احتیاج داریم که علائم هجایی آن «-U-» باشد، پس «با تو باید» مناسب بیت است.

اِم	شَب	سَ	بَک	تَر	بَا	تُ	بَا	یَد	طَب	لِ	بِی	هِن	گَا	م	رَا
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
یَا	وَق	تِ	بِی	دَا	رِی	غَ	لَط	بُو	دَس	ت	مُر	غَ	بَا	م	رَا
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	U	-	U	-

علامت‌های هجایی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): U-U-

گزینه (۳): U-U--

گزینه (۴): -U-

هرچند وزن بیت از تکرار چهار بار «-U-» تشکیل شده است، اما بخش حذف‌شده به شکل «-U-» است و نباید این اشتباه را بکنید که بخش حذف‌شده باید حتماً یکی از پایه‌های آوایی وزن اصلی باشد، زیرا می‌توان بخش حذف‌شده را از بین دو پایه آوایی انتخاب کرد.

پایه‌های آوایی کدام گزینه نادرست مشخص شده است؟

- (۱) حاجت به ترکی نیستش تا در کمند آرد دلی: حاجت به تر / کی نیستش / تا در کمن / دارد دلی
 (۲) در اقصای عالم بگشتم بسی: در اقصا / ی عالم / بگشتم / بسی
 (۳) میانت کم‌تر از مویی و مویت تا میان باشد: میانت کم / تر از مویی / مویت تا / میان باشد
 (۴) آن عرق است از بدنت یا گلاب: آن عرقس / تر بدنت / یا گلاب

مشاوره سعی کنید ابتدا خودتان شعر را هجابتی شده بخوانید، سپس به مرزهای پایه‌های آوایی توجه کنید و با گزینه‌ها مطابقت دهید.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

میان‌ت کم / ترز مویی / ی مویت تا / میان باشد

✓ پاسخ خیلی تشریحی

تعداد پایه‌های آوایی در کدام بیت متفاوت است؟

که آن بخت برگشته خود در بلاست
کز آن گرمی کند آتش گدایی
هر کسی را اصطلاحی داده‌ام
غم جان من بیچاره خوردی

(۱) الا تا نخواهی بلا بر حسود
(۲) به سوزی ده کلامم را روایی
(۳) هر کسی را سیرتی بنهادم
(۴) تو آن چه از تو سزد گفتی و کردی

مشاوره برای تشخیص پایه‌های آوایی و نشان دادن آن، کافی است به توقف‌های کوتاهی که ناخودآگاه هنگام خوانش آهنگین هر بیت اتفاق می‌افتد دقت کنید. این توقف‌های کوتاه همان مرزهای پایه‌های آوایی‌اند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

گزینه (۱): وزن این بیت از هشت رکن یا همان پایه آوایی (در هر مصراع چهار رکن) تشکیل شده است: «اَ لا تا / نَ خا هی / بَ لا بُر / حَ سود»، اما سایر گزینه‌ها هر کدام در هر مصراع سه رکن (پایه آوایی) دارند. بررسی پایه‌های آوایی در سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): ب سو زی ده / کَ لا مَم را / زَ وا بی
گزینه (۳): هَر کَ سی را / سی رَ تی بن / ها دِ آم
گزینه (۴): تَ آن چَر تَ / سَ زَد گُف تی / یِ کر دی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

آهنگ خوانش کدام بیت با بیت زیر یکسان است؟

«صبر کن ای دل که صبر سیرت اهل صفاست»

(۱) چشمه خورشید تویی، سایه‌گه بید منم

(۲) هر نفس آواز عشق می‌رسد از چپ و راست

(۳) هر چه به گرد خویشتن می‌نگرم در این چمن

(۴) باران اشکم می‌دود وز ابرم آتش می‌جهد

چاره عشق احتمال، شرط محبت وفاست»

چون که زدی بر سر من پست و گدازنده شدم

ما به فلک می‌رویم عزم تماشا که راست؟

آینه ضمیر من جز تو نمی‌دهد نشان

با پختگان گو این سخن سوزش نباشد خام را

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

هر بیتی از شعرهای سنتی فارسی در قالب وزن و آهنگ خاصی سروده شده است. این وزن و آهنگ به راحتی با گوش قابل تشخیص است. در واقع، گوش ما موسیقی شعر را درک می‌کند و متوجه می‌شود. برای این که این موسیقی را بهتر و دقیق‌تر درک کنیم و آهنگ‌های مختلف را از یکدیگر تشخیص دهیم، نیاز به تمرین بیشتر داریم. ابیات را بخوانیم و سعی کنیم ریتم و آهنگ موجود در آن را کشف کنیم و معادل آن را از بین وزن‌واژه‌ها (فعولن، مفاعیلن و ...) بیابیم و بنویسیم. به این روش در پیدا کردن وزن شعر «روش سمعی» می‌گویند.

راه دیگر آن است که هجاهای هر بیت را مشخص کنیم، نشانه‌های هر هجا (کوتاه، بلند، کشیده) را زیر آن بگذاریم، براساس نظم هجاها آن‌ها را دسته‌بندی کنیم (این دسته‌های هجایی همان پایه‌های آوایی هستند) و سپس دسته‌ها را براساس آهنگشان نام‌گذاری کنیم (استفاده از وزن‌واژه‌هایی مثل فعولن، مفاعیلن و ...).

گزینه (۲): آهنگ این بیت همانند بیت سؤال از پایه‌هایی تشکیل شده که می‌توانیم نشانه‌های هجایی آن را به صورت زیر نشان دهیم:

—U— / —UU— / —U— / —UU—

بررسی نشانه‌های هجایی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): —UU— / —UU— / —UU— / —UU—

گزینه (۳): —U—U / —UU— / —U—U / —UU—

گزینه (۴): —U— / —U— / —U— / —U—

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) بلبل چو من به عشق گلی گشته مبتلا
 (۲) آرزو می‌کنم شمع صفت پیش وجودت
 (۳) چو با حبیب نشینی و باده پیمایی
 (۴) چو آفتاب می از مشرق پیاله برآید
- واندر چمن فکنده ز فریاد غلغلی
 که سراپای بسوزند من بی‌سروپا را
 به یاد دار محبان بادپیمای را
 ز باغ عارض ساقی هزار لاله برآید

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۳): در این گزینه «چو» به معنی «هنگامی که» آمده و ادات تشبیه نیست. جز این هم مورد دیگری در بیت دیده نمی‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): تشبیه «بلبل» به «من»، «چو» در این بیت ادات تشبیه است.

گزینه (۲): شاعر خود را به «شمع» تشبیه کرده است. «شمع صفت» یعنی مانند شمع، پس این واژه مرکب، هم مشبهه را در خود دارد و هم ادات تشبیه را.

گزینه (۴): «آفتاب می» و «باغ عارض» هر دو اضافه تشبیهی‌اند. «چو» در این بیت هم ادات تشبیه نیست.

گول نخوری ✗

(۱) «چو» همیشه ادات تشبیه نیست، بلکه ممکن است به معنی «هنگامی که» به کار رفته باشد. مراقب باشید تشبیه در نظر نگیرید (مانند گزینه (۳)).

(۲) وقتی در دو یا چند گزینه «چو» ادات تشبیه است و شما دیدید که در یک گزینه ادات نیست، عجلانه قضاوت نکنید! شاید تشبیه در بخش دیگری از همان بیت باشد (مانند گزینه (۴)).

در کدام بیت، هر دو نوع تشبیه (گسترده و فشرده) وجود دارد؟

(۱) به یاد روی شیرین بیت می‌گفت	چو آتش تیشه می‌زد کوه می‌سفت
(۲) آتش است آب دیده مظلوم	چون روان گشت خشک و تر سوزد
(۳) مرا در دل درخت مهربانی	به چه ماند؟ به سرو بوستانی
(۴) جهان چون نی هزاران ناله دارد	که یک نی دیده از شگرستانی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

گاهی مشبه و مشبه‌به در یک جمله اسنادی به عنوان نهاد و مسند می‌آیند. در این حالت، نوع تشبیه را تشبیه اسنادی می‌گوییم، مانند آن‌چه در گزینه (۲) دیدیم یا تشبیه علم به دریا در جمله «علم دریا است». تشبیه اسنادی همانند تشبیه اضافی جزء تشبیه‌های فشرده است، زیرا در این نوع تشبیه نیز فقط مشبه و مشبه‌به ذکر می‌شود (آب دیده مظلوم: مشبه، آتش: مشبه‌به).

گزینه (۳): در این بیت «درخت مهربانی» اضافه تشبیهی (تشبیه فشرده) است. هم‌چنین «به چه ماند» ادات تشبیه است. برای تشبیه دوم این بیت، مهربانی به سرو بوستانی می‌ماند؛ پس این تشبیه از نوع گسترده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): تشبیه گسترده: او چو آتش تیشه می‌زد و کوه می‌سفت.
- گزینه (۲): تشبیه فشرده (اسنادی): آب دیده مظلوم آتش است.
- گزینه (۴): تشبیه گسترده: جهان چون نی ...

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(سوال ۲۹ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

در کدام بیت نوع تشبیه با دیگر ابیات متفاوت است؟

(۱) لعل او بازار جان خواهد شکست	خنده او مهرکان خواهد شکست
(۲) گفتم که برپرم سوی بام سرای او	چه سود مرغ همت من بال و پر نداشت
(۳) روی گندم‌گون او در چشم ماه	خار راه کهکشان خواهد شکست
(۴) لاله‌رویی که از او خار مرا در جگر است	برگریزان دل و باغ و بهار نظر است

بیشترین «مجاز» در کدام بیت دیده می‌شود؟

- (۱) سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی
(۲) یک سر بی‌کبر در نمرودزار خاک نیست
(۳) می‌خواست گل که دم‌زند از رنگ‌وبوی دوست
(۴) ندای عشق تو دیشب در اندرون دادند
- چه خیال‌ها گذر کرد و گذر نکرد خوابی
کاسه هر کس که می‌بینم از این صهبا پر است
از غیرت صبا نفسش در دهان گرفت
فضای سینه حافظ هنوز پر ز صداست

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۲): در این گزینه چهار مجاز وجود دارد: «سر» مجاز از انسان، «خاک» مجاز از زمین، «کاسه» مجاز از ذهن یا مغز آدمی و «این صهبا» مجاز به علاقه شباهت از کبر که در مصراع نخست آمده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): دو مجاز دارد: «سر» مجاز از قصد و اراده، «آفتاب» مجاز از خورشید

گزینه (۳): یک مجاز دارد: «رنگ‌بو» مجاز از زیبایی

گزینه (۴): یک مجاز دارد: «سینه» مجاز از دل یا وجود است.

در گزینه (۳)، «دم‌زدن» کنایه از سخن گفتن است؛ پس این‌جا نمی‌توان گفت «دم» مجاز از سخن است. همچنین در مصراع دوم همین گزینه «نفس» می‌تواند در معنای حقیقی در نظر گرفته شود و یا نفسش در دهان گرفت کنایه است.

گول نخوری ✗

یک واژه فقط و فقط زمانی معنای مجازی دارد که هیچ‌گونه نتوانیم معنی حقیقی آن را در جمله توجیه کنیم. اگر معنای حقیقی واژه عقلاً توجیه داشته باشد، دیگر مجاز محسوب نمی‌شود.

نکته

۲۲ نوع مجاز کلمات مشخص شده در کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) چه عشو‌ها که خریدم ز چشم عشو‌ه فروش
(۲) تنگ شکر شود همه کام و دهان من
(۳) زین آتش نهفته که در سینه من است
(۴) گر بدین پسته خندان به چمن بنشینی
- چه باده‌ها که کشیدم ز لعل باده‌گسارش
چون دل خیال آن بت شیرین‌دهان کند
خورشید شعله‌ای است که در آسمان گرفت
غنچه از شاخ به صد آه و فغان برخیزد

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

به رابطه‌ای که بین معنی حقیقی یک واژه با معنای مجازی آن هست، **علاقه** می‌گویند. برخی از انواع علاقه‌ها:

- (۱) حال و محل: محل و جایگاه چیزی ذکر شود و منظور خود آن چیز باشد، مانند «سینه» مجاز از دل.
- (۲) ظرف و مظلوف: ظرف یک چیزی ذکر شود و منظور خود آن چیز یا محتوای آن باشد یا برعکس چیزی که داخل ظرف است ذکر شود و منظور خود ظرف باشد، مانند چای مجاز از لیوان چای در جمله «چای را از روی میز بردار».
- (۳) جزء به کل: ذکر جزئی از یک چیز در معنای کل آن، مانند «گوش» در معنی انسان در مصراع «تا نباشد در پس دیوار گوش».
- (۴) کل به جزء: ذکر کل یک چیز در معنی بخشی از آن، مانند «دست» در معنی انگشت در مصراع «دست در حلقه آن زلف دوتا نتوان کرد».
- (۵) مشابهت (این همان استعاره مصرحه است): ذکر یک چیز به جای چیزی دیگر به دلیل شباهتی که بین آن‌هاست، مانند ذکر «سرو» در معنی معشوق.

گزینه (۳): در این گزینه «سینه» مجاز از دل است به علاقه حال و محل (سینه جایگاه دل است)، اما در سایر گزینه‌ها مجاز به علاقه مشابهت (استعاره مصرحه) دیده می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): «لعل» مجاز از لب
گزینه (۲): «بت» مجاز از انسان زیبارو
گزینه (۴): «پسته» مجاز از لب و دهان

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم کدام بیت با بیت زیر قرابت معنایی دارد؟

- «روزگار است این که گه عزّت دهد گه خوار دارد»
 (۱) خانه دل ما را از کرم عمارت کن
 (۲) دست فلک ز کارم وقتی گره گشاید
 (۳) هر نوبتی نظر به یکی می‌کند سپهر
 (۴) ز یزدان دان، نه از ارکان که کوتاه‌دیدگی باشد
- چرخ بازیگر از این بازیچه‌ها بسیار دارد»
 پیش از آن که این خانه رو نهد به ویرانی
 کز یکدگر گشایی زلف گره‌گشا را
 هر مدّتی زمین به یکی می‌دهد زمان
 که خطی کز خرد خیزد، تو آن را از بنان بینی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«روزگار است این که گه عزّت دهد گه خوار دارد: فراز و فرود روزگار»

گزینه (۱): خانه دل ما را از کرم عمارت کن: طلب توجه معشوق

گزینه (۲): دست فلک ز کارم وقتی گره گشاید: گره‌گشایی فلک به شرط آن که معشوق زلف گره‌گشایش را بگشاید.

گزینه (۳): هر نوبتی نظر به یکی می‌کند سپهر: فراز و فرود روزگار

گزینه (۴): ز یزدان دان، نه از ارکان که کوتاه‌دیدگی باشد: همه اعمال ما در ید قدرت خداست.

کدام بیت با بیت زیر قرابت معنایی دقیق‌تری دارد؟

اول و آخر همه عشق است و بس»

او صد دلیل آورده و ما کرده استدلال‌ها

هم درد و داغ عالمی چون پا نهی اندر جفا

کو جام غیر جام تو ای ساقی شیرین‌ادا

تو یار غمگساری، تو حور دلربایی

«نیست به جز عشق در این پرده کس

(۱) عشق امر کل، مارقعه‌ای، او قلزم و ماجرعه‌ای

(۲) گلزار و باغ عالمی چشم و چراغ عالمی

(۳) کو بام غیر بام تو کو نام غیر نام تو

(۴) تو سرو جویباری، تو لاله بهاری

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

شاعران سبک عراقی چنان در عشق به خدا غرق بودند که همه جهان را نمودی از عشق حقیقی می‌دانستند و یکی از مفاهیم پرکاربرد شعر سبک عراقی است.

مفهوم بیت صورت سؤال «نیست به جز عشق در این پرده کس: همه چیز عشق است.» در گزینه (۱) دیده می‌شود.

بررسی مفهوم گزینه‌ها:

گزینه (۱): عشق امر کل، مارقعه‌ای، او قلزم و ماجرعه‌ای: همه چیز عشق است.

گزینه (۲): گلزار و باغ عالمی چشم و چراغ عالمی: همه چیز معشوق است.

گزینه (۳): کو بام غیر بام تو کو نام غیر نام تو: همه چیز معشوق است.

گزینه (۴): تو سرو جویباری، تو لاله بهاری / تو یار غمگساری تو حور دلربایی: تشبیه معشوق به موارد گفته شده، نه این که عشق همه چیز است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نوع «غم» در کدام گزینه متفاوت است؟ ۲۵

- (۱) خروشی برآمد ز دشت و ز شهر
(۲) گفته بودم چو بیایی، غم دل با تو بگویم
(۳) مایه غم خو کرده ایم ای دوست ما را غم فرست
(۴) گذرگهی است پُرستم که اندر او به غیر غم
- غم آمد جهان را از آن کار بهر
چه بگویم؟ که غم از دل برود چون تو بیایی
تحفه ای کز غم فرستی نزد ما هر دم فرست
یکی صلا ی آشنا به رهگذر نمی زند

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

مجموعاً می توان «غم» را به دو نوع غم مثبت و غم منفی تقسیم کرد. غمی که از جانب معشوق است و باعث تعالی روح می شود، غم مثبت و شادی بخش و طرب آور است. مثلاً شاعر می گوید:

غم و شادی بر عارف چه تفاوت دارد ساقیا باده بده شادی آن کاین غم از اوست

در گزینه (۳)، غم ستایش شده و مثبت مطرح شده است، ولی در سه گزینه دیگر غم نکوهیده و منفی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جهان مستقل از خواست و ارادهٔ انسانی وجود دارد. هویت ذهن افراد و فرهنگ در رویکرد اول است و در دیدگاهی که فرهنگ مهم‌تر است،

- ۱) تکوینی - طبیعی و مادی - جهان تکوینی مادهٔ خامی برای دخل و تصرف فرهنگ‌ها و جوامع مختلف است
- ۲) تکوینی - درونی و فردی - جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیتی ندارند
- ۳) طبیعی - تکوینی - بین علوم انسانی و علوم طبیعی تفاوتی وجود ندارد
- ۴) طبیعی - تکوینی و مادی - هر دو جهان ذهنی و جهان تکوینی مهم و در تعامل با یکدیگر قرار می‌گیرند

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

• برخی جهان تکوینی را به طبیعت محدود می‌کنند. آن‌ها طبیعت را در مقابل جهان انسانی قرار می‌دهند. جهان انسانی را به دو جهان ذهنی و فرهنگی تقسیم می‌کنند و به این ترتیب از وجود سه جهان سخن می‌گویند، جهان طبیعت، جهان ذهن و جهان فرهنگ. متفکران مسلمان جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود نمی‌دانند. از نظر آنان، جهان طبیعت بخشی از جهان تکوینی است و جهان تکوینی را هم به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

• از منظر قرآن، هرگاه انسان، اخلاق الهی داشته باشد و جامعه نیز از فرهنگ توحیدی برخوردار باشد، جهان تکوینی درهای برکات خود را به روی آن‌ها می‌گشاید و هرگاه افراد و فرهنگ جامعه هویتی مشرکانه داشته باشند، زمین و آسمان از تعامل سازنده با آن‌ها سر باز می‌زنند و ظرفیت‌های الهی و آسمانی خود را از آن‌ها پنهان می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جهان تکوینی مستقل از خواست و ارادهٔ انسانی وجود دارد.
- در رویکرد اول، ذهن افراد و فرهنگ، هویتی طبیعی و مادی دارند.
- براساس این دیدگاه، جهان ذهنی و فردی افراد تابع فرهنگ آن‌هاست و جهان تکوینی مادهٔ خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند. در این دیدگاه، جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیتی ندارند و استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند.

در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

۲۷

فرهنگ سلطه و استکبار	«د»	فرهنگ جبرگرا	«ج»
«الف»	دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای بدون نگاه سلطه‌جویانه	«ب»	ناتوانی در دفاع از هویت خود

(۱) توجه به کانون ثروت و قدرت - تعهد و مسئولیت - حقیقت - اینکاه‌ها

(۲) تقسیم جهان به دو منطقه مرکزی و پیرامونی - ناتوانی انسان در تعیین آینده خود - معنویت - مغولان

(۳) دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه - محکومیت انسان به سرنوشتی محتوم - عقلانیت سطح اول - اینکاه‌ها

(۴) در خدمت گرفتن نژاد خاص - از بین رفتن قدرت مقاومت آدمیان - عقلانیت سطح دوم - سرخ‌پوست‌ها

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) فرهنگ سلطه و استکبار، فرهنگی است که عقاید، ارزش‌ها یا هنجارهای آن متعلق به قوم، منطقه یا گروه خاصی است، ولی نگاهی سلطه‌جویانه دارد. چنین فرهنگی با عبور از مرزهای جغرافیایی خود، جهان را به دو منطقه مرکزی و پیرامونی تقسیم می‌کند و منطقه مرکزی، منطقه پیرامونی را به خدمت می‌گیرد. فرهنگ صهیونیسم و فرهنگ سرمایه‌داری دو نمونه از این گونه‌اند (قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۳) درست هستند).

ب) برخی فرهنگ‌ها جبرگرا و غیرمسئول‌اند. آن‌ها نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان را انکار می‌کنند، قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرند، آن‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کنند و زمینه نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌آورند.

ج) عقلانیت، در سطح اول باید به پرسش‌های بنیادین بشر درباره انسان و جهان پاسخ دهد. اگر فرهنگی نتواند به این پرسش‌ها پاسخ دهد، توانایی دفاع از هویت خود را نخواهد داشت. (رد سایر گزینه‌ها)

د) دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای بدون نگاه سلطه‌جویانه: اینکاه‌ها، سرخ‌پوست‌ها و ...

فرهنگ‌هایی که عقاید و ارزش‌های آن‌ها مربوط به قوم و منطقه خاصی است، از محدوده قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌روند و جهانی نمی‌شوند، مگر این که نسبت به سایر اقوام و مناطق نگاه سلطه‌جویانه داشته باشند.

نکته

هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب، با موارد کدام گزینه در ارتباط است؟

- اغلب با خسارت‌های انسانی و اقتصادی فراوان همراه بوده است.
- مردمی که برتری فرهنگی جهان غرب را پذیرفته باشند.
- غلبه نظامی مغولان با غلبه فرهنگی آنان همراه نبود.
- در سال ۱۸۳۶ م. انگلیسی‌ها، زبان انگلیسی را زبان رسمی هند کردند.

- (۱) امپریالیسم و استعمار - به مسیری می‌روند که جهان غرب برای آنان ترسیم می‌کند. - بعضی فرهنگ‌ها ظرفیت جهانی شدن ندارند. - استعمار نو
- (۲) جهان‌گشایی و امپراتوری - هویت خود را در حاشیه جهان غرب جست‌وجو می‌کنند. - بعضی فرهنگ‌ها قومی و قبیله‌ای هستند و شایستگی جهانی شدن را ندارند. - استعمار فرانو
- (۳) پادشاهی و امپراتوری - مقاومت فرهنگی آن‌ها فرومی‌پاشد. - غلبه نظامی همواره با غلبه فرهنگی همراه است. - استعمار نو
- (۴) امپریالیسم و استعمار - با استعمار فرانو روبه‌رو می‌شوند. - فرهنگ‌های قومی و قبیله‌ای در هیچ صورتی جهانی نمی‌شوند. - ناتوی فرهنگی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۳

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- اغلب با خسارت‌های انسانی و اقتصادی فراوان همراه بوده است ← جهان‌گشایی و امپراتوری
- مردمی که برتری فرهنگی جهان غرب را پذیرفته باشند ← هویت خود را در حاشیه جهان غرب جست‌وجو می‌کنند و به مسیری می‌روند که جهان غرب برای آنان ترسیم می‌کند.
- غلبه نظامی مغولان با غلبه فرهنگی آنان همراه نبود ← بعضی فرهنگ‌ها قومی و قبیله‌ای هستند و شایستگی جهانی شدن را ندارند. آن‌ها به سرعت تحت تأثیر فرهنگ‌هایی قرار می‌گرفتند که به لحاظ نظامی از آنان شکست خورده بودند.
- در سال ۱۸۳۶ م. انگلیسی‌ها، زبان انگلیسی را زبان رسمی هند کردند ← استعمار فرانو

شباهت و تفاوت اشکال مختلف استعمار:

تفاوت	شباهت
● در استعمار نو، مجریان آشکار هستند، ولی در استعمار فرانو، مجریان پنهان هستند. ● در استعمار قدیم، مجریان فقط خود استعمارگران هستند که به صورت آشکار و مستقیم وارد عمل می‌شوند. ● در استعمار فرانو هم مجریان وجود دارند، اما هم استعمارگران و هم مجریان آن‌ها، هر دو پنهان هستند.	● در استعمار نو و فرانو، استعمارگران پنهان هستند.

هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب «علت»، «معنا یا مفهوم» و «نتیجه» چیست؟

• سازش با دولت‌های غربی

• تعلق خاطر و وابستگی به ملت، سرزمین، نژاد و ...

• مخدوش‌شدن وحدت امت اسلامی

- ۱) تکیه بر قدرت نظامی و صنعتی غرب - سوسیالیسم - مورد حمایت قرار گرفتن مکاتب و روش‌های غربی مانند ناسیونالیسم و مارکسیسم بعد از انقلاب اسلامی
- ۲) تبدیل استبداد ایلی و قومی به استبداد استعماری - ملی‌گرایی - استفاده از مکاتب غربی مانند سوسیالیسم و مارکسیسم توسط نخبگان غربی برای مقابله با اسلام
- ۳) مغلوب‌شدن سیاستمداران اسلامی در مقابل استعمارگران - مارکسیسم - مورد حمایت قرار گرفتن مکاتب و روش‌های غربی مانند سوسیالیسم و مارکسیسم قبل از انقلاب اسلامی
- ۴) پیوندخوردن قدرت سیاسی جوامع اسلامی با قدرت استعمارگران - ناسیونالیسم - استفاده از مکاتب غربی مانند ناسیونالیسم و مارکسیسم توسط نخبگان اسلامی برای مقابله با سلطه استعمار

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

قدرت سیاسی جوامع اسلامی که تا قبل از استعمار، بیشتر قومی و قبیله‌ای بود، در دوران استعمار، از طریق سازش با دولت‌های غربی، با قدرت استعمارگران پیوند خورد و **استبداد ایلی و قومی** به صورت **استبداد استعماری** درآمد.

بررسی عبارت‌ها:

سازش با دولت‌های غربی ← **علت** پیوندخوردن قدرت سیاسی جوامع اسلامی با قدرت استعمارگران

تعلق خاطر و وابستگی به ملت، سرزمین، نژاد و ... ← **معنا و مفهوم** ناسیونالیسم (ملی‌گرایی)

مخدوش‌شدن وحدت امت اسلامی ← **نتیجه** استفاده از مکاتب غربی مانند ناسیونالیسم و مارکسیسم توسط نخبگان کشورهای اسلامی برای مقابله با سلطه استعمار تا قبل از انقلاب اسلامی

امت اسلامی با الهام از انقلاب اسلامی و بازگشت به سوی هویت الهی خود، مرحله جدیدی را در گسترش فرهنگ جهانی اسلام آغاز کرده است.

نکته

۳۰

به ترتیب، در مورد «سکولاریسم»، «روشنگری قرن ۱۹ و ۲۰» و «پروتستانتیسم» کدام گزینه درست است؟

- (۱) مهم‌ترین ویژگی هستی‌شناختی فرهنگ معاصر غرب - بیشتر شکل عقل‌گرایانه پیدا کرد. - نهضت جدید دینی با رویکرد گزینشی
- (۲) مهم‌ترین ویژگی هستی‌شناختی فرهنگ معاصر غرب - نوعی علم تجربی سکولار پدید آورد. - پیامد سکولاریسم پنهان
- (۳) کنار گذاشتن وحی و شهود در شناخت حقیقت - به بحران معرفتی دچار شد. - دیدار سران کشورهای اروپایی با پاپ
- (۴) دنیوی‌شدن همه ظرفیت‌های وجودی انسان - علم تجربی را صرفاً به صورت دانش ابزاری در خدمت اهداف دنیوی انسان قرار داد. - توجیه هنجارها و رفتارهای دینی با تفاسیر دنیوی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- سکولاریسم، پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر است؛ به عبارت دیگر سکولاریسم، جهان‌بینی فرهنگ غرب یا تصور آن از جهان هستی است و به معنای رویکرد دنیوی و صرفاً این‌جهانی به هستی است. در این رویکرد همه ظرفیت‌های انسان، متوجه آرمان‌ها و اهداف دنیوی و این‌جهانی می‌شود.
- روشنگری در سده‌های نوزدهم و بیستم، بیشتر شکل **حس‌گرایانه** پیدا کرد. وقتی روشنگری به شناخت حسی و تجربی محدود شود، نوعی **علم تجربی سکولار** پدید می‌آورد. این علم، توان داوری درباره ارزش‌ها و آرمان‌های انسانی را ندارد (زیرا این پدیده‌ها حسی نیستند) و صرفاً به صورت دانش ابزاری، در خدمت اهداف دنیوی انسان قرار می‌گیرد.
- **رویکرد گزینشی** جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان (سکولاریسم پنهان)، سبب پیدایش و رشد برخی نهضت‌های جدید دینی شده است که از آن با عنوان «پروتستانتیسم» یاد می‌شود.

در جهان غرب، سکولاریسم به صورت جهان‌بینی غالب درآمده است، به گونه‌ای که دینداران، ناگزیر هنجارها و رفتارهای دینی خود را توجیه دنیوی و این‌جهانی می‌کنند. مثل مطابقت دادن حرکات نماز با حرکات ورزشی و بیان مفیدبودن آن برای سلامت بدن.

نکته

(سؤال ۹ (قسمت الف) - امتحان نوبتی فرداد ۱۴۰۴)

هر عبارت درباره چه مفهومی است؟

الف) پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر، به معنای رویکرد دنیوی و صرفاً این‌جهانی به هستی: (.....)

ب) اندیشه سیاسی جدیدی که براساس اومانیسم شکل می‌گیرد و خواست آدمی را مبدأ قانون‌گذاری می‌داند: (.....)

امتحان
نهایی

عبارت‌های کدام گزینه، ترتیب وقایع در فرهنگ غرب را به درستی نشان می‌دهد؟

- (۱) حذف پوشش دینی و بازگشت به تفسیر غیرتوحیدی فرهنگ یونان و روم باستان - حرکت به سوی نوعی دنیاگرایی در عمل توسط مسیحیان و آباء کلیسا - رقابت شاهزادگان اروپایی با قدرت کلیسا - تبدیل سکولاریسم عملی به سکولاریسم نظری
- (۲) باور به تثلیث که براساس آن، خداوند، عیسی و روح القدس، یک ذات واحدند. - تحریف مسیحیت در سطح اندیشه و عمل - از اعتبار انداختن عقل به بهانه ایمان و وحی - تأکید بر ابعاد جسمانی و دنیوی انسان در هنر
- (۳) پرستش خداوندگاران متکثر و غفلت از نگاه توحیدی به عالم - سکولاریسم عملی آباء کلیسا با وجود استفاده از شعارها و مفاهیم معنوی و توحیدی - وقوع حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در جهت اصلاح دینی - نفوذ سکولاریسم در عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ غرب
- (۴) فرهنگ اساطیری و پرستش خداوندگاران متکثر - گام برداشتن به سمت حذف پوشش دینی - دنیاگرایی رایج در سطح هنجارها، رفتارها و زندگی مردم - حمایت قدرت‌های محلی از کشیشان مخالف پاپ

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبهم: درس ۶

درس‌Box

حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در جهت اصلاح دینی پدید آمدند. بخشی از این حرکت‌ها فقط با قدرت پاپ مخالفت داشتند و با جریان دنیاگرا تقابل نداشتند. بخشی دیگر رویکرد معنوی داشتند و در تقابل با جریان دنیاگرا قرار گرفتند.

دوران فرهنگ غرب به ترتیب:

یونان و روم باستان ← پرستش خداوندگاران متکثر و غفلت از نگاه توحیدی به عالم / قرون وسطی ← سکولاریسم عملی آباء کلیسا با وجود استفاده از شعارها و مفاهیم معنوی و توحیدی / رنسانس ← وقوع حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در جهت اصلاح دینی / غرب جدید ← نفوذ سکولاریسم در عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ غرب

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): رنسانس - قرون وسطی - رنسانس - غرب جدید

گزینه (۲): قرون وسطی - قرون وسطی - قرون وسطی - رنسانس

گزینه (۴): یونان و روم باستان - رنسانس - رنسانس - رنسانس

در دوران رنسانس، رویکرد دنیوی به عالم در سطوح مختلف آشکار شد:

هنر ← توجه به ابعاد جسمانی و دنیوی انسان

اقتصاد ← عبور از فئودالیسم با رشد تجارت، کشف آمریکا و بالاگرفتن تب طلا

سیاست ← رقابت شاهزادگان اروپایی با قدرت کلیسا و حمایت آن‌ها از مخالفان پاپ

مذهب ← حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی (پروتستانتیسم)

نکته

کدام گزینه به ترتیب در مورد جامعه جهانی بعد از ظهور غرب جدید، درست ولی در مورد جامعه جهانی قبل از ظهور فرهنگ غرب، نادرست است؟

(۱) در سده‌های هفدهم تا بیستم، اقتصاد گسترده‌ای شکل گرفت که تقسیم کارش از مرزهای سیاسی و فرهنگی موجود فراتر رفت. - فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف هر یک در بخشی از جهان، حاکمیت نظامی مربوط به خود را به وجود آورده بودند.

(۲) فرهنگ‌های مختلف می‌توانستند از مرزهای جغرافیایی خود از طریق روابط تجاری یا گفت‌وگوهای مستقیم علمی و معرفتی عبور کنند. - فرهنگ کشورهای غیرغربی در حاشیه روابط و سازمان‌های سیاسی و اقتصادی جهانی، وضعیتی متزلزل پیدا کرده بودند.

(۳) در سده‌های نوزدهم تا بیستم، اقتصاد گسترده‌ای شکل گرفت که تقسیم کارش از مرزهای جغرافیایی و فرهنگی موجود فراتر رفت. - نشر و گسترش اسلام متکی بر قدرت سیاسی و نظامی آن نبود، بلکه مرهون قوت و قدرت فرهنگی آن بود.

(۴) در سده‌های هفدهم تا بیستم، نظامی در سطح جهان با عنوان «نظام نوین جهانی» پدید آمد که جوامع غربی را به صورت مرکزی و سایر جوامع را به صورت پیرامونی درآورد. - روابط جامعه جهانی به گونه‌ای نبود که سرنوشت تعاملات فرهنگی را تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی قرار دهد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

قبل از ظهور غرب جدید: فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف، هر یک در بخشی از جهان، حاکمیت سیاسی مربوط به خود را به وجود آورده بودند. روابط اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی بین کشورهای مختلف با حاکمیت‌های متفاوت برقرار بود و جامعه جهانی که از طریق این روابط شکل می‌گرفت به گونه‌ای نبود که سرنوشت تعاملات فرهنگی را تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی قرار دهد.

بعد از ظهور غرب جدید: فرهنگ غرب از سده هفدهم تا بیستم، شکل جدیدی به روابط میان جوامع با جامعه جهانی بخشید. در دو سده نوزدهم و بیستم، سازماندهی سیاسی و اقتصادی جدیدی شکل گرفت که جوامع غربی را به صورت جوامع مرکزی و دیگر جوامع را به صورت جوامع پیرامونی درآورد.

در سده‌های هفدهم تا بیستم، اقتصاد گسترده‌ای شکل گرفت که تقسیم کارش از مرزهای سیاسی و فرهنگی موجود فراتر رفت و نظامی در سطح جهان با عنوان «نظام نوین جهانی» پدید آورد که جوامع غربی را به صورت مرکز و سایر جوامع را به صورت پیرامون درآورد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): درست - نادرست؛ حاکمیت سیاسی

گزینه (۲): نادرست (مربوط به قبل از ظهور غرب جدید است) - نادرست (مربوط به بعد از ظهور غرب جدید است)

گزینه (۳): نادرست؛ سده‌های هفدهم تا بیستم / مرزهای سیاسی و فرهنگی - درست

گزینه (۴): درست - درست

در فرایند تکوین نظام نوین جهانی، مراحل چهارگانه زیر طی شد:

(۱) پیدایش قدرتهای سیاسی سکولار

(۲) پیوند قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت

(۳) به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری

(۴) استعمار و ادغام جوامع در نظام نوین جهانی

به ترتیب، موارد زیر عملکرد چه کسانی یا چه جریانانی است؟

- برای حفظ وضع موجود، در عرصه‌های مهم انحصار ایجاد می‌کنند.
 - در برابر امپراتوری فرهنگی تازه‌تأسیس، آسیب‌پذیرترند.
 - جهان غرب را در مدیریت انتقال فرهنگ خود یاری می‌رساند.
 - جوامع غیرغربی را از نظر اقتصادی و سیاسی در موضع ضعف قرار داد.
- ۱) دولت‌های پیرامون - کشورهای استعمارشده - امپراتوری رسانه‌ای - جوامع استعمارگر
 - ۲) دولت ملت‌ها - جوامع خودباخته - شرکت‌های بزرگ چندملیتی - دولت‌های مرکز
 - ۳) جوامع غربی - جوامع غیرغربی - جهانی‌شدن و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی - دولت ملت‌ها
 - ۴) دولت‌های مرکز - کشورهای کم‌تر توسعه‌یافته - صنعت ارتباطات - برخورد استعماری غرب

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- برای حفظ وضع موجود، در عرصه‌های مهم انحصار ایجاد می‌کنند. ← دولت‌های مرکز
- در برابر امپراتوری فرهنگی تازه‌تأسیس، آسیب‌پذیرترند. ← کشورهای کم‌تر توسعه‌یافته
- جهان غرب را در مدیریت انتقال فرهنگ خود یاری می‌رساند. ← صنعت ارتباطات
- جوامع غیرغربی را از نظر اقتصادی و سیاسی در موضع ضعف قرار داد. ← برخورد استعماری غرب

صنعت ارتباطات:

- ابزار تازه‌ای است که به جهان غرب در مدیریت انتقال فرهنگ خود در چارچوب اهداف اقتصادی و سیاسی مورد نظر یاری می‌رساند.
- فاصله‌های زمانی و مکانی را کوتاه و جهان را کوچک کرده و آن را به صورت دهکده‌ای واحد درآورده است.
- در شرایطی که جوامع غیرغربی مدیریت خود را در گزینش عناصر مناسب فرهنگ غربی از دست می‌دهند، غرب مدیریت انتقال فرهنگ خود را در چارچوب اهداف اقتصادی و سیاسی مورد نظر به دست می‌گیرد.

هر یک از عوامل زیر به ترتیب، منجر به بروز چه پدیده‌هایی شدند؟

«زوال تدریجی قدرت کلیسا»، «حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت در عرصه جهانی»، «حمایت دولت‌های سکولار غربی از مبلغان مسیحی» و «از بین رفتن قدرت چانه‌زنی کشورهای تک‌محصولی در اقتصاد جهانی»

- ۱) شکل‌گیری دولت‌هایی با هویت غیردینی - تعامل میان فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف - تأثیرگذاری بر نخبگان سیاسی کشورهای دیگر - شکل‌گیری اقتصاد سرمایه‌محور
- ۲) حاکمیت کنت‌ها و لردها - تعاملات، گفت‌وگوها و برخوردهای فرهنگی و تمدنی - بسط جهانی قدرت خود - وابستگی اقتصادی آن‌ها به کشورهای استعمارگر
- ۳) شکل‌گیری دولت‌ملت‌های جدید - چالش‌های بین‌فرهنگی و تمدنی - ایجاد اختلال در فرهنگ عمومی جوامع غیرغربی - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جهانی‌شدن
- ۴) انقلاب فرانسه و پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار - انسجام فرهنگی در نظام جهانی - تأمین منافع اقتصادی - نامتعادل‌شدن تبادلات تجاری در سطح جهان

پاسخ: گزینه ۲

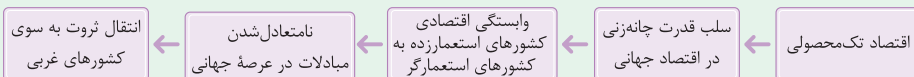
زیرمبحث: درس‌های ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی موارد:

- زوال تدریجی قدرت کلیسا ← حاکمیت فئودال‌ها و اربابان بزرگ (کنت‌ها و لردها)
- حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت در عرصه جهانی ← تعاملات، گفت‌وگوها و برخوردهای فرهنگی و تمدنی و بروز چالش‌های بین‌فرهنگی و تمدنی (مواجهه فرهنگ غرب با اسلام)
- حمایت دولت‌های سکولار غربی از مبلغان مسیحی ← بسط جهانی قدرت خود
- از بین رفتن قدرت چانه‌زنی کشورهای تک‌محصولی در اقتصاد جهانی ← وابستگی اقتصادی آن‌ها به کشورهای استعمارگر

پیامدهای اقتصاد تک‌محصولی:

به ترتیب، پاسخ هر یک از سؤال‌های زیر در کدام گزینه ذکر شده است؟

● هدف از حذف پوشش دینی در دورهٔ رنسانس چه بود؟

● آرمان سیاسی فراماسونرها چه بود؟

● جنبش عدم تعهد در برابر کدام سیاست شکل گرفته است؟

(۱) بازگشت به فرهنگ اساطیری - تخریب جامعهٔ جهانی پیشین - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی

(۲) عبور از مسیحیت و تداوم فرهنگ یونان - ساختن جامعهٔ جهانی جدید - عدم حمایت از جنبش‌های اسلامی

(۳) بازگشت به فرهنگ یونان و روم باستان - جهان وطنی - نادیده گرفتن ملت‌های مسلمان در جریان جهانی‌سازی

(۴) بسط ابعاد دنیوی و این جهانی خود - کاسموپولیتیسیم - جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۶ و ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● در دورهٔ رنسانس فرهنگ غرب برای بسط و گسترش ابعاد دنیوی خود، به سوی حذف پوشش دینی گام برداشت و به تفسیر غیرتوحیدی فرهنگ یونان و روم باستان بازگشت.

● آرمان سیاسی فراماسونرها، جهان وطنی یا کاسموپولیتیسیم بود. در تعالیم فراماسونری، هر فراماسونر، حیوانی است که با ورود به انسانیت به سوی آن حرکت می‌کند و شایستگی پی‌ریزی جامعهٔ جهانی مورد نظر را پیدا می‌کند. آن‌ها تلاش می‌کردند تاریخچهٔ حرکت خود را به تلاش‌های حضرت سلیمان (ع) برای ایجاد جامعهٔ جهانی نسبت دهند.

● برای مقاومت در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی، پیمان‌هایی از قبیل جنبش عدم تعهد، اتحادیهٔ عرب، سازمان کنفرانس اسلامی و ... بین دولت‌ها شکل گرفته است.

● سازمان کنفرانس اسلامی، سازمانی برای حفاظت و حمایت از منافع جهان اسلام و ترویج صلح بین‌المللی است.

● کشورهای عضو بریکس، خود را حامی کشورهای در حال رشد و ارتقادهندهٔ وضعیت آن‌ها و نیرویی برای حفظ صلح جهانی می‌دانند.

● از سازمان همکاری شانگهای با عنوان «ناتوی شرق» یاد می‌شود.

کنکور

(سؤال ۵۶ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

هر یک از موارد زیر به ترتیب، با چه موضوعی ارتباط دارند؟

● قرارداد جهان تا آستانهٔ جنگ جهانی سوم

● تأسیس رستوران‌های زنجیره‌ای مک‌دونالد در هند

● نسبت‌دادن تاریخچهٔ حرکت خود به تلاش‌های حضرت سلیمان برای ایجاد جامعهٔ جهانی

● مهار نیروی بخار و استقرار نظام کارخانه‌ای

(۱) بحران موشکی کوبا - فرایند جهانی‌شدن - فراماسونرها - تحولات اواسط قرن هجدهم در انگلستان

(۲) جنگ سرد آمریکا و روسیه - پیوند قدرت با تجارت و سرمایه - آمیش‌ها - نوآوری‌های قرن نوزدهم در انگلستان

(۳) جنگ کره - پدیدآمدن شرکت‌های چندملیتی - حرکت‌های پروتستانی - تحولات قرن نوزدهم در اروپا و آمریکای شمالی

(۴) جنگ ویتنام - خودباختگی فرهنگی - مبلغان مذهبی مسیحی - تبدیل چهرهٔ جامعهٔ انگلستان از کشاورزی به صنعتی

پژوهشگری بررسی خود را پیرامون «راه‌های مورد استفاده دانش‌آموزان برای ارتقای حافظه» با مراجعه به مدارس و پرسش سؤالاتی از پیش‌آماده و مشخص از دانش‌آموزان در رابطه با رفتار و افکارشان پیش می‌برد. درستی و نادرستی عبارات زیر در رابطه با این پژوهش کدام است؟

- بهتر است برای رسیدن به نتایج متنوع به طور جداگانه به سراغ دانش‌آموزان دبستانی و دبیرستانی برود.
- روش مورد استفاده او برای جمع‌آوری اطلاعات مصاحبه‌های از پیش‌آماده است.
- پژوهش او را می‌توان در زمره پژوهش‌های پیرامون شناخت پایه دانست.
- متغیرهای پژوهش او «راه‌های مورد استفاده» و «دانش‌آموز بودن یا نبودن» است.

(۱) نادرست - نادرست - نادرست - نادرست
(۲) نادرست - نادرست - درست - نادرست
(۳) درست - درست - درست - درست
(۴) درست - درست - نادرست - درست

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: نادرست؛ دانش‌آموزان دبستانی در دوره کودکی و دانش‌آموزان دبیرستانی در دوره نوجوانی زندگی خود هستند. موضوع بررسی این پژوهش، یعنی راه‌های مورد استفاده برای ارتقای حافظه، به پدیده «فراحافظه» اشاره دارد که در کودکی وجود نداشته و در دوره نوجوانی دیده می‌شود. به همین خاطر این پژوهشگر تنها می‌بایست به مدارس دبیرستانی مراجعه کند.

عبارت دوم: نادرست؛ در روش پرسش‌نامه پژوهشگری از مخاطبین خود با سؤالاتی از پیش‌آماده در رابطه با افکار و رفتار خاص ایشان می‌پرسد و سؤالات از پیش مشخص شده است. در روش مصاحبه تمامی سؤالات از پیش آماده نبوده و در جریان پژوهش با توجه به پاسخ‌های آزمودنی تغییر می‌کنند.

عبارت سوم: درست؛ موضوع پژوهش مطرح‌شده در صورت سؤال «حافظه» است. حافظه در کنار ادراک و توجه، از مراتب شناخت پایه به شمار می‌رود.

عبارت چهارم: نادرست؛ متغیر هر چیزی است که در فرایند پژوهش تغییر می‌کند. «دانش‌آموز بودن» در تمامی این پژوهش ثابت بوده و تغییر نمی‌کند؛ به همین خاطر متغیر پژوهشی به شمار نمی‌رود.

موارد کدام گزینه، به ترتیب، با عبارات زیر مرتبط هستند؟

- پژوهش‌های روان‌شناختی نشان‌دهنده تأثیر حیرت‌انگیز پیاده‌روی روزانه بر کاهش اضطراب هستند.
- کارشناسان ترافیک شهری پس از شناسایی مسیرهای پرترافیک، اقدام به راه‌اندازی اتوبان‌ها و پل‌های تازه می‌کنند.
- اگر متن کتاب مورد مطالعه حاوی تصاویر و نمودارهایی باشد، خوانندگان بهتر می‌توانند بر آن تمرکز کنند.
- با کنار هم گذاشتن عوامل مؤثر بر فراموشی، به دیدی جامع و یکپارچه از علل زیربنایی فراموشی می‌رسیم.

(۲) تبیین - کنترل - فرضیه - تبیین

(۱) اصل - مسئله - فرضیه - تبیین

(۴) تبیین - مسئله - قانون - نظریه

(۳) اصل - کنترل - قانون - نظریه

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

مفاهیم علم تجربی:

درس‌Box

● پژوهش با طرح مسئله آغاز می‌شود. ● معمولاً یک جمله پرسشی است. ● مثال کتاب درسی: گذشت زمان بر پایداری حافظه چه تأثیری دارد؟ ● مثال کتاب درسی: مهم‌ترین علت افزایش دمای کره زمین چیست؟	مسئله
● پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده براساس (۱) دانش خود (۲) تجربه خود (۳) قوه تخیل به مسئله ● پاسخ اول پژوهشگران به مسئله‌های علمی ● فرضیه‌ها در پاسخ به یک سؤال (مسئله) می‌آیند، اما خود می‌توانند موجب طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند. ● می‌تواند صحیح یا غلط باشد. ● مثال کتاب درسی: گذشت زمان باعث تضعیف حافظه می‌شود. ● مثال کتاب درسی: گازهای گلخانه‌ای باعث افزایش دمای کره زمین شده است.	فرضیه
● فرضیه‌ها در صورت پذیرفته شدن به قانون یا اصل تبدیل می‌شوند. ● برای تأیید یک فرضیه باید آن را براساس اطلاعات و داده‌های تجربی بیازماییم و نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت دهیم. ● معتبر و پذیرفته بودن یک پاسخ لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست و ممکن است پاسخی که امروز مورد قبول و علمی است پس از مدتی (۱) به دلیل آگاهی از نادرستی آزمایش‌های قبلی و یا (۲) تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان کنار گذاشته شود. ● مثال کتاب درسی: پاداش دادن در مقابل یک رفتار، در تکرار آن رفتار مؤثر است. ● مثال کتاب درسی: انگیزه بالا هنگام مطالعه، تأثیر مطلوبی در یادگیری دارد.	اصل یا قانون
● مجموعه‌ای (ترکیبی) منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع نظریه را تشکیل می‌دهند. ● مثال کتاب درسی: نظریه‌های فراموشی	نظریه

اهداف علوم تجربی:

- توصیف: بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از چیرستی مفهوم و موضوع مورد نظر است که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم. توصیف یعنی تعریف ما از پدیده چیست؟

● مثال حافظه یعنی قدرت یادآوری و بازشناسی خاطرات گذشته.

قبل از ورود به بررسی هر موضوع باید بدانیم با چه توصیفی از آن موضوع قصد بررسی آن را داریم.

توصیف باید بی‌طرفانه باشد. با این وجود روان‌شناسان تحت تأثیر (۱) پیش‌فرض‌ها، (۲) نظریات پذیرفته شده در هر علم، (۳) ارزش‌ها و (۴) جهت‌گیری‌های ذهنی خود هستند که این امور بر مشاهده و دقت آن‌ها تأثیر جدی می‌گذارد.

چگونگی توصیف هر دانشمند از یک موضوع یا پدیده تأثیر بسیار زیادی در مواجهه او با آن موضوع دارد.

- تبیین: ناظر بر چرایی اتفاق افتادن یک پدیده است. یعنی هر دانشمند هنگام تبیین در حال بیان علل اتفاق افتادن آن پدیده در جهان است.

● مثال تکرار به موقع خاطرات موجب تحکیم حافظه می‌شود.

برای هر موضوع تبیین‌های متفاوت و در عین حال صحیح وجود دارد. نباید با دست‌یافتن به یک تبیین خاص، تبیین‌های محتمل یا صحیح دیگر را رد کرد.

پدیده‌های روان‌شناختی تحت تأثیر علت‌های زیادی هستند.

توصیف و تبیین در روان‌شناسی دشوار است، زیرا انسان دارای ابعاد و ویژگی‌های مختلف و بسیار پیچیده است و به همین دلیل پیش‌بینی و کنترل در موضوعات روان‌شناختی دشوارتر است. این دشواری ناشی از ابعاد جسمانی و غیرجسمانی و ویژگی‌های مختلف آدمی است.

تبیین چرایی انبساط فلزات در اثر گرما راحت‌تر از تبیین انگیزه پیشرفت براساس امید به آینده است.

● **پیش‌بینی:** برآورد وقوع پدیده در آینده یا دیده‌نشدن پدیده در آینده.

● **کنترل:** مداخله برای وقوع پدیده در آینده یا رخ‌ندادن پدیده در آینده.

پس از برگزیدن یک توصیف و تبیین خاص از یک پدیده تا حد زیادی می‌توان به پیش‌بینی و کنترل آن پدیده دست یافت؛ زیرا در صورتی می‌توانیم پدیده‌ای را پیش‌بینی کنیم که بدانیم عوامل زیربنایی آن چیست. به همین خاطر است که پیش‌بینی و کنترل موضوعی که توصیف و تبیین روشن‌تری داشته باشد، آسان‌تر است.

بررسی عبارت‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

عبارت اول: از منظر مفاهیم علم تجربی این عبارت نشان‌دهنده رابطه‌ای پذیرفته‌شده براساس پژوهش‌های علم روان‌شناختی میان پیاده‌روی و اضطراب است و به همین خاطر مصداق اصل یا قانون به حساب می‌آید. از منظر اهداف علم تجربی این عبارت به یکی از علل زیربنایی مؤثر بر اضطراب اشاره داشته، پس مصداق تبیین است. به همین سبب بخش نخست هر چهار گزینه درست هستند. عبارت دوم: زمانی که برای پدیدآمدن یا جلوگیری از پدیدآمدن متغیری اقدامی صورت می‌گیرد، هدف مورد نظر کنترل است. در این عبارت نیز پدیده مورد نظر «ترافیک» است که کارشناسان ترافیک برای کنترل آن پل‌ها و اتوبان‌هایی را می‌سازند. عبارت سوم: وجه تمایز فرضیه و قانون یا اصل آن است که فرضیه احتمالی بوده، اما قانون یا اصل پذیرفته و مورد تأیید هستند. سهولت تمرکز تحت تأثیر وجود تصاویر و نمودارها رابطه‌ای قطعی و ثابت‌شده است که در درس سوم آن را آموخته‌ایم. عبارت چهارم: نظریه‌ها حاصل کنار هم قرار گرفتن اصول و قوانین پیرامون موضوعی واحد هستند؛ مانند زمانی که عوامل مؤثر بر فراموشی را کنار هم می‌گذاریم و به دیدی یکپارچه از فراموشی می‌رسیم. از طرف دیگر «عوامل مؤثر بر فراموشی» اشاره به علل زیربنایی آن دارد، به بیان دیگر عوامل مؤثر بر فراموشی هر کدام تبیینی برای فراموشی هستند. به همین سبب بخش چهارم هر چهار گزینه درست هستند.

در رابطه با ویژگی‌های رشد کودکی ده‌ماهه، کدام گزینه درست است؟

- ۱) اگر بخواهیم چیزی را فراموش کند، کافی است آن را از جلوی چشم او برداریم تا دیگر دنبالش نگردد.
- ۲) دوست دارد دائماً در آغوش پدر، مادر یا آشنایانش باشد و با دیدن افراد ناآشنا اخم کرده و گریه می‌کند.
- ۳) می‌تواند دست خود را به لبه میز گرفته و بلند شود، اما اگر دست‌هایش را رها کند نمی‌تواند سرپا بایستد.
- ۴) در کنار کودکان هم‌جنس خود بیشتر احساس امنیت می‌کند و با دیدن صورت آن‌ها لبخند می‌زند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

رشد جسمانی - حرکتی کودک:

- این حیطه رشدی ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبه رشد کودک است.
- از زمان تولد تا نوجوانی رشد جسمانی - حرکتی با سرعت و تغییرات بسیار همراه است.
- رشد جسمانی در کودک از حرکات درشت (مانند بالارفتن از پله) به حرکات ظریف (مانند بستن بند کفش) حرکت می‌کند.
- وزن نوزاد پس از گذشت شش ماه، دو برابر و پس از پایان سال اول، سه برابر می‌شود. یعنی وزن نوزاد در پایان سال اول یک و نیم برابر وزن او در پایان شش‌ماهگی او است.

ترتیب رشد جسمانی - حرکتی کودک (براساس ماه):

- ۰ تا ۲ ← بالا نگه‌داشتن چانه و سینه
- ۲ تا ۵ ← غلت زدن
- ۳ تا ۶ ← نشستن با کمک
- ۵ تا ۸ ← نشستن مستقل
- ۷ تا ۱۰ ← ایستادن با کمک
- ۹ تا ۱۲ ← بلندشدن از وضعیت نشسته
- ۱۱ تا ۱۴ ← ایستادن مستقل
- ۱۲ تا ۱۵ ← راه رفتن مستقل
- کودک در ۱۵ ماهگی بدون کمک راه می‌رود.

رشد شناختی کودک:

به رشد توانایی‌های مرتبط با فرایندهایی همچون توجه، ادراک، حافظه، استدلال، قضاوت، حل مسئله، تصمیم‌گیری و توانایی‌های زبانی کودک اطلاق می‌شود.

مثال اگر شیشه‌شیر کودکی شش‌ماهه را پشت خود قایم کنیم، کودک به دنبال آن نمی‌گردد، اما اگر این آزمایش را برای کودکی ۱۰ ماهه تکرار کنیم، او به دنبال شیشه‌شیر پنهان‌شده می‌گردد. این تغییر نشان‌دهنده روند رشد شناختی کودک است. کودکان قبل از دبستان (۴ - ۵ سالگی) پردازش ادراکی دارند.

رشد اجتماعی کودک:

انسان موجودی اجتماعی است و از بودن با دیگران لذت می‌برد. آگاهی از این ویژگی مهم، در مراحل رشد به تدریج حاصل می‌شود و او را اجتماعی‌تر می‌کند.

قاعده‌مندشدن و اجتماعی‌شدن بازی کودکان در مسیر رشد بیانگر رشد اجتماعی آن‌ها است.

ترتیب رشد اجتماعی کودک:

- ۲ تا ۳ ماهگی ← لبخند اجتماعی (اولین علامت رشد اجتماعی)
- ۷ تا ۸ ماهگی ← ترس از غریبه
- ۲ تا ۳ سالگی ← بازی‌های موازی
- دوره دبستان ← علاقه به بازی با هم‌جنسان خود (دخترها با دخترها و پسرها با پسرها)

روان شناسی

کودکان از سنین دبستان توانایی بازی گروهی را پیدا می کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه ها:

گزینه (۱): نادرست؛ اگر شیشه شیر کودکی شش ماهه را از جلوی چشم او برداریم، دیگر به دنبال آن نمی گردد، اما پس از شش ماهگی کودکان به توانایی ای به نام «ثبات شیء» می رسند که طی آن می دانند اگر چیزی پیش روی چشم آن ها نباشد، هنوز وجود دارد.

گزینه (۲): نادرست؛ کودکان در ۷ - ۸ ماهگی از غریبه می ترسند و با افزایش سن این ترس آن ها کم رنگ شده و کم تر از گذشته با دیدن غریبه ها احساس ناامنی و ترس می کنند.

گزینه (۳): درست؛ کودکان در ۹ الی ۱۲ ماهگی می توانند از وضعیت نشسته بلند شوند، برای مثال لبه میز را گرفته و روی پای خود بایستند، اما برای راه رفتن و به تنهایی ایستادن نیازمند پیش روی ریش هستند.

گزینه (۴): نادرست؛ زندگی اجتماعی کودکان زیر یک سال به نحوی نیست که توانایی بازی با دیگر نوزادان را داشته باشند، چه برسد به آن که ترجیحی بر جنسیت او داشته باشند. کودکان در سنین دبستان به دنبال بازی با هم جنسان خود هستند.

(سوال ۶۷ کنکور انسانی ۱۴۰۳ (فارج از کشور))

کدام مورد، در خصوص رشد دوره کودکی، درست است؟

- (۱) کودکان پیش دبستانی از وجود اشیاء، در شرایطی که در دید آن ها قرار ندارند، درک و تصویر روشنی ندارند.
- (۲) کودکان در حدود سه ماهگی از حضور افراد غریبه می ترسند، اما در فرایند رشد و در حدود ۸ ماهگی در حضور افراد آشنا لبخند اجتماعی می زنند.
- (۳) کودکانی که در انجام حرکات ظریف (مثل نقاشی، استفاده از قاشق و چنگال) مهارت دارند، قادر به انجام حرکات درشت (مثل راه رفتن با تعادل و دویدن) هم هستند.
- (۴) کودکان تا پایان دوره کودکی دوم، درکی از اصول اخلاقی ای که تعیین کننده چگونگی رفتار با دیگران است، ندارند و به تدریج و به موازات رشد شناختی، از معیارها و اصول اخلاقی پیروی می کنند.

سوگل چند ماه دیگر وارد دوره نوجوانی می‌شود. والدین سوگل انتظار کدام یک از رفتارهای زیر را نباید از او داشته باشند؟

- (۱) نگاهی منطقی و معتدل به اندیشه‌های سیاسی داشته باشد و بتواند مزایا و معایب هر اندیشه را توأمان در نظر بگیرد.
- (۲) لحظه‌ای غرق در خنده و شادی باشد، اما چند لحظه بعد دادوبیداد راه انداخته و شروع به گریه کردن کند.
- (۳) در موقعیت‌های مختلف بهتر بتواند قضاوت اخلاقی کند و به منطق استدلال کردن خود اشراف داشته باشد.
- (۴) ظاهربین نباشد و بتواند موقعیت‌های اتفاق نیفتاده را فرض کند و متناسب با حالات احتمالی تفکر کند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

رشد هیجانی نوجوان:

● به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی در دوره نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آنان به سرعت تغییر می‌کند. نوجوانان تحریک‌پذیر هستند و در هیجانات و احساساتشان بی‌ثبات هستند.

● هیجانات منبع رفتارهای مثبت و سازنده هستند و در صورت هدایت‌نشدن و به‌کارگیری غلط آن‌ها منجر به رفتارهای مخرب و پرخطر می‌شوند؛ بنابراین لازم است نوجوان مهارت‌هایی مانند کنترل خشم و ورزش کردن را بیاموزد تا هیجان‌های خود را در جهت صحیح به کار بگیرد.

رشد شناختی نوجوان:

● برای اولین بار در این دوره تفکر فرضی شکل می‌گیرد. یعنی در پیش‌بینی یک موقعیت از احتمال‌های مختلف بهره می‌برند. در حالی که در دوره کودکی مبنای استدلال واقعیت‌های ملموس و بیرونی است.

● توجه نوجوانان نسبت به کودکان گزینشی‌تر است، در نتیجه بر اطلاعات مرتبط بهتر متمرکز می‌شوند و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر بهتر سازگار می‌شوند.

● نوجوانان بهتر از کودکان قادر به رمزگردانی، اندوزش و بازیابی اطلاعات هستند.

● نوجوانان به دنبال یادگیری راه‌های تقویت حافظه خود هستند. به این نوع مهارت‌آموزی فراحافظه می‌گویند.

● نوجوانان برخلاف کودکان قادر به ظرفیت‌سازی حافظه خود هستند.

● نوجوانان برخلاف کودکان قادر به نظارت، ارزیابی و تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه هستند، در حالی که کودکان بر استدلال‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌هایشان اشراف ندارند.

● سرعت تفکر در دوره نوجوانی افزایش می‌یابد؛ در نتیجه در یک لحظه اطلاعات بیشتری در حافظه آن‌ها نگه داشته می‌شود.

● سبک پردازش کودکان ادراکی و سبک پردازش نوجوانان غالباً مفهومی است.

● توانایی‌های شناختی نوجوانان در مقایسه با کودکان رشد یافته‌تر است، اما نوجوانان در به‌کارگیری این توانایی‌ها پختگی لازم را ندارند، پس این تغییرات موجب پیامدهای ناسازگارانه‌ای است.

پایامد تغییرات شناختی	توصیه
حساسیت نسبت به انتقاد دیگران	در حضور دیگران از نوجوانان عیب‌جویی نشود.
احساس منحصر به فرد بودن اغراق‌آمیز	باید ویژگی‌های منحصر به فرد نوجوانان را پذیرفت تا در زمان مناسب دیدگاه متعادل‌تری ایجاد شود.
آرمان‌گرایی و عیب‌جویی	باید به نوجوانان کمک کرد تا دریابند جوامع و افراد، آمیزه‌ای از محاسن و معایب هستند.
مشکل در تصمیم‌گیری روزمره	به جای نوجوانان تصمیم‌گیری نشود. تصمیم‌گیری کارآمد الگوی تصمیم‌گیری نوجوانان باشد.

رشد درک اخلاقی نوجوان:

تحول اخلاقی و ارزشی در نوجوانی بیش از هر دوره دیگری است.

رشد سریع شناختی موجب می‌شود نوجوان بهتر بتواند درباره مسائل اخلاقی، ارزشی و دینی قضاوت کند و واکنش دقیق‌تری نشان دهد. هرچند رشد درک اخلاقی به شکل‌گیری سایر عناصر شناخت وابسته است.

روانشناسی

رشد شناختی برای رشد درک اخلاقی شرط لازم بوده، اما شرط کافی نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به سبب بستر روابط اجتماعی بیشتر و بروز احساس خودمختاری و استقلال نسبت به خانواده، نوجوان با مسائل اخلاقی و ارزشی بیشتر درگیر می‌شود و زمینه‌های رشد اخلاقی در نوجوان افزایش می‌یابد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): نادرست؛ یکی از پیامدهای رشد شناختی نوجوانان، آرمان‌گرایی آن‌ها است. نوجوانان در مواجهه با اندیشه‌ها و افراد مختلف آن‌ها را سیاه سیاه یا سفید سفید می‌بینند و نمی‌توانند به توأمانی مزایا و معایب آن‌ها توجه کنند و دیدگاهی متعادل داشته باشند.

گزینه (۲): درست؛ نوجوانان از نظر هیجانی بی‌ثبات هستند و حال آن‌ها به مانند هوای بهاری است، لحظه‌ای شاد و لحظه بعد غمگین بودن از نوجوانان قابل پیش‌بینی و انتظار است.

گزینه (۳): درست؛ نوجوانان به دلیل رشد سریع شناختی بهتر می‌توانند در رابطه با مسائل اخلاقی قضاوت کنند. از طرفی نوجوانان به دلیل برخورداری از توانایی نظارت، ارزیابی و تغییر جهت لحظه به لحظه تفکر خود بر قضاوت‌ها و استدلال‌های خود اشراف دارند.

گزینه (۴): درست؛ یکی از ویژگی‌های شناختی نوجوانان تفکر فرضی است، یعنی آن‌ها می‌توانند در مواجهه با موقعیت‌های مختلف از ظاهر موقعیت فراتر رفته و به آن به صورت انتزاعی فکر کرده و حالات مختلف و احتمالی، اما اتفاق نیفتاده را در نظر بگیرند.

۴۰. برای آن که کودکی بتواند بدون زمین‌خوردن دوچرخه‌سواری کند، چه عواملی مورد نیاز است؟

- ۱) تنها لازم است فردی در محیط رشدی کودک دوچرخه‌سواری را به او بیاموزد.
- ۲) کافی است کودک انگیزه مورد نیاز برای دوچرخه‌سواری را با مشاهده لذت دیگر کودکان بیابد.
- ۳) لازم و کافی است کودک استعداد ذاتی دوچرخه‌سواری را داشته باشد تا زمین نخورد.
- ۴) باید صبر کرد تا کودک به حداقل سن یادگیری برسد و فردی به او آموزش دوچرخه‌سواری بدهد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

عوامل مؤثر بر رشد:

● **عوامل وراثتی:** ایجادکننده صفاتی که از قبل در فرد نهفته است.

برخی از ویژگی‌های رشدی تحت تأثیر وراثت از بدو تولد در رفتار نوزاد ظاهر شده و برخی در سنین بالاتر بروز پیدا می‌کنند. به دلیل اهمیت وراثت با بررسی خصوصیات افراد فامیل نزدیک و دور می‌توان برخی ویژگی‌های رفتاری و شناختی فرد را در دامنه سنی خاص پیش‌بینی کرد.

انسان دارای برنامه رشد طبیعی و منظم است. یعنی برای مثال آدمی طبق برنامه‌ای مشخص ابتدا چهاردست‌وپا راه رفته و سپس می‌تواند روی پاهای خود بایستد.

به رفتارهای وابسته به آمادگی زیستی **رشد** یا پختگی می‌گویند.

● **مثال** راه‌افتادن، حرف‌زدن، خواندن و نوشتن، قلم به دست گرفتن

رشد اسم مصدر از رسیدن است. یعنی رشد جسمانی باید به حد مشخصی برسد تا فرد بتواند آن رفتار یا ویژگی را از خود بروز دهد. اگر رشد جسمانی به حد مورد نیاز نرسیده باشد، هر چه‌قدر هم که به فرد برای یادگیری آن فعالیت آموزش داده شود، مؤثر نخواهد بود. شباهت‌های بین‌فردی بیشتر حاصل عوامل وراثتی است.

در ادبیات فارسی مضمون اشعار گاهی تأکید بر اهمیت عوامل وراثتی دارد. به چند بیت زیر توجه کنید:

«عاقبت گـرگـزاده گـرگ شود	گرچه با آدمی بزرگ شود»
«با سیه‌دل چه سود گفتن وعظ	نرود میخ آهنین در سنگ»
«پرتو نیکان نگیرد هر که بنیادش بد است	تربیت ناهل را چون گردکان بر گنبد است»

● **عوامل محیطی:** عوامل محیطی در بیرون فرد، یعنی محیطی که در آن رشد می‌کند، قرار دارند.

بر نحوه بروز تغییرات در جنبه‌ها و در مراحل مختلف رشد تأثیرگذار است.

یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی اسباب‌بازی است.

یادگیری یکی از عوامل محیطی است.

عوامل محیطی (خانواده پرجمعیت و خانواده تک‌فرزند) در تسلط کودکان بر لغات تأثیر بسزایی دارد.

تفاوت‌های بین‌فردی بیشتر حاصل عوامل محیطی است.

رشد و عوامل وراثتی تحت تأثیر عوامل محیطی قرار می‌گیرند.

در ادبیات فارسی مضمون اشعار گاهی تأکید بر اهمیت عوامل محیطی، به‌خصوص همنشین و دوستان فرد دارد. به چند بیت زیر توجه کنید:

«پسر نوح با بداندان بنشست	خاناندان نبوتش گم شد
سگ اصحاب کهف روزی چند	پی نیکان گرفت و مردم شد»
«زینهار از قرین بد زینهار	و قنارینا عذاب النار»
«گلی خوشبوی در حمام روزی	رسید از دست محبوبی به دستم
بدو گفتم که مشکی یا عبیری	که از بوی دلاویز تو مستم
بگفتم من گلی ناچیز بودم	ولیکن مدتی با گل نشستم
کمال همنشین در من اثر کرد	وگرنه من همان خاکم که هستم»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در اکثر ویژگی‌های رشدی لازم است هر دو عامل مؤثر بر رشد، یعنی عامل وراثت و محیط به طور هم‌زمان حضور داشته باشند. در بسیاری از فعالیت‌ها من جمله دوچرخه‌سواری لازم است رشد جسمانی کودک متأثر از رشد او به درجهٔ بخصوصی برسد تا کودک مستعد آموزش و یادگیری باشد. در گام بعدی فردی آموزنده در محیط به عنوان عامل محیطی لازم است تا دوچرخه‌سواری را به کودک بیاموزد. در رابطه با این نوع فعالیت‌ها هر دو عامل محیطی و وراثتی لازم بوده، اما به تنهایی کافی نیستند.

کتاب درسی

در چه سنی دوچرخه‌سواری را یاد گرفتید؟ آیا این مهارت در نتیجهٔ تغییرات رشدی حاصل شده است؟ آیا این مهارت با تمرین و آموزش مکرر کسب شده است؟

(روان‌شناسی - سؤال صفحهٔ ۳۸ کتاب درسی)

- (۱) بهمانند سایر سطوح شناخت، آگاهی در فرایند توجه نیز آگاهانه بوده و این ویژگی منجر به ارادی بودن توجه می‌شود.
- (۲) بازه زمانی‌ای که هر فرد می‌تواند به صورت مستمر توجه کند، رابطه‌ای معکوس با دشواری تکلیف دارد.
- (۳) کارایی توجه تابع تعداد حواس درگیرشده در انجام تکلیف است. یا به عبارت دیگر تعداد حس درگیرشده، تبیین‌کننده کارایی توجه است.
- (۴) رابطه مهارت فرد انجام‌دهنده تکلیف و آسیب‌دیدن کیفیت و دقت انجام آن تکالیف معکوس است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

سامان‌دهی توجه:

- در توجه هر چه آگاهی بیشتر باشد، نوع توجه هم ارادی‌تر خواهد بود.
- برای حفظ توجه و ایجاد تمرکز باید از انجام فعالیت در ساعات طولانی پرهیز کرد.
- هر چه مدت انجام تکلیف بیشتر شود، کیفیت انجام آن کاهش می‌یابد.
- برآورد دقیق حداکثر زمان مفید برای ایجاد توجه مستمر یا همان تمرکز، به ویژگی‌های شخصی و دشواری تکلیف مورد نظر بستگی دارد.
- برای ایجاد توجه متمرکز باید از حواس مختلف برای انجام دادن یک تکلیف استفاده شود، زیرا درگیرکردن حواس بیشتر موجب بهبود حافظه می‌شود.
- انجام دادن تکلیف هم‌زمان کارایی توجه را کاهش می‌دهد.
- آسیب و اثر سوء توجه پراکنده تحت تأثیر عوامل زیر کاهش پیدا می‌کند:
- الف) شباهت بیشتر دو تکلیف با هم
- ب) درجه دشواری پایین‌تر تکالیف
- پ) مهارت مورد نیاز کم‌تر برای انجام تکالیف

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): نادرست؛ رابطه علت و معلولی بالعکس نوشته شده است. در فرایند ارادی بودن توجه تابع «آگاهی» است؛ یعنی هر چه قدر آگاهی بیشتر شود، نوع توجه نیز ارادی‌تر می‌شود. از طرفی در مفهوم توجه امکان نسبی بودن آگاهی نیز وجود دارد که برای مثال در پدیده آماده‌سازی مشاهده می‌شود.
- گزینه (۲): درست؛ هر چه قدر تکلیف دشوارتر باشد، مدت‌زمانی که می‌توان به صورت متمرکز آن تکلیف را انجام داد کاهش می‌یابد؛ یا به عبارت دیگر رابطه دشواری تکلیف و مدت‌زمان تمرکز معکوس است.
- گزینه (۳): درست؛ اگر حواس مختلف درگیر انجام دادن یک تکلیف باشد، کارایی توجه بهتر خواهد شد، به عبارت دیگر کارایی توجه تابع تعداد حس درگیر بوده، یا به عبارت دیگر برای تبیین کارایی توجه می‌توان به عامل تعداد حس درگیرشده اشاره کرد.
- گزینه (۴): درست؛ هر چه قدر مهارت فرد انجام‌دهنده تکالیف بیشتر باشد، آسیب کم‌تری به کیفیت و دقت انجام آن تکالیف وارد می‌شود. برای مثال اگر یک معلم کنکور هم‌زمان با دیدن تلویزیون تست بزند، در مقایسه با داوطلبان کنکور کم‌تر دچار حواس‌پرتی و بی‌دقتی در تست‌زدن می‌شود.

حسین و پدر و مادرش در حال تماشای تلویزیون بودند که صدای دادوبیداد از خیابان آمد. پدر و مادر حسین سرشان را به سمت پنجره چرخاندند و مادر حسین گفت: «دوباره دعوا شد.» و پدر حسین به سمت پنجره رفت. در رابطه با محرک صدای فریاد کدام گزینه درست است؟

۱) هر سه محرک را ادراک کرده‌اند، اما تنها والدین حسین به محرک توجه کرده‌اند.

۲) به ترتیب حسین، پدر و مادرش محرک را فقط احساس کرده، فقط مورد توجه قرار داده و فقط ادراک کرده‌اند.

۳) مواجهه حسین محدود به احساس بوده، اما دیگران وارد سطوح شناخت شده‌اند.

۴) تجربه حسین محدود به شناخت پایه بوده، اما والدینش شناخت عالی را تجربه کرده‌اند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۳

درس Box

مفاهیم پرتکرار درس سوم:

● **محرک:** هر چیزی که گیرنده‌های حسی را تحریک می‌کند.

● **مثال:** صدای وزوز پرواز مگس که گیرنده‌های حسی گوش انسان را تحریک می‌کند.

● **احساس:** حاصل تحریک گیرنده‌های حسی توسط محرک‌های محیطی احساس است.

تحریک اندام‌های حسی موجب احساس می‌شود.

● **مثال:** سلول‌های گیرنده حسی داخل حلزون گوش تحت تأثیر ارتعاش پرواز مگس، محرک را احساس می‌کنند.

● **توجه:** انتخاب محرک خاص از بین محرک‌های بی‌شمار، توجه نام دارد.

● **مثال:** ساختار شناختی مغز از بین محرک‌های بی‌شمار محیط، صدای وزوز ناشی از پرواز مگس را که احساس شده، انتخاب می‌کند.

● **ادراک:** تعبیر و تفسیر کردن و معنی و مفهوم و سازمان دادن به محرک‌های توجه‌شده، ادراک نام دارد.

● **مثال:** ساختار شناختی آدمی با فرایند ادراک است که به صدای وزوزی که احساس کرده، معنا داده و آن را به عنوان صدای مگس تشخیص می‌دهد.

فاصله زمانی میان احساس، توجه و ادراک آن قدر سریع است که انسان آن را نادیده می‌گیرد.

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

صدای فریاد از خیابان به گوش هر سه نفر رسیده است، چون شدت محرک به اندازه کافی بوده است، پس هر سه نفر محرک را احساس کرده‌اند. پدر و مادر حسین هر دو به محرک توجه کرده‌اند، زیرا سرشان را به سمت پنجره چرخانده‌اند و هر دو نیز محرک را ادراک کرده‌اند، زیرا مادر حسین فهمیده که این صدا به معنای دعوا است و پدر حسین هم با رفتن به سمت پنجره نشان داده که معنای دادوبیداد را ادراک کرده است. با توجه به این که ادراک و توجه مربوط به شناخت پایه هستند، پدر و مادر حسین به شناخت پایه رسیده‌اند، اما حسین فقط محرک را احساس کرده است.

(سوال ۷۰ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

کدام عبارت در خصوص مثال زیر، درست است؟

«زهره و مادرش مشغول تماشای تلویزیون بودند، که ناگهان مادر گفت که بوی شدید سوختگی غذا را استشمام می‌کند و بلافاصله به آشپزخانه رفت و زیر غذا را خاموش کرد.»

۱) زهره بوی سوختگی را احساس، اما مادر آن را ادراک کرده بود.

۲) زهره به محرک بویایی توجه داشت، اما مادرش بر روی آن تمرکز داشت.

۳) زهره در ردیابی محرک بویایی با هشدار کاذب و مادرش با تصمیم درست مواجه شد.

۴) زهره در ادراک بوی سوختگی دچار خطای ادراکی شد، اما احساس مادرش با ادراک او مطابقت داشت.

حسین در حال دیدن فوتبال خوابش برده بود که با صدای فریاد گزارشگر مبنی بر گل زدن یکی از دو تیم از خواب پرید و احساس کرد اتفاق بدی افتاده و تپش قلب گرفت. در رابطه با این موقعیت، کدام گزینه درست است؟

- (۱) حسین دچار پدیده توهیم شده است، زیرا در دنیای واقع اتفاق بدی نیفتاده است.
- (۲) سکوت شب و نبود محرک‌های انحرافی باعث شده حسین به محرک راحت‌تر توجه کند.
- (۳) سبک پردازش حسین و انتظارات او موجب توجه مضاعف او به صدا و ادراک نادرست او شده است.
- (۴) در حالات چهارگانه ردیابی درست علامت، واکنش حسین مصداق هشدار کاذب است.

پاسخ: گزینه ۴

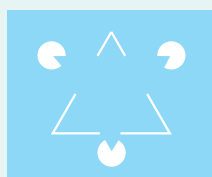
زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

ادراک و رابطه آن با احساس:

- احساس بدون ادراک: همه آن‌چه را که احساس می‌کنیم ادراک نمی‌کنیم؛ یعنی بسیاری از محرک‌های حسی در همان حد تحریک گیرنده‌های حسی باقی می‌مانند و وارد فضای ادراکی نمی‌شوند.
- ادراک بدون احساس (توهیم): گاهی چیزی را ادراک می‌کنیم که احساس نکرده‌ایم. روان‌شناسان به ادراک بدون احساس «توهیم» می‌گویند.

مثال زمانی که به شکل‌های زیر نگاه می‌کنیم، مثلث‌هایی را در میان آن‌ها ادراک می‌کنیم، در حالی که چنین مثلث‌هایی وجود ندارند و احساس نشده‌اند.

- خطای ادراکی: آن‌چه را که احساس می‌کنیم، الزاماً چیزی نیست که در ذهن خود ادراکش می‌کنیم، به عبارتی ادراک ما مغایر با احساس است. به این پدیده خطای ادراکی می‌گویند.
- خطای شناختی: تکرار خطاهای ادراکی یکسان موجب شکل‌گیری خطای شناختی و ورود آن به نظام ذهنی فرد می‌شود. در این صورت نتایج آن وخیم‌تر از خطای ادراکی است.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): نادرست؛ در شرایطی که حسین تجربه کرده است، صدای بلندی (محرک) وجود داشته، اما حسین آن را به اشتباه به عنوان اتفاق بد ادراک کرده است، پس حسین دچار خطای ادراکی شده است. توجه داشته باشید که توهیم در شرایطی رخ می‌دهد که محرکی وجود خارجی نداشته باشد.

گزینه (۲): نادرست؛ یکی از کارکردهای توجه «جست‌وجو» است که سهولت در موفقیت در این کارکرد تابع تعداد محرک‌های انحرافی است، اما حسین محرکی را در بافت مکانی جست‌وجو نمی‌کرده و به همین خاطر نمی‌توان شرایط او را با توجه به کارکرد جست‌وجو توصیف و تبیین کرد.

گزینه (۳): نادرست؛ حسین به محرک صدای گزارشگر توجه کرده است، زیرا این محرک شدت زیادی داشته است، پس منبع توجه او «حواس» یا «تحریک حواس با محرک بیرونی» بوده است.

گزینه (۴): درست؛ در دنیای واقعی اتفاق بدی نیفتاده است، پس محرک هدف غایب بوده است، اما حسین وجود آن را با پریدن از خواب و تپش قلب گرفتن گزارش داده و ردیابی کرده است، پس حسین محرک غایب را ردیابی کرده و مصداق «هشدار کاذب» است.

- (۱) برای حافظه و مراحل سه‌گانه آن می‌توان دو خطای اضافه‌کردن و حذف‌کردن را برشمرد که تحت عنوان کلی فراموشی شناخته می‌شوند.
- (۲) فراموشی فرایندی تماماً ناخوشایند نیست، در بسیاری مواقع از یاد بردن خاطرات تلخ و ناخوشایند گذشته می‌تواند مطلوب و خواستنی باشد.
- (۳) فراموشی تحت تأثیر گذشت زمان است، با گذشت روزهای بیشتر درصد اطلاعات فراموش‌شده و شدت فراموشی بیشتر و بیشتر می‌شود.
- (۴) در مقایسه با پردازش مفهومی، اطلاعاتی که از طریق پردازش ادراکی به حافظه سپرده شده‌اند، بیشتر فراموش شده و امکان بازیابی ندارند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

خطاهای حافظه:

حذف کردن یا فراموشی:

در این خطای حافظه فرد بخش‌هایی از خاطرات سپرده‌شده به حافظه را فراموش می‌کند، یعنی ناتوانی در یادآوری و بازشناسی اطلاعاتی که قبلاً وارد حافظه شده است.

فراموشی خاطرات آزاردهنده نعمت بزرگی است.

اضافه کردن یا حافظه کاذب:

در این خطای حافظه، بازشناسی یا یادآوری غیرواقعی رویداد اتفاق نیفتاده رخ می‌دهد که در آن فرد به غلط ادعا می‌کند، آن رویداد خاص قبلاً رخ داده است.

در این خطای حافظه تحریف خاطرات یا افسانه‌بافی اتفاق می‌افتد، یعنی فرد در این خطا چاله‌های ایجادشده در حافظه را پر می‌کند.

اتکا بر حافظه شاهدان عینی برای قضاوت ممکن است تحت تأثیر حافظه کاذب تکیه بر اطلاعات غیرواقعی باشد.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): نادرست؛ برای حافظه دو خطای اضافه‌کردن و حذف‌کردن شناخته شده است که از خطای حذف‌شدن با نام «فراموشی» نیز نام برده می‌شود. به همین خاطر نمی‌توان دو حالت حذف‌کردن و اضافه‌کردن را مصداق فراموشی شمرد.
- گزینه (۲): درست؛ ما تمایل نداریم اطلاعات گذشته را فراموش کنیم، ولی فراموشی خاطرات آزاردهنده، نعمت بزرگی است.
- گزینه (۳): نادرست؛ یکی از عوامل مؤثر بر فراموشی گذشت زمان است، با گذشت زمان دو اتفاق می‌افتد:
- (۱) حجم اطلاعات فراموش‌شده بیشتر و بیشتر می‌شود یا به بیان دیگر درصد اطلاعات باقی‌مانده یا همان درصد صرفه‌جویی یا ذخیره‌سازی کم و کم‌تر می‌شود.
- (۲) شدت فراموشی کم‌تر می‌شود، یعنی اگر در روز نخست نیمی از اطلاعات فراموش شود، در روز دوم بعد از یادگیری ربع اطلاعات فراموش می‌شود و در روز سوم ثلث اطلاعات.
- گزینه (۴): نادرست؛ اصرار بر حفظ واژگان کتاب، یعنی صرفاً توجه به ویژگی‌های ظاهری و حسی آن‌ها فراموشی بیشتری به دنبال دارد، اما اگر در کنار این واژگان معنای آن‌ها به خاطر سپرده شود، یعنی پردازش مفهومی باشد، فراموشی کم‌تر خواهد بود. از طرف دیگر فراموش نکند رمزگردانی حسی فراموشی بیشتری نسبت به رمزگردانی معنایی به دنبال دارد. با وجود همه این موارد، در پردازش ادراکی نیز امکان بازیابی اطلاعات وجود دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر یک از موقعیت‌های زیر به ترتیب، با کدام یک از انواع حافظه مرتبط است؟

- فردی با دیدن قیمت بلیط هواپیما محاسبه می‌کند برای خانواده چهار نفره خود چه قدر باید هزینه بپردازد.
 - دارای ظرفیت اندوزش مشابه با حافظه بلندمدت است، اما نوع رمزگردانی اطلاعات در آن متفاوت است.
 - اطلاعات مرتبط برای پاسخ به سؤال «هفته گذشته چه قدر درس خواندی؟» در آن رمزگردانی شده است.
 - در این حافظه مفاهیم به صورت سلسله‌مراتبی و در ارتباط با سایر پدیده‌های مرتبط با آن مفهوم ذخیره می‌شود.
- (۱) کاری - حسی - رویدادی - بلندمدت
(۲) کوتاه‌مدت - حسی - بلندمدت - رویدادی
(۳) کاری - کوتاه‌مدت - رویدادی - بلندمدت
(۴) کوتاه‌مدت - کوتاه‌مدت - بلندمدت - رویدادی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

انواع حافظه براساس زمان:

حافظه حسی:

اطلاعات محیط پیرامون ما ابتدا از طریق گیرنده‌های حسی، به‌خصوص چشم دریافت می‌شوند و سپس در مدت‌زمان کم‌تر از یک ثانیه اثری یا ردی از آن در حافظه حسی ما می‌ماند. حجم ردهای حسی زیاد، اما مدت‌زمان ذخیره‌سازی آن‌ها کوتاه است، یعنی زمان بازبینی حافظه حسی حدود نیم ثانیه است. ردهای حسی ذخیره‌شده در حافظه حسی در صورت توجه به اطلاعات تبدیل می‌شوند و به حافظه کوتاه‌مدت و حافظه کاری انتقال می‌یابند. رمزگردانی در حافظه حسی به صورت حسی است.

ویژگی‌های این حافظه:

حسی	نوع رمزگردانی
نامحدود	ظرفیت اندوزش
حدود نیم ثانیه	زمان بازبینی

حافظه کوتاه‌مدت:

مدت زمان نگهداری اطلاعات حافظه کوتاه‌مدت تا چند دقیقه است. فراخوانی ارقام، یعنی المان‌هایی که می‌توانیم به یاد آوریم، ۵ تا ۹ رقم است. (7 ± 2 ماده اطلاعاتی) مهم‌ترین دلیل فراموشی اطلاعات در حافظه کوتاه‌مدت، محوشدن مواد اطلاعاتی حافظه به دلیل (۱) گذشت زمان یا (۲) جایگزینی مواد اطلاعاتی با موارد جدید است. رمزگردانی در حافظه کوتاه‌مدت حسی همراه با توجه است.

ویژگی‌های این حافظه:

حسی همراه با توجه	نوع رمزگردانی
7 ± 2 ماده	ظرفیت اندوزش
چند دقیقه	زمان بازبینی

حافظه کاری:

مدت زمان نگهداری اطلاعات در حافظه کاری تا چند دقیقه است. حافظه کاری علاوه بر ذخیره‌سازی کوتاه‌مدت کمک خوبی برای اجرای وظایف و تکالیف است. در واقع حافظه کاری حافظه‌ای است که به سایر اجزای شناخت خدمت‌رسانی می‌کند و نقش مهمی در تفکر دارد. حافظه کاری میز کار همه اجزای شناخت ما است، یعنی مانند تخته‌سیاهی در ذهن است که ساختار شناختی با استفاده از آن فکر می‌کند. مفهوم حافظه کاری نشان‌دهنده این موضوع است که انواع حافظه را نمی‌توانیم صرفاً براساس زمان، تقسیم‌بندی نماییم؛ بلکه میزان استفاده از اطلاعات تعیین‌کننده در دسترس بودن یا عدم دسترسی به آن اطلاعات است.

حافظه کاری دو کارکرد دارد:

- (۱) مطالبی را که به مدت کوتاهی لازم داریم ذخیره می‌کند، یعنی همان حافظه کوتاه‌مدت
 - (۲) فضای کار برای فعالیت جاری ذهن فراهم می‌کند.
- شکل‌گیری حافظه کاری علاوه بر اثرپذیری از زمان تابع میزان استفاده ما هم هست.
- ویژگی‌های این حافظه:**

نوع رمزگردانی	حسی همراه با توجه
ظرفیت اندوزش	تابع میزان استفاده
زمان بازیابی	تابع میزان استفاده

● حافظه بلندمدت:

یکی از ساده‌ترین شیوه‌های انتقال اطلاعات از حافظه کوتاه‌مدت به بلندمدت بازگویی و تمرین است. مدت‌زمان نگه‌داری اطلاعات در حافظه بلندمدت از چند دقیقه تا انتهای عمر است. حجم اطلاعات ذخیره‌شده بدون محدودیت است. رمزگردانی در حافظه بلندمدت عمدتاً معنایی است.

ویژگی‌های این حافظه:

نوع رمزگردانی	عمدتاً معنایی
ظرفیت اندوزش	نامحدود
زمان بازیابی	از چند دقیقه تا پایان عمر

بررسی عبارت‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

عبارت اول: حافظه کاری میز کار سایر اجزای شناخت، من جمله شناخت عالی است. فردی که در حال محاسبه هزینه پرداختی است، یعنی دارد قیمت بلیط را در چهار ضرب می‌کند، در حال حل مسئله با کمک حافظه کاری است.

عبارت دوم: ظرفیت ذخیره‌سازی حافظه حسی مشابه با حافظه بلندمدت و تا بی‌نهایت است، اما نوع رمزگردانی در آن حسی بوده که متفاوت با رمزگردانی عمدتاً معنایی در حافظه بلندمدت است.

عبارت سوم: حافظه رویدادی مربوط به اطلاعاتی می‌شود که در آن خاطره‌ای مشخص دارای زمان و مکان مشخص ذخیره می‌شود. برای مثال میزان مطالعه در هفته گذشته مربوط به رویدادهایی مشخص است که در هفته گذشته رخ داده است.

عبارت چهارم: در حافظه معنایی که یکی از انواع حافظه بلندمدت است، اطلاعات به صورت شبکه سلسله‌مراتبی از مفاهیم مرتبط ذخیره می‌شود. برای مثال اگر به واژه «قناری» فکر کنیم، پدیده‌ها و مفاهیم مرتبط به‌مانند «پرواز کردن»، «حیوان» و ... نیز تداعی شده و به یاد آورده می‌شوند.

• عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنْ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٤٦-٥٢):

﴿مَا تَقْدَمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ﴾: ٤٦

- (١) هر چه از خوبی برای خودتان پیش فرستاده‌اید، آن را نزد خداوند می‌یابید.
- (٢) هر خوبی را که برای خود از پیش فرستاده باشید، آن را نزد خداوند خواهید یافت.
- (٣) هر چه از خیر برای خودتان می‌فرستید، آن‌ها را پیش خداوند می‌بینید.
- (٤) هر چه از خیر و خوبی برای خودتان از پیش بفرستید، آن را پیش خداوند می‌یابید.

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست؛ پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارن!

پاسخ: گزینه ٤

زیرمبحث: درس ٣

«تَقْدَمُوا» بعد ادات شرط اومده، چه جوری باید ترجمه بشه؟

Hint

درس Box

در جملات شرطیه فعلی که پس از ادات شرط می‌آید، فعل شرط به حساب می‌آید. این فعل باید به صورت مضارع التزامی ترجمه شود. ادوات شرط شامل «مَنْ، مَا، إِنْ و إِذَا» هستند.

مثال إِنْ تُحَاوِلْ فِي الْحَيَاةِ تَنْجَحْ: اگر در زندگی تلاش بکنی، پیروز می‌شوی.

کلمات مهم:

ما: هر چه / تَقْدَمُوا: پیش بفرستید / لِأَنْفُسِكُمْ: برای خودتان / مِنْ خَيْرٍ: از خوبی / تَجِدُوهُ: آن را می‌یابید / عِنْدَ اللَّهِ: نزد خدا

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

- گزینه (١): پیش فرستاده‌اید «تَقْدَمُوا» فعل شرط و مضارع است، پس به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود، نه ماضی.
- گزینه (٢): هر خوبی «مَا» ادات شرط است که به صورت «هر چه» ترجمه می‌شود، ضمناً «مَنْ» در «مِنْ خَيْرٍ» ترجمه نشده است. / از پیش فرستاده باشید (مانند گزینه (١)) / خواهید یافت «تَجِدُوا» جواب شرط و مضارع است، نه آینده.
- گزینه (٣): می‌فرستید (بهتر است «تَقْدَمُوا» که فعل شرط است، به صورت مضارع التزامی ترجمه شود). / می‌بینید «تَجِدُوا» معنای «دیدن» ندارد، بلکه معنای «یافتن» می‌دهد.

(عربی (٢) - تمرین ١ صفحه ٣٩ کتاب درسی)

﴿وَمَا تَقْدَمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ البقرة: ١١٠

کتاب درسی

۴۷

«كثيرٌ من الإيرانيين يعتقدون أنَّ الأفضل لفريقنا الوطني أن يكون مُدَرَّبُهُ غيرَ إيرانيٍّ حتَّى نفوزَ في مُباريات كَأَيِّ العالم!»:

۱) بیشتر ایرانیان اعتقاد دارند که برای تیم ملی ما بهتر است که مربی خارجی داشته باشد تا در مسابقات جام جهانی برنده شویم!

۲) بسیاری از ایرانی‌ها اعتقاد دارند که مربی تیم ملی بهتر است که ایرانی نباشد تا در مسابقات جام جهانی به پیروزی برسیم!

۳) تعداد زیادی از ایرانیان اعتقاد دارند بهترین تیم ملی ما آن است که مربی‌اش غیرایرانی باشد تا در مسابقات جام جهانی برنده شود!

۴) بسیاری از ایرانیان اعتقاد دارند که برای تیم ملی ما بهتر است که مربی‌اش ایرانی نباشد تا در مسابقات جام جهانی برنده شویم!

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنین، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

«نفوز» برای چه شخص و صیغه‌ای هست؟

Hint

کلمات مهم:

كثيرٌ من الإيرانيين: بسیاری از ایرانیان / يعتقدون: اعتقاد دارند / أن: که / الأفضل: بهتر / لفريقنا الوطني: برای تیم ملی ما / أن يكون: که باشد / مُدَرَّبُهُ غيرَ إيرانيٍّ: مربی‌اش غیرایرانی / حتَّى نفوزَ: تا پیروز شویم / في مُباريات: در مسابقه‌های / كَأَيِّ العالم: جام جهانی

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

گزینهٔ ۱): بیشتر («كثير» معنای تفضیلی نمی‌دهد، ضمناً «من» ترجمه نشده است.) / مربی (ضمیر «ه» در «مُدَرَّبُهُ» در ترجمه نیامده است.) / داشته باشد («يكون» معنای «داشتن» نمی‌دهد.)

گزینهٔ ۲): مربی تیم ملی (اولاً ضمیر «ه» در «مُدَرَّبُهُ» در ترجمه نیامده، ثانیاً ترتیب کلمات در جمله رعایت نشده و «مربی» زودتر از جای خودش ترجمه شده است.)

گزینهٔ ۳): بهترین («أفضل» در این‌جا معنای صفت برتر می‌دهد، نه عالی (ترین)) / برنده شود («نفوز» فعل متکلم مع‌الغیر است، نه غایب)؛ هم‌چنین حرف جرّ «لِ» در «لِفَرِيقِنَا» ترجمه نشده است.

«أ تَدْرِي أَنَّ الصِّينَ تُعَدُّ مِنْ أَكْثَرِ بِلَادِ الْعَالَمِ الصَّنَاعِيَّةِ لِأَنَّ أَغْلَبَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي يَحْتَاجُ إِلَيْهَا الْعَالَمُونَ تُنْتَجِ فِي الْمَصَانِعِ الصِّينِيَّةِ!»:

آیا می‌دانی که ...

- ۱) چین را از بزرگ‌ترین کشورهای صنعتی جهان به شمار می‌آورند، زیرا بیشتر چیزهایی را که جهانیان به آن نیاز دارند، کارخانه‌های چینی تولید می‌کنند!
- ۲) چین از کشورهای بزرگ صنعتی در جهان به شمار آورده می‌شود، چون بیشتر چیزهایی که در جهان مورد نیاز است در کارخانه‌های چینی تولید می‌شوند!
- ۳) چین از بزرگ‌ترین کشورهای صنعتی دنیا به شمار آورده می‌شود، زیرا بیشتر چیزهایی که جهانیان به آن نیاز دارند در کارخانه‌های چینی تولید می‌شود!
- ۴) چین از عظیم‌ترین کشورهای جهان در صنعت به شمار آورده می‌شود، برای این که اغلب چیزهایی را که مورد نیاز جهانیان است، کارخانه‌های چینی تولید می‌کنند!

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنید، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبست: ترکیبی - درس‌های ۱ و ۳

«تُعَدُّ» و «تُنْتَجِ» فعل معلوم هستن یا مجهول؟

Hint

اگر حرکت حروف مضارعه ضمه (ـُ) و عین الفعل (دومین حرف اصلی) فتحه (ـَ) باشد، فعل مضارع، مجهول می‌باشد و در ترجمه آن از فعل کمکی «می‌شوم، می‌شوی، می‌شود...» استفاده می‌شود.

يُكْتَبُ: نوشته می‌شود

تُعَرَّفُونَ: شناخته می‌شوید

کلمات مهم:

أ: آیا / تَدْرِي: می‌دانی / أَنَّ الصِّينَ: که چین / تُعَدُّ: به شمار می‌رود، به شمار آورده می‌شود / مِنْ أَكْثَرِ: از بزرگ‌ترین / بِلَادِ الْعَالَمِ الصَّنَاعِيَّةِ: کشورهای صنعتی جهان / لِأَنَّ: زیرا / أَغْلَبَ: بیشتر / الْأَشْيَاءَ الَّتِي: چیزهایی که / يَحْتَاجُ إِلَيْهَا: به آن نیاز دارند / الْعَالَمُونَ: جهانیان / تُنْتَجِ: تولید می‌شود / فِي الْمَصَانِعِ الصِّينِيَّةِ: در کارخانه‌های چینی

بررسی سایر گزینه‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

گزینه ۱: به شمار می‌آورند «تُعَدُّ» فعل مجهول و مفرد است که به اشتباه معلوم و جمع ترجمه شده است. / تولید می‌کنند «تُنْتَجِ» فعل مجهول است که این هم به اشتباه معلوم ترجمه شده / «فِي» در ترجمه لحاظ نشده است.

گزینه ۲: بزرگ «أَكْثَرِ» اسم تفضیل است که در ترجمه آن باید از «ترین» استفاده کنیم. / در جهان «در» اضافی است. / در جهان (أَوَّلًا «در» اضافی است، ثانیاً «الْعَالَمُونَ» به معنای «جهانیان» است. / مورد نیاز است (فعل) «يَحْتَاجُ» به صورت مجهول ترجمه شده است.

گزینه ۴: در صنعت «الصَّنَاعِيَّة» صفت است که به صورت جار و مجرور ترجمه شده. / مورد نیاز... است (مانند گزینه ۲) / تولید می‌کنند (مانند گزینه ۱) / «فِي» در ترجمه لحاظ نشده است.

«إِيَّاكَ وَالسُّتْمَ، فَإِنَّهُ يُسْخِطُ الرَّحْمَانَ وَ يُسَبِّبُ الْعُدْوَانَ بَيْنَ الْإِخْوَانِ وَإِذَا شَتَمَكَ أَحَدٌ عَاقِبُهُ بِالصَّمْتِ»:

- ۱) از دشنام دادن بپرهیز؛ زیرا آن خدای بخشنده را خشمگین می‌کند و باعث دشمنی میان دوستان می‌شود و اگر کسی به تو دشنام داد او را با سکوت کردن مجازات کن!
- ۲) از دشنامگو دوری کن؛ زیرا او خدای بخشنده را عصبانی می‌کند و میان دوستان دشمنی می‌اندازد و هرگاه کسی به تو دشنام داد با سکوت او را مجازات کن!
- ۳) از ناسزاگویی بر حذر باش؛ چراکه آن خداوند بخشایشگر را به خشم می‌آورد و بین دو برادر باعث دشمنی می‌شود و اگر کسی دشنام داد با سکوت مجازاتش کن!
- ۴) از دشنام دادن بپرهیز؛ چراکه خداوند بخشنده از آن خشمگین می‌شود و باعث دشمنی بین دوستان می‌شود و هرگاه کسی به تو دشنام داد سکوت کن تا مجازات شود!

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنین، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

معنای فعل «يُسْخِطُ» متعدی است یا لازم؟

کلمات مهم:

إِيَّاكَ وَالسُّتْمَ: از دشنام دادن بپرهیز / فَإِنَّهُ: زیرا آن / يُسْخِطُ الرَّحْمَانَ: خدای بخشنده را خشمگین می‌کند / وَ يُسَبِّبُ الْعُدْوَانَ: باعث دشمنی می‌شود / بَيْنَ الْإِخْوَانِ: میان دوستان، برادران / وَإِذَا: و هرگاه / شَتَمَكَ أَحَدٌ: کسی به تو دشنام داد / عَاقِبُهُ: او را مجازات کن / بِالصَّمْتِ: با سکوت

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه ۲: دشنامگو «السُّتْمَ» مصدر است، نه اسم فاعل. / می‌اندازد (معادل درستی برای «يُسَبِّبُ» نیست). / سکوت «الصَّمْت» ضمیر ندارد.

گزینه ۳: دو برادر «إِخْوَان» جمع مکسر «أَخ» است، نه اسم مثنی / دشنام داد (ضمیر «ك» در «شتمك» ترجمه نشده است).

گزینه ۴: از آن خشمگین می‌شود «يُسْخِطُ» فعل متعدی است که «الرَّحْمَانُ» مفعول آن است، «از آن» اضافی است. / سکوت کن تا مجازات شود «الصَّمْت» مصدر است که به اشتباه به صورت فعل امر ترجمه شده. از طرفی فعل «عَاقِبَ» امر است که به صورت مضارع التزامی ترجمه شده است.

عربی، زبان قرآن

۵۰ عین الخطأ:

مشاوره این تست‌های چهارعبارتی دو تا سؤال نو کنکور دارد که نقطه ضعف خیلی از داوطلب‌ها به حساب می‌آید. با تمرین کافی می‌شه حسابی از رقبا جلو افتاد.

- (۱) رَبَّنَا، أَشْكُرْكَ لِهَذِهِ النِّعْمَةِ الَّتِي وَهَبْتَنِي لِإِيَّاي: پروردگارا، تو را برای این نعمتی که فقط به من داده‌ای، شکر می‌کنم!
 (۲) مَنْ كَانَ مُحِبًّا لِأَهْلِ الْبَيْتِ (ع) لَا يَضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ: کسی که اهل بیت (ع) را دوست بدارد، از راه خدا گمراه نمی‌شود!
 (۳) لَا تُجَرِّبْ مَا جَرَّبَهُ الْآخَرُونَ فَتَمُرَّ حَيَاتُكَ: آن چه را که دیگران آزموده‌اند، امتحان نکن، زیرا زندگی خود را تلخ می‌کنی!
 (۴) الدِّمَاغُ أَهْمُ أَعْضَاءِ الْبَدَنِ يُرَبِّيه التَّعَلُّمُ وَ التَّفَكُّرُ: مغز مهم‌ترین اعضای بدن است که آموختن و اندیشیدن آن را پرورش می‌دهد!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱ تا ۳

«مُحِبٌّ» اسم یا فعله؟

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«مُحِبٌّ» اسم است و نباید به صورت فعل ترجمه شود:
 کسی که دوستدار اهل بیت (ع) باشد، از راه خدا گمراه نمی‌شود!

۵۱

«دانا گفتارش زیبا و رفتارش زیباتر از گفتارش است!»:

(۱) العَلَمَةُ كَلَامُهُ جَمِيلٌ وَلَكِنْ سُلُوكُهُ أَجْمَلُ مِنْ كَلَامِهِ!

(۲) الْعَالِمُ قَوْلُهُ جَمِيلٌ وَ سُلُوكُهُ أَجْمَلُ مِنْ قَوْلِهِ!

(۳) الْعَلَمَةُ كَلَامُهُ أَجْمَلُ وَ سُلُوكُهُ أَجْمَلُ مِنْ كَلَامِهِ!

(۴) الْعَالِمُ يَقُولُ جَمِيلاً وَ سُلُوكُهُ أَجْمَلُ مِنْ قَوْلِهِ!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل زمان افعال، بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کنید!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

تعریب «زیبا» و «زیباتر» در عربی چیه؟

Hint

درس Box

کلمه‌ای که بر وزن «أفعل» می‌آید، اسم تفضیل است. حالا اگر بعد از این کلمه مضاف‌الیه بیاید، اسم تفضیل به صورت صفت عالی (ترین) در فارسی ترجمه می‌شود ولی اگر حرف جرّ «من» بیاید، به صورت صفت برتر ترجمه می‌شود.

مثال أنا أطول من الآخرين: من از دیگران بلندتر هستم.

أَعْلَمُ النَّاسِ مَنْ جَمَعَ عِلْمَ النَّاسِ إِلَى عِلْمِهِ: داناترین مردم کسی است که دانش مردم را به دانش خود بیفزاید.

کلمات مهم:

العالم: دانا / قوله: گفتارش / جميل: زیبا / سلوكه: رفتارش / أجمل: زیباتر / من كلامه (قوله): از گفتارش

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): العَلَمَةُ (اسم مبالغه است؛ در حالی که به اسم فاعل نیاز داریم) / لَكِنْ (اضافی است).

گزینه (۳): العَلَمَةُ (مانند گزینه (۱)) / أَجْمَلُ (در بخش اول) («زیبا» اسم تفضیل نیست، پس «جميل» درست است).

گزینه (۴): يَقُولُ (فعل است؛ در حالی که «گفتار» اسم است) / جَمِيلاً (منصوب شده، در حالی که باید مرفوع باشد، چون خبر

است: جميل)

۵۲ «وجدت رائحة الودّ إن شمتت رُفاتي!» عین الأبعد عن مفهوم العبارة:

- (۱) هزار سال پس از مرگ من چو بازآیی
(۲) اگر جهان همه دشمن شود ز دامن تو
(۳) تنم پیوسد و خاکم به باد ریزه شود
(۴) در قیامت چو سر از خاک لحد بردارم
- ز خاک نعره برآرم که مرحبا ای دوست
به تیغ مرگ شود دست من رها ای دوست
هنوز مهر تو باشد در استخوان ای دوست
گرد سودای تو بر دامن جانم باشد

مشاوره عبارتی که در صورت سؤال میاد حتماً داخل کتاب هست، اما عبارات سایر گزینه‌ها این‌طور نیستن و شما هر چه‌قدر با ادبیات انس بیشتری داشته باشین، راحت‌تر می‌تونین به سؤالات مفهوم پاسخ بدین و ببینین که صورت سؤال چی رو ازتون می‌خواد!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

ترجمه صورت سؤال: «اگر خاک قبرم را ببویی بوی عشق را از آن می‌یابی.»

مفهوم عبارت: جاودانه‌بودن عشق معشوق

همه گزینه‌ها مانند صورت سؤال به وفاداری عاشق و جاودانگی عشق معشوق در دلش اشاره دارد به‌جز گزینه (۲) که می‌گوید: «اگر همه عالم با تو دشمن شوند، من تو را رها نمی‌کنم» که این مفهوم با عبارت سؤال تناسب ندارد.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

• اقرأ النَّصَّ التالي ثمَّ أجب عن الأسئلة (٥٣ - ٥٦) بما يُناسب النَّصَّ:

تتواجد البومات في معظم القارّات تقريباً. تتغذى على الفئران والحشرات والكائنات الصّغيرة. تتمتع البومة بحاسة سمع قويّة وعينين كبيرتين تُمكنانها من الرّؤية اللّيلية الفعّالة عند الطّيران والصّيد مع أنّهما ثابتتان. رأس البومة يسمح لها بأن تُديره حتّى ٢٧٠ درجة دون تحريك جسدها و يُساعددها على رصد صوت الفريسة و الاقتراب منها لاصيدها بسرعة. إنّها طائر لا يؤذي الإنسان لذلك يقوم الفلاحون بتربيتها. تنشّط البومة غالباً ليلاً و تعيش عادةً بشكل منفرد. البومات تُعتبر في المجتمعات البشريّة رمزاً للذكاء والحكمة وأحياناً للشؤم. تميّز البومة بأجنحة واسعة تُساعددها على الطّيران بصمت تامّ. كما أنّ ريشها الناعم (نرم) يُساعددها في تخفيف صوت حركة جناحيها عند الاقتراب من الفريسة. بالإضافة إلى ذلك تُعدّ البومات حافظاً للطّبيعة فهي تساعد في الحفاظ على توازن نظام الطّبيعة من خلال صيد الآفات الزراعيّة.

ترجمه متن:

جغدها تقريباً در بیشتر قاره‌ها وجود دارند. از موش‌ها و حشره‌ها و موجودات کوچک تغذیه می‌کنند. جغد از حس شنوایی قوی و دو چشم بزرگی بهره‌مند است که به او امکان بینایی فعال شب‌هنگام در زمان پرواز و شکار را می‌دهد، با این‌که آن دو ثابت هستند. سر جغد به او این اجازه را می‌دهد که تا ۲۷۰ درجه بدون تکان دادن بدنش آن را بچرخاند و او را در رصد کردن صدای شکار و نزدیک شدن به او برای شکارش به سرعت یاری می‌کند. او پرنده‌ای است که انسان را اذیت نمی‌کند؛ برای همین کشاورزان به تربیت آن اقدام می‌کنند. جغد غالباً شب فعالیت می‌کند و معمولاً به صورت انفرادی زندگی می‌کند. جغدها در جامعه‌های بشری نماد هوش و دانایی و گاهی شوم‌بودن به حساب می‌آیند. جغد با بال‌های بزرگی متمایز می‌شود که او را در پرواز کردن با نهایت سکوت یاری می‌کند. همان‌طور که پر نرم او، او را در کم کردن صدای حرکت بال‌هایش هنگام نزدیک شدن به طعمه یاری می‌کند. علاوه بر آن جغدها نگهبان طبیعت به شمار می‌آیند. آن‌ها طبیعت را در نگهداری از تعادل نظام طبیعت از راه شکار آفت‌های کشاورزی یاری می‌کنند.

عیّن الصّحیح:

۵۳

- (١) البوماتُ تنامُ في التّهار و لا تعيشُ إلّا مُنفردة!
- (٢) البومة تقدر على دوران جسمها لتنظر إلى كلّ الجهات!
- (٣) أكثرُ النَّاسِ يطردون البومات لِيجتنبوا شرّها!
- (٤) إنّ البوماتٍ تقدّر على رؤية فأرة في ظلمة اللّيل!

مشاوره در سوالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنین و به کلماتی مثل «همه، بعضی، هیچ‌وقت، تنها و ...» خوب دقت کنین و سوالات رو براساس متن پاسخ بدین نه اطلاعات شخصیتون. حتماً همه گزینه‌ها رو بخونین، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنین!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): جغدها در روز می‌خوابند و فقط به صورت فردی زندگی می‌کنند. (نادرست، متن گفته «عادة»، یعنی معمولاً فردی زندگی می‌کنند، نه همیشه.)
- گزینه (۲): جغد می‌تواند بدنش را بچرخاند تا به همه جهت‌ها نگاه کند. (نادرست، متن گفته «رأس البومة يسمح لها بأن تُديره حتّى ۲۷۰ درجة دون تحريك جسدها» پس بدنش اصلاً تکان نمی‌خورد.)
- گزینه (۳): بیشتر مردم جغدها را طرد می‌کنند تا از شرّ آن‌ها دوری کنند. (نادرست، در متن آمده «لا يؤذي الإنسان» پس اذیتی برای انسان ندارند که بخواهند دورشان کنند.)
- گزینه (۴): جغدها می‌توانند یک موش را در تاریکی شب ببینند. (بله، متن گفته: «تُمكنانها من الرّؤية اللّيلية الفعّالة» پس چشم‌های قوی دارد.)

۵۴ عین الصّحیح:

- (۱) البومة تخدم الإنسان بصيد الفئران و الحشرات!
- (۲) إن كان جناحا البومة صغيرين تسمع الفرائس صوتها عند الاقتراب منها!
- (۳) البومات تمتلك حاسة سمع قوية جداً لتعوض نقص جسمها!
- (۴) تعتبر البومات من أذكى الحيوانات و هي رمز للحكمة!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): جغد با شکار موش‌ها و حشره‌ها به انسان خدمت می‌کند. (بله همین‌طور است، در متن گفته «فهی تساعدنا في الحفاظ على توازن نظام الطبيعة من خلال صيد الآفات الزراعية»)
- گزینه (۲): اگر بال‌های جغد کوچک باشد، شکارها هنگام نزدیک‌شدن به آن‌ها صدای آن را می‌شنوند. (نادرست، بال‌های جغد بزرگ هست، ولی باز هم صدایش را طعمه‌ها نمی‌شنوند.)
- گزینه (۳): جغدها دارای شنوایی واقعاً قوی هستند تا نقص بدنشان را جبران کنند. (نادرست، جغدها نقصی ندارند؛ تازه سرشان نسبت به بقیه حیوانات انعطاف بیشتری هم دارد.)
- گزینه (۴): جغدها از باهوش‌ترین حیوانات به شمار می‌آیند و نماد دانایی هستند. (نادرست، جغد باهوش است، اما متن نگفته که جزء باهوش‌ترین حیوانات است.)

۵۵ عین الصّحیح:

- (۱) بعضُ النَّاسِ خاصَّةً الْفَلَاحِينَ يَقُومُونَ بِتَرْبِیَةِ الْبُومَاتِ لِیَتَغَذَّوْا مِنْ لَحْمِهَا!
- (۲) الْبُومَاتُ تَقْدِرُ عَلَى تَحْمِلِ حَرَارَةِ الْجَوِّ وَ بَرُودَتِهِ فِي الْمَنَاطِقِ الْمُخْتَلِفَةِ!
- (۳) عِنْدَمَا تَقْتَرِبُ الْبُومَةُ مِنْ فَرِیْسَتِهَا لَا تُحَرِّكُ جَنَاحِیْهَا حَتَّى لَا يُحَدِّثُ صَوْتًا!
- (۴) عَيْنُ الْبُومَةِ لَا تَتَحَرَّكُ فَلَا تُسْتَخْدَمُ الْبُومَةُ عِنْدَمَا تَقُومُ بِصَيْدِ الْفَرَائِسِ!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

بررسی گزینه‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

- گزینه (۱): برخی از مردم، به‌خصوص کشاورزان به تربیت جغدها اقدام می‌کنند تا از گوشت آن‌ها تغذیه کنند. (نادرست، در متن نگفته که انسان از گوشت جغدها می‌خورد.)
- گزینه (۲): جغدها می‌توانند گرمای هوا و سرمای آن را در مناطق مختلف تحمل کنند. (بله، از آنجایی که متن گفته جغدها در بیشتر فازه‌ها زندگی می‌کنند، پس یعنی هم در مناطق گرم و هم سرد هستند.)
- گزینه (۳): هنگامی که جغد به شکارش نزدیک می‌شود بال‌هایش را تکان نمی‌دهد تا صدایی ایجاد نشود. (نادرست، متن نگفته بال‌هایش را تکان نمی‌دهد، بلکه گفته بال‌های جغد بزرگ و پره‌ای او نرم است و به همین دلیل باعث می‌شود که صدای حرکت بال‌هایش را وقتی که به طعمه نزدیک می‌شود، پایین بیاورد.)
- گزینه (۴): چشم جغد حرکت نمی‌کند، پس هنگامی که جغد به شکار طعمه‌ها اقدام می‌کند، آن را به کار نمی‌گیرد. (نادرست، چشم جغد ثابت است، ولی نمی‌شود که از آن استفاده نکند؛ پس چه‌طور می‌بیند؟!)

۵۶

عَيْنُ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: «تُعَدُّ - الْمُجْتَمَعَاتُ - يَسَاعِدُ - الْإِقْتِرَابُ»

- (۱) تُعَدُّ: مضارع - للمؤنث الغائبة - حروفه الأصلية: «ع د د» - مبني للمجهول / فعل و نائب فاعله «البومات»
- (۲) الْمُجْتَمَعَاتُ: جمع سالم للمؤنث - اسم فاعل (مصدره: اجتماع) - معرب / مجرور بحرف الجرّ
- (۳) يُسَاعِدُ: فعل مضارع - للغائب - له حرف واحد زائد و هو «ألف» - متعَدّ - معرب / مفعوله ضمير «ها» البارز
- (۴) الْإِقْتِرَابُ: مفرد مذكّر - مصدر على وزن «افتعال» و الماضي منه «إِقْتَرَبَ» - معرب / مضاف إليه و مجرور

مشاوره در این مدل تست‌ها
حتماً حتماً دقت کنین که صحیح رو
می‌خواد یا خطا رو!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

کلمه‌ای بر وزن «مُ + ـ (فتحه)» باشه اسم فاعله یا مفعول؟

Hint

درس Box

(۱) به اسم‌هایی که بر وزن «فَاعِل» هستند و یا ساختار «مُ... - ...» دارند، اسم فاعل می‌گوییم. این اسم‌ها غالباً به شکل «انجام‌دهنده» ترجمه می‌شوند.

(۲) به اسم‌هایی که بر وزن «مفعول» هستند و یا ساختار «مُ... - ...» دارند، اسم مفعول می‌گوییم. این اسم‌ها غالباً به شکل «انجام‌شده» ترجمه می‌شوند.

مثال مُهَدَّد: تهدیدکننده / مُهَدَّد: تهدیدشده

در این گزینه یک خطا وجود دارد: ✓ پاسخ خیلی تشریحی

اسم فاعل (کلمه‌ای که با «مُ» شروع بشود و عین‌الفعّلش فتحه داشته باشد، اسم فاعل نیست).

عربی، زبان قرآن

• عین الجواب الصحيح للأسئلة التالية (٥٧ - ٦٠):

٥٧ عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (١) لَا تَرْفَعُ صَوْتَكَ فَوْقَ صَوْتِ مَنْ تَتَكَلَّمُ مَعَهُ!
- (٢) لَيْسَ شَيْءٌ أَثْقَلَ فِي الْمِيزَانِ مِنَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ!
- (٣) لَا يُحِبُّ النَّاسُ مَنْ كَانَ مُتَكَبِّراً عَلَى الْآخِرِينَ!
- (٤) إِشْتَرَيْنَا هَدِيَّةً لِرَمِيلَتِنَا الْفَائِزَةِ فِي الْمُسَابَقَةِ!

مشاوره از مبحث اسم تفضیل
توی کنکور سال‌های اخیر سؤال
اومده، بنابراین خوبه که نمونه‌های اون
رو پاسخ بدین.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

فرق «آخرین» و «آخرین» چیه؟

Hint

درس Box

دو کلمه زیر را اصلاً با هم اشتباه نگیرید:

کلمه	وزن	نوع کلمه	معنی	مؤنث	جمع	معنای جمع
الف) آخِر	أَفْعَل	اسم تفضیل	دیگر	أُخْرَى	آخِرُونَ - آخِرِينَ	دیگران
ب) آخِر	فَاعِل	اسم فاعل	پایان	آخِرَة	آخِرُونَ - آخِرِينَ	آیندگان

در این گزینه دو خطای حرکت‌گذاری وجود دارد:

پاسخ خیلی تشریحی

- (١) مُتَكَبِّراً: مُتَكَبِّراً (این کلمه اسم فاعل است، بنابراین عین‌الفعْل باید کسره بگیرد، نه فتحه. به معنای «تکبرکننده» می‌باشد).
- (٢) الْآخِرِينَ: الْآخِرِينَ (در این عبارت با توجه به مفهوم کلمه «آخِر» به صورت اسم تفضیل درست است، نه «آخِر» که اسم فاعل است).

عین عبارت جاء فيها اسم التفضيل و اسم المكان معاً:

- (۱) بائعُ الملابس اقترح لي أن أشتري قميصاً أبيضَ لأبي!
- (۲) قالَ والدي: إني أعلمُ أنَّ العملَ في هذا المصنعِ صعبٌ لك!
- (۳) أشدُّ المُعاقبة للصدِّيق الكذاب أن تتركه وحيداً!
- (۴) هذا خير مطعم في قريننا يأتي إليه سُبَّاحٌ كثيرون!

مشاوره از مبحث اسم تفضیل
توی کنکور سال‌های اخیر سؤال
اومده، بنابراین خوبه که نمونه‌های اون
رو پاسخ بدین.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

Hint

درس Box

وزن‌های اسم «تفضیل» و اسم «مکان» رو حفظی؟

- (۱) برای این که یک کلمه اسم مکان باشد باید دو شرط زیر را داشته باشد:
الف) خودش یا مفردش بر یکی از وزن‌های «مَفْعَل»، «مَفْعِل»، «مَفْعَلَة» باشد.
ب) معنی مکان بدهد.

مثال مَرْزَعَة (کشتزار) ← اسم مکان ✓

مَفْسَدَة (مایه تباهی) ← اسم مکان ✗

تذکر: اسم‌هایی که معنای مکان دارند، اما بر وزن‌های اسم مکان نیستند را نباید به اشتباه اسم مکان در نظر بگیریم.

مثال «بیت»: خانه / «خارج»: بیرون / «فوق»: بالا / «تحت»: زیر / «شارع»: خیابان / ایران / آسیا و ... ← اسم مکان ✗

(۲) اسم تفضیل آن است که معنای «تر» و «ترین» در فارسی دارد و در وزن‌های زیر می‌آید:

الف) أَفْعَل: أَكْبَر (ب) فُعَلِي: حُسْنِي (ج) أَفَاعِل: أَرَاذِل (د) خَيْر (ه) شَر (و) أَفْلَّ: أَشَدَّ (ز) أَفْعَى: أَعْلَى

!توجه کلمه‌هایی که بر رنگ و عیب دلالت کنند اسم تفضیل نیستند: أحمر: قرمز / أبکم: لال و ...

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): «ملابس» وزن مکان دارد ولی معنای مکان ندارد، پس اسم مکان نیست. «أبيض» بر وزن «أفعل» است؛ ولی چون به رنگ دلالت دارد اسم تفضیل نیست: فروشنده لباس‌ها به من پیشنهاد کرد که پیراهنی سفید برای پدرم بخرم.
- گزینه (۲): «أعلم» فعل مضارع برای متکلم وحده است نه اسم تفضیل، ولی «مصنع» اسم مکان است: پدرم گفت: من می‌دانم که کار در این کارخانه برایت سخت است.
- گزینه (۳): «أشد» بر وزن «أفل» اسم تفضیل است ولی اسم مکان نیامده: بدترین مجازات دوست بسیار دروغگو این است که او را تنها رها کنی.
- گزینه (۴): «خير» و «مطعم» به ترتیب اسم تفضیل و اسم مکان هستند: این بهترین رستوران در روستایمان است که گردشگران بسیاری به سوی آن می‌آیند.

(سؤال ۴۶ کنکور ریاضی ۱۳۹۹)

عین ما فيه اسم التفضيل و اسم المكان معاً:

- (۱) إِنَّ بعض المتاجر مفتوح إلى نهاية الليل!
- (۲) رأيت مكتبة في مدینتنا كانت من أكابر مكاتب العالم!
- (۳) نحَب أن نشتر ما نريده بثمان أرخص و نوعیة أعلى!
- (۴) يجب أن يكون لون جدار المطابخ خاصة في الأماكن العامة أبيض!

۵۹ عین ما فيه اسم مفعول من فعل مزید ثلاثی:

- (۱) لَا أُحِبُّ أَنْ أَتَكَلَّمَ مَعَكَ لِأَنَّكَ مُفْتَخِرٌ بِنَفْسِكَ دَائِمًا!
- (۲) نَحْنُ نَلْعَبُ فِي هَذِهِ الْمُسَابَقَةِ بِكُلِّ حِمَاسٍ لِنُفَرِّحَکُمْ!
- (۳) الشَّعْبُ الْإِيرَانِيُّ شَعْبٌ مُقَاوِمٌ لَا يَقْبَلُ أَيَّ ضَغْطٍ!
- (۴) الْأَدَوَاتُ الْمُسْتَخْدَمَةُ فِي هَذَا الْبِنَاءِ مِنْ أَحْسَنِ التَّوَعَّيَاتِ!

مشاوره برای پیدا کردن اسم مفعول یا فاعل از ثلاثی مزید باید به کلمه‌هایی که با «م» شروع شدن توجه کنیم، بعدش چک کنیم که عین‌الفعلش کسره داره یا فتحه. اگرچه توجه به ترجمه و معنا هم خیلی کمک می‌کنه.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

وزن اسم مفعول از ثلاثی مزید چه‌طوری بود؟

اسم فاعل از ثلاثی مزید با حرف «م» شروع می‌شود و عین‌الفعل کسره می‌گیرد (مَ +) و اسم مفعول از ثلاثی مزید با حرف «م» شروع می‌شود و عین‌الفعل فتحه می‌گیرد (مُ +)!

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): «مُفْتَخِر» اسم فاعل است: دوست ندارم با تو صحبت کنم؛ زیرا تو همیشه به خودت افتخارکننده هستی. (افتخار می‌کنی).
گزینه (۲): «الْمُسَابَقَةُ» مصدر ثلاثی مزید از باب «مُفَاعَلَةٌ» است، نه اسم مفعول: ما در این مسابقه با تمام توان بازی می‌کنیم تا شما را شاد کنیم.

گزینه (۳): «مُقَاوِم» اسم فاعل است: ملت ایران یک ملت پایدار (مقاومت‌کننده) است که هیچ فشاری را نمی‌پذیرد.

گزینه (۴): «الْمُسْتَخْدَمَةُ» اسم مفعول از ثلاثی مزید است: ابزارهای به کار گرفته شده در این ساختمان از بهترین جنس‌ها هستند.

Hint

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۶۰ عین جمله لیست شرطیّه:

- (۱) من یقدر أن یشاهد جناحي هذا الطائر عند الطیران!
 (۲) ما تزرع في هذه المزرعة فسوف أشتري منك!
 (۳) من استفاد من الماء أكثر من اللازم فهو یظلم الناس!
 (۴) ما سمعت من الأصوات الغریبة فعليك أن تخبرني!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

انواع «من» و «ما» رو توی عربی بلدی؟

Hint

درس Box

(۱) انواع «من» و «ما» را در جدول های زیر بررسی می کنیم.

نوع «من»	توضیح	ترجمه	مثال
«من» شرطی	قطعاً بر سر فعل می آید (همون فعل شرط) و در ادامه یک فعل دیگر یا «فَ...» (همون جواب شرط) به کار می رود.	هر کس (هر که) کسی که	مَنْ جَدَّ وَجَدَ! (هر کس تلاش کند، می یابد!)
«من» موصولی	مانند شرط می تواند بر سر فعل بیاید با این تفاوت که در ادامه جمله، فعل یا «فَ...» به عنوان جواب شرط نمی آید!	کسی که کسانی که	أُحِبُّ مَنْ يُحِبُّنِي! (دوست دارم کسی را که مرا دوست دارد!)
«من» پرسشی (استفهامی)	گاهی قبل از فعل می آید و گاهی قبل از یک اسم.	چه کسی چه کسانی	مَنْ هُوَ الْمَسْئُولُ؟! (چه کسی مسئول است؟!)

نوع «ما»	توضیح	ترجمه	مثال
«ما» شرطی	قطعاً بر سر فعل می آید (همون فعل شرط) و در ادامه یک فعل دیگر یا «فَ...» (همون جواب شرط) به کار می رود.	هر چیز (هر چه) چیزی که	مَا تَزْرَعُوا تَحْصِدُوا! (هر چه بکارید، درو می کنید!)
«ما» موصولی	مانند شرط می تواند بر سر فعل بیاید با این تفاوت که در ادامه جمله فعل یا «فَ...» به عنوان جواب شرط نمی آید!	چیزی که، آن چه چیزهایی که	أُرِيدُ مَا يُسَاعِدُنِي! (می خواهم چیزی را که مرا کمک کند!)
«ما» پرسشی (استفهامی)	گاهی قبل از فعل می آید و گاهی قبل از یک اسم.	چه چیزی چه چیزهایی	مَا هَذَا؟! (این چیست؟!)
«ما» نفی (نافیه)	قبل از فعل ماضی می آید و معنای آن را منفی می کند. (البته گاهی قبل از فعل مضارع و گاهی بدون فعل هم می آید که در نکات بعدی توضیح می دهیم).	نه، نیست	مَا ذَهَبْتُ (نرفتم)
«ما» تعجب	در ساختار «ما أَفْعَلٌ» به کار می رود.	چه، چه قدر	مَا أَجْمَلُ! (چه زیباست!)

بررسی گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): «من» کلمه پرسشی است، نه شرطی: چه کسی می تواند بال های این پرنده را هنگام پرواز ببیند؟
 گزینه (۲): «ما» ادات شرط + «تزرع» فعل شرط + «سوف أشتري» جواب شرط است: هر چه در این مزرعه بکاری، از تو خواهم خرید.
 گزینه (۳): «من» ادات شرط + «استفاد» فعل شرط + «هو یظلم» جواب شرط است: هر کس از آب بیشتر از نیاز استفاده کند، او به مردم ستم می کند.
 گزینه (۴): «ما» ادات شرط + «سمعت» فعل شرط + «عليك أن تخبرني» جواب شرط است: هر چه از صداهای عجیب شنیدی، باید مرا باخبر کنی.

(سؤال ۹۷ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت اول)

عَيِّنْ مَا فِيهِ الشَّرْطُ (من حيث المعنى):

- (۱) من يُبعد نفسه عن السيئات و الذنوب يتخلص من عواقب شرّها!
- (۲) ما يرفع درجة الإنسان في الدنيا و يُقرِّبه إلى الله هو الأعمال الحسنة!
- (۳) ما أحسن للإنسان ما يرزقه الله و عليه أن يدرك هذه النعمة أكثر فأكثر!
- (۴) من يَغرِس فسيلة في الحديقة قادرٌ على غرس فسائل أخرى لينتفع النَّاسُ بها!

برخی از مورخان سبک تاریخ‌نگاری روایی را امتیاز بزرگی می‌دانند، زیرا

(۱) از هرگونه نقد و انتقاد، دربارهٔ درستی و نادرستی مطلب در آن پرهیز شده است

(۲) درستی یا نادرستی مطالب را به خواننده واگذار کرده است

(۳) به جای ذکر همهٔ روایت‌ها دربارهٔ یک موضوع، با مطالعه و مطابقت همهٔ روایت‌ها، یک گزارش از آن تنظیم شده است

(۴) مورخان بعدی با مجموعه‌ای از اخبار گوناگون دربارهٔ یک موضوع روبه‌رو می‌شوند

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

مورخ در تاریخ‌نگاری روایی، روایت‌های مختلف و متعدد دربارهٔ موضوع واحد را با آوردن اسناد، ذکر می‌کند. مهم‌ترین ویژگی این نوع تاریخ‌نگاری در این بود که تاریخ‌نگاران، بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کردند.

یکی از امتیازات تاریخ‌نگاری روایی این است که مورخان بعدی با مجموعه‌ای از اخبار گوناگون دربارهٔ یک موضوع روبه‌رو می‌شوند و با به دست آوردن مدارک و اسناد کافی، دربارهٔ اصل خبر قضاوت می‌کنند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): از معایب این نوع تاریخ‌نگاری است.

گزینهٔ (۲): از ویژگی‌های این نوع تاریخ‌نگاری است.

گزینهٔ (۳): از ویژگی‌های تاریخ‌نگاری ترکیبی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام یک از گزینه‌های زیر از اقدامات رسول خدا (ص) در واپسین روزهای زندگانی ایشان است؟

- ۱) دستور داد سپاه اسلام برای مقابله با تهدیدات رومیان به سوی سرحدات شام حرکت کند.
- ۲) به علی (ع) مأموریت داد که برای ابلاغ سوره براءت، عازم مکه شود.
- ۳) در مکانی به نام غدیر خم طی خطبه‌ای طولانی، حضرت علی (ع) را به جانشینی خود برگزید.
- ۴) هیئت‌های نمایندگی قبیله‌های مختلف عرب را که از هر سو به مدینه می‌آمدند، دعوت به اسلام کرد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

رسول خدا (ص) در واپسین روزهای زندگانی خود، دستور داد سپاه اسلام، برای مقابله با تهدیدات رومیان، به سوی سرحدات شام حرکت کند و اسامه بن زید را که در آغاز جوانی بود به فرماندهی آن سپاه منصوب کرد؛ اما به دلیل مخالفت برخی از صحابه، این دستور پیامبر در زمان حیات آن حضرت اجرا نشد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۲): مربوط به ماه‌های آخر سال نهم هجرت است.

گزینه (۳): مربوط به سال دهم هجرت است.

گزینه (۴): مربوط به سال نهم هجرت است.

حضرت محمد (ص) سرانجام در ۲۸ صفر سال ۱۱ هجری در مدینه‌النبی رحلت کرد و در همان شهر به خاک سپرده شد.

در کدام گزینه، مقایسه‌ی درستی میان فتوحات اعراب مسلمان در عصر خلفای نخستین در مصر (۱) و شام (۲) انجام گرفته است؟

- (۱) فتح (۱) به مانند فتح (۲) زمینه را برای پیشروی مسلمانان در دیگر مناطق آفریقا فراهم کرد و سلطه‌ی اسلام را گسترش داد.
- (۲) ناخشنودی توده‌ی مردم از امپراتوری روم شرقی در (۱) به دلیل تفاوت‌های قومی و در (۲) به دلیل اختلافات مذهبی بود.
- (۳) آماده‌سازی و فرستادن سپاهیان مسلمان به (۲) در اواخر خلافت ابوبکر صورت گرفت، اما در فتح (۱) فرماندهی سپاهیان مسلمان را عمروعاص بر عهده داشت.
- (۴) بعضی از شهرها و مناطق (۲) با صلح گشوده شدند، اما تمامی شهرها و مناطق (۱) صرفاً با جنگ گشوده شدند.

پاسخ: گزینه‌ی ۳

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ابوبکر، در اواخر خلافت خود، چندین سپاه را به سوی منطقه‌ی شام (۲) فرستاد و فرماندهی سپاه در فتح مصر (۱) بر عهده‌ی عمروعاص بود. بررسی گزینه‌های نادرست:

- گزینه‌ی (۱): فتح مصر (۱) زمینه را برای پیشروی مسلمانان در دیگر مناطق آفریقا مهیا کرد نه فتح شام (۲).
- گزینه‌ی (۲): ناخشنودی توده‌ی مردم از امپراتوری روم شرقی به دلیل تفاوت‌های قومی مربوط به شام (۲) است نه مصر (۱).
- گزینه‌ی (۴): در هر دو مورد یعنی مصر (۱) و شام (۲) بعضی از شهرها و مناطق با صلح گشوده شدند.

دعوت داعیان عباسی به آل محمد در مبارزه با امویان چه نتایجی را برای عباسیان به همراه داشت؟

الف) شناسایی نشدن هویت رهبر واقعی جنبش

ب) منحرف کردن افکار خلفای بنی امیه

ج) جذب طرفداران اهل بیت به جنبش

د) ایجاد اختلاف و درگیری شدید میان خلفای اموی و مردم

۱) «الف» - «ج»

۲) «ب» - «د»

۳) «الف» - «د»

۴) «ب» - «ج»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

تبلیغات داعیان عباسی بسیار زیرکانه و حساب شده بود. آنان نخست، معایب حکومت بنی امیه و ظلم و ستم امویان به اهل بیت پیامبر را بیان می کردند و سپس بدون اسم بردن از فرد خاصی، مردم را به حکومت «آل محمد» فرا می خواندند.

دعوت به آل محمد از یک سو باعث می شد که شیعیان و طرفداران اهل بیت، جذب جنبش شوند و از سوی دیگر، هویت رهبر واقعی جنبش شناسایی نشود و از تعقیب و مجازات در امان بماند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در شرایطی که خلافت عباسی در سرایشی ضعف و انحطاط افتاده بود،»

- (۱) حکومت فاطمیان دچار ضعف سیاسی و بحران اقتصادی شد
- (۲) حکومت فاطمیان توسط صلاح‌الدین ایوبی منقرض شد
- (۳) خلافت فاطمیان به اوج قدرت سیاسی، شکوفایی فرهنگی و رونق اقتصادی دست یافت
- (۴) عبیدالله مهدی، حکومت فاطمیان را در شمال آفریقا بنیاد نهاد

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در شرایطی که خلافت عباسی در سرایشی ضعف و انحطاط افتاده بود، یکی از نوادگان اسماعیل، پسر امام جعفر صادق (ع) به نام عبیدالله مهدی، حکومتی را در شمال آفریقا (تونس و مراکش) بنیاد نهاد که به خلافت فاطمیان معروف شد.

کدام مورد، درباره امامان شیعه به درستی بیان شده است؟

- (۱) دوره زندگانی ایشان هم‌زمان با دوران خلافت امین و مأمون بود: امام جواد (ع)
- (۲) شیعیان را از همکاری با حکومت عباسی منع می‌کرد: امام کاظم (ع)
- (۳) به دستور مهدی و هارون عباسی زندانی شد: امام صادق (ع)
- (۴) از زمان ایشان، حرکتی در جامعه اسلامی با عنوان جریان وکالت آغاز شد: امام رضا (ع)

مشاوره این شکل از تست در کنکور اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ اومده، فقط کافیه بار د گزینه یا نوشتن نام فرد اصلی به راحتی بتونین به جواب برسین.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۷

امام کاظم (ع) تا سال ۱۶۹ ق. در مدینه به بیان تعالیم اسلام و تربیت شاگردان اشتغال داشت. آن حضرت شیعیان را از همکاری با حکومت عباسی منع می‌کرد.
بررسی گزینه‌های نادرست:
گزینه (۱): در مورد امام رضا (ع) درست است.
گزینه (۳): در مورد امام کاظم (ع) درست است.
گزینه (۴): در مورد امام صادق (ع) درست است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام موارد درباره رشته علمی دانشمندان ایران دوران اسلامی درست است؟ (سوال ۱۰۷ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- الف) جرجیس بن جبرائیل، سید اسماعیل جرجانی و محمد زکریای رازی: پزشکی
 - ب) دینوری، حسن بیگ روملو و ابوالعباس لوکری: تاریخ‌نگاری
 - ج) امام فخر رازی، میرداماد و محمدباقر مجلسی: فلسفه
 - د) ابوریحان بیرونی، ابوالعباس لوکری و خیام نیشابوری: ریاضیات
(۱) «ج» - «د»	(۲) «ب» - «ج»
(۳) «الف» - «د»	(۴) «الف» - «ب»

کدام گزینه ترتیب زمانی رویدادهای مهم دوران خلافت عباسیان را به درستی نشان می‌دهد؟

(الف) ولایتعهدی امام رضا (ع)

(ب) کشته‌شدن خاندان برمکی

(ج) به قدرت رسیدن و تسلط امیرالامراها بر خلافت

(د) قتل ابومسلم خراسانی

مشاوره این تست دقیقاً شبیه سؤال امتحان نهایی خردادماه ۱۴۰۴ طراحی شده و فقط کافیه جلوی هر مورد نام خلیفهای رو که این واقعه در زمان اون صورت گرفته یا دوره مربوطه رو بنویسین.

(۲) تأخر → د چ ب الف ← تقدم

(۱) تأخر → الف د چ ب ← تقدم

(۴) تأخر → ب د الف چ ← تقدم

(۳) تأخر → چ الف ب د ← تقدم

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۷

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) ولایتعهدی امام رضا (ع) ← مأمون (خلیفه هفتم)

(ب) کشته‌شدن خاندان برمکی ← هارون الرشید (خلیفه پنجم)

(ج) به قدرت رسیدن و تسلط امیرالامراها بر خلافت: دوران ضعف و تجزیه

(د) قتل ابومسلم خراسانی ← منصور (خلیفه دوم) دوران نیرومندی و شکوفایی

چ الف ب د →

ترتیب زمانی رویدادهای مهم دوران خلافت عباسیان را بر روی خط زمان مشخص نمایید. (سؤال ۱۰- امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

(۱) (۲) (۳) (۴) →

(الف) ولایتعهدی امام رضا (ع)

(ب) کشته‌شدن خاندان برمکی

(ج) به قدرت رسیدن و تسلط امیرالامراها بر خلافت

(د) قتل ابومسلم خراسانی

هر یک از موارد زیر به ترتیب، مربوط به کدام اوضاع ایران در آستانهٔ حملهٔ اعراب است؟

الف) تنگ‌نظری موبدان و دخالت آن‌ها در امور مختلف

ب) اختلاف و نزاع بزرگان و اشراف

ج) شیوع بیماری مرگبار طاعون

د) طغیان شدید رودهای دجله و فرات

۱) اجتماعی - سیاسی - اقتصادی - اقتصادی

۲) اجتماعی - اجتماعی - اقتصادی - اقتصادی

۳) سیاسی - سیاسی - اجتماعی - اقتصادی

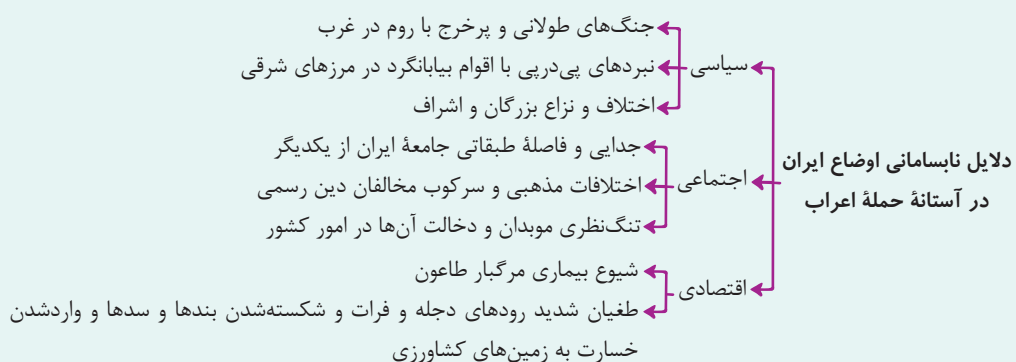
۴) اجتماعی - سیاسی - اقتصادی - اجتماعی

مشاوره این شکل از تست در کنکور اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ اومده و باز هم فقط کافیه جلوی هر عبارت، نوع اوضاع رو بنویسین و از راه حذف گزینه به جواب برسین.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۸

درس‌Box

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی

الف) تنگ‌نظری موبدان و دخالت آن‌ها در امور مختلف → اجتماعی

ب) اختلاف و نزاع بزرگان و اشراف → سیاسی

ج) شیوع بیماری مرگبار طاعون → اقتصادی

د) طغیان شدید رودهای دجله و فرات → اقتصادی

کدام موارد دربارهٔ حکومت اعراب مسلمان بر ایران در عصر خلفای نخستین، درست هستند؟

الف) مناطق و شهرهای مختلف ایران تحت فرمان و نظارت والی عراق اداره می‌شد.

ب) دفترهای دیوانی به خط و زبان پهلوی نوشته می‌شد و سکه‌های ساسانی در گردش بود.

ج) تا زمانی که قرارداد صلح نقض نمی‌شد، اعراب در ادارهٔ امور شهرها و روستاها دخالتی نمی‌کردند.

د) یکی از فرماندهان سپاه که توسط خلیفه انتخاب می‌شد، وظیفهٔ محاسبه و دریافت مالیات‌ها را بر عهده داشت.

۱) «الف» - «د»

۲) «ب» - «ج»

۳) «الف» - «ج»

۴) «ب» - «د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

در عصر خلفای نخستین، پس از فتح هر شهر و منطقه توسط اعراب مسلمان، به فرمان خلیفه، فردی از میان فرماندهان سپاه، سران قبیله‌ها و یا صحابه به حکومت آن‌جا منصوب می‌شد. از آن‌جا که اعراب، تجربهٔ چندانی در کشورداری نداشتند، ادارهٔ امور دیوانی همچون گذشته در اختیار ایرانیان باقی ماند.

در عصر خلفای نخستین، دفترهای دیوانی مثل گذشته به خط و زبان پهلوی نوشته می‌شد و سکه‌های ضرب‌شده توسط ساسانیان همچنان در گردش بود. به طور کلی، اعراب مسلمان تا زمانی که نافرمانی صورت نمی‌گرفت و قراردادهای صلح نقض نمی‌شد، در ادارهٔ امور شهرها و روستاها دخالتی نمی‌کردند.

بررسی موارد نادرست:

الف) مربوط به دورهٔ بنی‌امیه است.

د) محاسبه و دریافت مالیات‌ها همچنان توسط دبیران و دهقانان ایرانی صورت می‌گرفت.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

توالی رویدادهای مربوط به حمله اعراب مسلمان به ایران در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- (۱) پس از پیروزی سپاه ایران در جنگ جسر، در اواخر خلافت ابوبکر، اعراب مسلمان به ایران حمله کردند.
- (۲) اعراب مسلمان پس از تصرف تیسفون، پایتخت پرآوازه ساسانیان، توانستند در قادسیه، سپاه ایران را به سختی شکست دهند.
- (۳) قبل از سقوط تیسفون، بقایای ارتش ساسانی در جلولا گرد هم آمدند و با مهاجمان جنگیدند، اما شکست خوردند.
- (۴) پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند، سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد. فاتحان این پیروزی را «فتح الفتوح» نامیدند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند، سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد. فاتحان این پیروزی را «فتح الفتوح» نامیدند. بررسی گزینه‌های نادرست:

- گزینه (۱): پیروزی سپاه ایران در جنگ جسر، بعد از حمله اعراب مسلمان به ایران در اواخر خلافت ابوبکر صورت گرفت.
- گزینه (۲): تصرف تیسفون بعد از جنگ قادسیه صورت گرفت.
- گزینه (۳): جنگ جلولا پس از سقوط تیسفون صورت گرفت.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام مورد دلیل مناسب تری برای متن زیر ارائه می دهد؟

«امکان تجارت دریایی موجب به وجود آمدن شهری با نقش بندری در کنار دریا شده است. جذب جمعیت زیاد، رونق فعالیت های مربوط به تجارت و گردشگری و حمل و نقل بار و مسافر موجب پدید آمدن ساختمان های بلندمرتبه در این شهر شده است.»

۱) نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می گذارند. امروزه همه نواحی و حتی دورافتاده ترین آن ها به ویژه از نظر اقتصادی، تحت تأثیر یکدیگرند.

۲) انسان ها با پیشرفت در دانش و تولید ابزار و فناوری بر محیط های طبیعی غلبه کرده و این محیط ها را در اختیار گرفته اند.

۳) انسان ها برای زندگی و بهره برداری از محیط طبیعی از شیوه ها و ابزارهای متفاوتی استفاده می کنند و در نتیجه، نواحی مختلفی را پدید می آورند، یا نواحی طبیعی را تغییر می دهند.

۴) در اثر فعالیت های انسانی یا عوامل طبیعی ممکن است ویژگی های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن کم یا زیاد شود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس های ۱ و ۲

انسان و ناحیه

درس Box

نوع رابطه	توضیحات	مثال
انسان ها نواحی را به وجود می آورند.	- انسان ها در محیط های طبیعی تغییراتی به وجود می آورند. - برای زندگی و بهره برداری از محیط طبیعی از شیوه ها و ابزارهای متفاوتی استفاده می کنند. - در نتیجه، نواحی مختلفی را پدید می آورند یا نواحی طبیعی را تغییر می دهند.	بازارهای شناور در بانکوک، که دست فروشان در قایق های چوبی روی رودخانه اصلی شهر، اجناس خود را برای فروش عرضه می کنند.
نواحی به فعالیت های انسان ها شکل می دهند.	- انسان ها با پیشرفت در دانش و تولید ابزار و فناوری بر محیط های طبیعی غلبه کرده و این محیط ها را در اختیار گرفته اند. - محدودیت ها و موانع محیطی موجب می شود انسان ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن چاره اندیشی کنند و به ابداع ابزارهایی بپردازند. - در واقع، هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان ها ارائه می کند و انسان ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می زنند.	به کارگیری ماشین برف روب مجهز به جی پی اس جاده های برای پاک سازی جاده ها در کانادا
نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.	- هر ناحیه کره زمین با دیگر نواحی مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی دارد. - نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می گذارند. - امروزه همه نواحی و حتی دورافتاده ترین آن ها به ویژه از نظر اقتصادی، تحت تأثیر یکدیگرند.	خشکسالی در استرالیا و وقوع یخبندان در آرژانتین به تولید غله جهانی صدمه وارد کرد.
نواحی تحت تأثیر تصمیم گیری های سیاسی حکومت ها هستند.	حکومت ها و تصمیم گیری های سیاسی به شدت بر نواحی تأثیر می گذارند.	در نتیجه پاک سازی قومی دولت میانمار، صدها نفر از مردم ناحیه مسلمان نشین این کشور به مرزهای بنگلادش مهاجرت کرده و درخواست پناهندگی نموده اند؛ در نتیجه، ناحیه مسلمان نشین میانمار تخریب شده است.

وجود دریا موجب به وجود آمدن شهری با نقش بندری در کنار دریا شده است؛ بنابراین نواحی به فعالیت های انسان ها شکل می دهند. این توضیح مطابق با توضیح گزینه ۳ است.

پاسخ خیلی تشریحی

کدام شکل براساس اطلاعات داده شده، به درستی ترسیم شده است؟

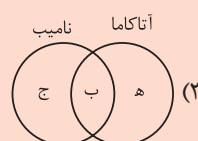
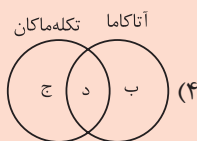
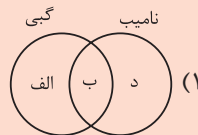
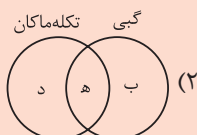
(الف) شکل گیری به علت دوری از منابع رطوبتی

(ب) شکل گیری به علت محرومیت از یک یا دو عامل بارش

(ج) شکل گیری بیابان ها در برخی از سواحل قاره ها

(د) شکل گیری به علت وجود مراکز پرفشار به عنوان علت اصلی

(ه) جلوگیری از ورود توده هوای مرطوب به علت شکل و جهت ناهمواری ها

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

برای وقوع بارش باید دو عامل صعود و هوای مرطوب وجود داشته باشد و بیابان ها نواحی ای هستند که از یک یا دو عامل ایجاد بارش محروم اند.

نمونه	ویژگی	علل ایجاد بیابان ها
نامیب آتا کاما	- در این مناطق نیز علت اصلی به وجود آمدن بیابان، وجود مرکز پرفشار و صعود نکردن هواست. - جریان های آب سرد که از قطب به سمت این نواحی در حرکت اند، صعود نکردن هوا را تشدید و تقویت می کنند و موجب بیابانی شدن این نواحی می شوند.	استقرار مرکز پرفشار
گبی تکله ماکان	- دوری از دریاها و منابع رطوبتی - شکل و جهت ناهمواری ها و قرار گرفتن در پشت کوه ها	دوری از منابع رطوبت

بررسی عبارت ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) شکل گیری به علت دوری از منابع رطوبتی: گبی یا تکله ماکان

(ب) شکل گیری به علت محرومیت از یک یا دو عامل بارش: عامل مشترک شکل گیری همه بیابان ها

(ج) شکل گیری بیابان ها در برخی از سواحل قاره ها: آتا کاما و نامیب

(د) شکل گیری به علت وجود مراکز پرفشار به عنوان علت اصلی: آتا کاما و نامیب

(ه) جلوگیری از ورود توده هوای مرطوب به علت شکل و جهت ناهمواری ها: گبی یا تکله ماکان

(سؤال ۱۲۱ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

کدام شکل براساس اطلاعات داده شده، به درستی ترسیم شده است؟

الف) سرزمینی با نواحی کوهستانی

ب) وسعت زیاد سرزمینی

ج) شکل سیاسی فشرده یا جمع و جور

د) جمعیت فعال زیاد

ه) سرزمینی با نواحی هموار

افزایش قابلیت دفاعی قابلیت توسعه راهها

افزایش قابلیت دفاعی قابلیت توسعه راهها

افزایش قابلیت دفاعی قابلیت توسعه راهها

افزایش قابلیت دفاعی قابلیت توسعه راهها

با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به محتوای درستی اشاره دارد؟

- (الف) در این مناطق هر روز عصر باران‌های تند و رعدوبرق مشاهده می‌شود و هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند و با بالا رفتن سرد می‌شود و رطوبت خود را به صورت باران فرو می‌ریزد.
- (ب) صعود هوا در این ناحیه تحت تأثیر توده‌های هوایی است که از سمت قطب به طرف آن حرکت می‌کند و هوای نسبتاً گرم‌تر را به سمت بالا می‌راند.
- (ج) هوای سرد شده در نواحی فوقانی آن به سمت عرض‌های بالاتر حرکت می‌کند و تحت تأثیر نیروی کوریولیس دچار انحراف می‌شود.
- (د) با وجود استقرار مراکز کم‌فشار در این منطقه، میزان انرژی خورشیدی دریافتی هر بخش از زمین در آن، بسیار کم‌تر از مناطق استوایی است.

- (۱) «الف» → مطابق با «ج» ← مغایر با «ب» / «ب» → مغایر با «د» ← مطابق با «الف»
- (۲) «ب» → مطابق با «ج» ← مغایر با «الف» / «الف» → مغایر با «د» ← مطابق با «ب»
- (۳) «ب» → مطابق با «ج» ← مغایر با «الف» / «ب» → مغایر با «د» ← مطابق با «الف»
- (۴) «الف» → مطابق با «ج» ← مغایر با «ب» / «الف» → مغایر با «د» ← مطابق با «ب»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

کمربندهای فشار و گردش عمومی جو

درس‌Box

ویژگی‌ها	ناحیه
به دلیل زاویه مستقیم تابش و گرمای همیشگی، یک کانون کم‌فشار ایجاد می‌شود.	استوا
- از استوا تا مدارات ۲۳ درجه و ۲۷ دقیقه شمالی و جنوبی - هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند و با بالا رفتن سرد می‌شود و رطوبت خود را به صورت باران فرو می‌ریزد. - در مناطق استوایی، هر روز عصر باران‌های تند و رعدوبرق مشاهده می‌شود. - هوای سرد شده در نواحی فوقانی استوا به سمت عرض‌های بالاتر حرکت می‌کند و تحت تأثیر نیروی کوریولیس دچار انحراف می‌شود.	حاره‌ای (اطراف مدار استوا)
- اطراف مدار رأس الشتران و رأس الجدی تا مرز منطقه معتدله شمالی و جنوبی - هوا سرد و سنگین می‌شود و فرو می‌نشیند و مراکز فشار زیاد جنب استوایی را به وجود می‌آورد.	جنب حاره‌ای (اطراف مدار رأس الشتران و رأس الجدی)
۳۳ تا ۶۶ / ۵ درجه شمالی و جنوبی حوالی عرض جغرافیایی ۶۰ درجه بر اثر صعود هوا منطقه فشار کم ایجاد می‌شود. - این صعود تحت تأثیر توده‌های هوایی است که از سمت قطب به طرف آن حرکت می‌کند و هوای نسبتاً گرم‌تر را به سمت بالا می‌راند. - در این منطقه به دلیل وسعت خشکی‌ها در نیمکره شمالی و وسعت آب‌ها در نیمکره جنوبی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.	معتدله

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) در این مناطق هر روز عصر باران‌های تند و رعدوبرق مشاهده می‌شود و هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند و با بالا رفتن سرد می‌شود و رطوبت خود را به صورت باران فرو می‌ریزد: نواحی حاره‌ای (از استوا تا مدارات ۲۳ درجه و ۲۷ دقیقه شمالی و جنوبی)

(ب) صعود هوا در این ناحیه تحت تأثیر توده‌های هوایی است که از سمت قطب به طرف آن حرکت می‌کند و هوای نسبتاً گرم‌تر را به سمت بالا می‌راند: نواحی معتدله (۳۳ تا ۶۶ / ۵ درجه شمالی و جنوبی)

جغرافیا

ج) هوای سردشده در نواحی فوقانی استوا به سمت عرض‌های بالاتر حرکت می‌کند و تحت تأثیر نیروی کوریولیس دچار انحراف می‌شود: (نواحی حاره‌ای از استوا تا مدارات ۲۳ درجه و ۲۷ دقیقه شمالی و جنوبی)
 د) در منطقه معتدله به دلیل وسعت خشکی‌ها در نیمکره شمالی و وسعت آب‌ها در نیمکره جنوبی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند: نواحی معتدله (۳۳ تا ۵ / ۶۶ درجه شمالی و جنوبی)

کنکور

با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟
 (سؤال ۱۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)
 الف) پیروان یک دین با توجه به باورها و اعتقادات خود، چشم‌اندازهای خاصی را در قالب معماری و ایجاد مکان‌های مقدس، به وجود می‌آورند.
 ب) دولت میانمار، مسلمانان را شهروند این کشور نمی‌داند و به همین دلیل ساخت مسجد در این کشور را ممنوع، اعلام کرده است.
 ج) نواحی تنها تحت تأثیر روابط معمول انسان‌ها با محیط طبیعی نیست بلکه تصمیم‌گیری حکومت‌ها، به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارد.
 د) انسان‌ها در محیط‌های طبیعی، تغییراتی به وجود می‌آورند و در نتیجه نواحی مختلفی را ایجاد می‌کنند یا آن‌ها را تغییر می‌دهند.

- ۱) «الف» → مغایر با «ج» ← مطابق با «ب» / «ب» → مطابق با «د» ← مغایر با «الف»
- ۲) «ب» → مغایر با «ج» ← مطابق با «الف» / «الف» → مطابق با «د» ← مغایر با «ب»
- ۳) «ب» → مغایر با «ج» ← مطابق با «الف» / «ب» → مطابق با «د» ← مغایر با «الف»
- ۴) «الف» → مغایر با «ج» ← مطابق با «ب» / «الف» → مطابق با «د» ← مغایر با «ب»

با توجه به موارد مطرح شده کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

الف) باد به تدریج بخش نرم را با خود می برد و بخش های سخت تر باقی می ماندند.

ب) باد به تدریج مواد ریز را با خود می برد و مواد درشت باقی می ماندند.

ج) آن ها می توانند طی یک سال ۱۰ تا ۲۰ متر در جهت وزش باد حرکت کنند.

د) اگر در اثر برخورد با آب های زیرزمینی، رطوبت در دانه ها به وجود بیاید، فرسایش بادی گند می شود.

۱) «ج» و «د» هر دو جزء اشکال تراکمی هستند و «الف» و «ب» به ترتیب ویژگی ستون های سنگی و رگ است و از انواع فرسایش مشابه با «ب» در نواحی ساحلی می توان به جزایر مرجانی اشاره کرد.

۲) «ج» و «د» به ترتیب جزء اشکال کاوشی و تراکمی هستند و «ب» ویژگی مشترک دشت ریگی و کلوت است و از انواع فرسایش مشابه با «الف» در نواحی ساحلی می توان به طاق های دریایی اشاره کرد.

۳) «الف» و «ج» به ترتیب جزء اشکال کاوشی و تراکمی هستند و «الف» ویژگی مشترک یاردانگ و گرز دیو است و از انواع فرسایش مشابه با «ج» در نواحی ساحلی می توان به آب سنگ ها اشاره کرد.

۴) «ب» و «د» هر دو جزء اشکال کاوشی هستند و «الف» و «ب» به ترتیب ویژگی رگ و کلوت است و از انواع فرسایش مشابه با «د» در نواحی ساحلی می توان به دماغه ماسه ای اشاره کرد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۴

فرسایش طبیعی در بیابان

درس Box

ویژگی ها	انواع	اشکال فرسایش کاوشی	فرسایش
- در زمین های پوشیده از ماسه های ریز، شن و سنگ های ریز و درشت، باد ماسه های ریز را با خود می برد. - در طول زمان، سنگ های درشت برجای می ماندند و سطوحی پر از قلوه سنگ ها را به وجود می آورند که به آن «سنگفرش بیابانی» نیز می گویند.	دشت ریگی (رگ)		
- در نواحی دارای ماسه های ریز و به ویژه فاقد پوشش گیاهی، باد ذرات را از محل خود جابه جا می کند و به تدریج حفره ها یا چاله هایی وسیع پدید می آورد. - اگر در اثر برخورد با آب های زیرزمینی، رطوبت و چسبندگی در دانه ها به وجود بیاید، فرسایش بادی گند و سپس متوقف می شود. - چاله های بادی که عمق بعضی از آن ها به ۴۰ متر نیز می رسد، در دشت لوت وجود دارد.	چاله های بادی		
- در رسوبات نرم به جامانده از دریاچه های قدیم پدید می آید. - طی میلیون ها سال، باد شیارهایی موازی و L شکل در این رسوبات ایجاد می کند. به تدریج بخش نرم را با خود می برد و بخش های سخت تر باقی می ماندند. - کلوت ها حاصل فرسایش بادی - آبی هستند.	کلوت (یاردانگ)		
- گاهی باد مواد نرمی را که در زیر یا لبه تخته سنگ ها قرار گرفته اند، تخریب می کند و با خود می برد و بخش های سخت و مقاوم را باقی می گذارد. - در نتیجه، ستون هایی سنگی و به شکل قارچ با سایر اشکال به وجود می آیند که به آن ها گرز دیو، دودکش جن و به انگلیسی هودو Hoodoo می گویند.	گرز دیو و ستون های سنگی		

ویژگی‌ها	انواع	اشکال فرسایش	تراکمی
- بر اثر وزش باد و جابه‌جاشدن ماسه و شن پدید می‌آیند، ماسه‌هایی که به وسیله باد در سطح زمین حرکت می‌کنند، اگر به مواعی مثل گیاهان و بوته‌های خار یا قطعات سنگ و نظایر آن برخورد کنند و متوقف شوند یا سرعت باد در منطقه کاهش یابد، روی هم انباشته می‌شوند و سرانجام تلماسه‌ها یا تپه‌های ماسه‌ای را تشکیل می‌دهند. - چندین متر ارتفاع دارند و ارتفاع برخی از آن‌ها در لیبی تا ۳۰۰ متر و در لوت ایران تا بیش از ۵۰۰ متر نیز می‌رسد. - انواع: نیکا، سیف و برخان - برخان‌ها تپه‌های ماسه‌ای هلالی شکل و منفردی هستند که دو زائده یا بازو در جهت باد دارند. - آن‌ها می‌توانند طی یک سال ۱۰ تا ۲۰ متر در جهت وزش باد حرکت کنند. با وزش باد، ماسه‌های دامنه رو به باد به طرف بالا رانده می‌شوند و پس از رسیدن به قله، در دامنه پشتی فرود می‌آیند و همان‌جا انباشته می‌شوند. این فرایند موجب حرکت مداوم برخان‌ها می‌شود.	تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه) Dune		

فرسایش طبیعی در سواحل

انواع	اشکال فرسایش	تراکمی
- ستون‌های سنگی دریایی، غارها و طاق‌های دریایی - آب‌سنگ‌ها و جزایر مرجانی، باتلاق‌ها و زبانه یا دماغه ماسه‌ای		

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ‌دهی تشریحی ✓

الف) باد به تدریج بخش نرم را با خود می‌برد و بخش‌های سخت‌تر باقی می‌مانند. گرز دیو و کلوت

ب) باد به تدریج مواد ریز را با خود می‌برد و مواد درشت باقی می‌مانند. دشت ریگی

ج) آن‌ها می‌توانند طی یک سال ۱۰ تا ۲۰ متر در جهت وزش باد حرکت کنند. تلماسه

د) اگر در اثر برخورد با آب‌های زیرزمینی، رطوبت در دانه‌ها به وجود بیاید، فرسایش بادی گند می‌شود. چاله بادی

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): «د» جزء اشکال کاوشی است و «الف» ویژگی گرز دیو و کلوت است

نوع فرسایش «ب» کاوشی است، اما نوع فرسایش جزایر مرجانی تراکمی است.

گزینه (۲): «ج» و «د» به ترتیب جزء اشکال تراکمی و کاوشی هستند و «ب» ویژگی دشت ریگی است.

گزینه (۴): «الف» و «ب» به ترتیب ویژگی کلوت و رگ است و نوع فرسایش «د» کاوشی است، اما نوع فرسایش دماغه ماسه‌ای

تراکمی است.

با توجه به موارد زیر، کدام گزینه درست است؟

الف) اشکال کاوشی و تراکمی در بیابان‌ها

ب) نتیجه حرکت ورقه‌های زمین

ج) تأثیر وقوع سیلاب بر رودها

- ۱) شکل‌گیری چاله‌های بادی نسبت به یاردانگ‌ها زمان بیشتری می‌برد. / ایجاد شکست و رشته‌کوه / کاهش حجم آب
- ۲) با دیدن برخان‌ها در یک منطقه می‌توانیم جهت باد غالب را تشخیص دهیم. / ایجاد چین‌خوردگی و رشته‌کوه / افزایش شدت حفر و انتقال مواد
- ۳) در دشت‌های ریگی به دلیل برخورد ذرات با آب‌های زیرزمینی، فرسایش کند و متوقف می‌شود. / ایجاد گسل و کوه / کاهش رسوبات در بستر رود
- ۴) با دیدن کلوت‌ها می‌توانیم به وجود دریاچه در سالیان دور پی ببریم. / ایجاد کوه‌های آتشفشانی و دشت / افزایش میزان آب

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

بیشتر حاصل‌کننده شدن ذرات و انتقال آن به مکان‌های دیگر است.

جغرافیا

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) شکل‌گیری **کلوت‌ها** (یاردانگ‌ها) زمان طولانی‌تری نسبت به **چاله‌های بادی** نیاز دارد. (کلوت‌ها طی میلیون‌ها سال شکل می‌گیرند). (رد گزینه (۱)) / با دیدن برخان‌ها می‌توانیم جهت باد غالب در یک منطقه را شناسایی کنیم. (چرا؟ چون باله‌های برخان‌ها به سمت جهت باد کشیده می‌شوند). / در **چاله‌های بادی**، به دلیل برخورد ذرات با آب‌های زیرزمینی، فرسایش کند و متوقف می‌شود. (رد گزینه (۳)) / با دیدن کلوت‌ها می‌توانیم به وجود دریاچه در سالیان دور پی ببریم. (چرا؟ چون کلوت‌ها در رسوبات به جا مانده از دریاچه‌های قدیمی شکل می‌گیرند).

ب) نتایج حرکت ورقه‌های زمین (طی میلیون‌ها سال):

(۱) ایجاد چین‌خوردگی مانند رشته‌کوه‌ها (کوه‌ها) و کوه‌های آتشفشانی

(۲) ایجاد گسل (شکست)

ج) بر اثر وقوع سیلاب‌ها حجم عظیمی از رسوبات جابه‌جا و در زمین‌های پیرامون پخش می‌شود، در نتیجه با وقوع سیلاب:

(۱) میزان آب رودخانه افزایش پیدا می‌کند. (رد گزینه‌های (۱) و (۴)).

(۲) شدت حفر و انتقال مواد بیشتر می‌شود. (پرا؟ چون مهم آب و همین‌طور سرعت اون بیشتر شده و باعث می‌شه رسوبات بیشتری و در مهم گسترده‌تری منتقل بشن.)

(۳) میزان رسوبات در بستر رودخانه بیشتر می‌شود. (پرا؟ چون سیل باعث می‌شه رسوبات فراتر از فود رود برن و به بستر رود هم برسن.)

۷۶ کدام دسته‌بندی‌ها به درستی به اقدامات مؤثر در بیابان‌زدایی (۱) و بیابان‌زایی (۲) اشاره کرده است؟

۱	۲
کاشت اکالیپتوس	مالچ‌پاشی ریگی
حفر چاه‌های نیمه‌عمیق	برداشت زیاد از آب‌های زیرزمینی
مدیریت چرای دام	چرای بی‌رویه دام‌ها

(۱)

۱	۲
کاشت درخت کنار	مالچ‌پاشی نفتی
حفر چاه‌های عمیق	کندن علف‌ها
حفظ پوشش گیاهی	چرای بی‌رویه دام‌ها

(۲)

۱	۲
کاشت اکالیپتوس	کندن علف‌ها و بوته‌ها
حفظ پوشش گیاهی	حفر چاه‌های نیمه‌عمیق
مالچ‌پاشی نفتی	چرای بی‌رویه دام‌ها

(۳)

۱	۲
کاشت اکالیپتوس	مالچ‌پاشی ریگی
حفر چاه‌های نیمه‌عمیق	برداشت زیاد از آب‌های زیرزمینی
کندن علف‌ها	مدیریت چرای دام

(۴)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

کوتاه‌نویس Box

یکی از نگرانی‌های جوامع امروزی ← بیابان‌زایی (بیابانی‌شدن): یعنی گسترش بیابان‌ها و تبدیل مناطق بیشتری به بیابان.

مهم‌ترین عوامل مؤثر در بیابان‌زایی

- خشکسالی ← گرم‌شدن هوا ← کاهش بارندگی
- حفر چاه‌های عمیق و نیمه‌عمیق در مناطق خشک ← استفاده بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی
- از بین بردن پوشش گیاهی ← کندن بوته‌ها و علف‌ها برای تأمین سوخت ساکنان حاشیه بیابان‌ها

بیابان‌زدایی: شامل برخی از روش‌ها و راهکارهای پیشگیری از گسترش بیابان‌ها

- کاشت گیاهان سازگار و مقاوم با نواحی خشک ← بنه، کنار، اکالیپتوس، افاقیا، گز، تاغ و اسکنبیل
- مقابله با برداشت بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی
- مقابله با چرای بی‌رویه دام‌ها
- مالچ‌پاشی روی ماسه‌ها برای تثبیت آن‌ها و جلوگیری از حرکت‌شان

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ابتدا باید تفاوت مفهومی دو اصطلاح «بیابان‌زایی» و «بیابان‌زدایی» را به درستی درک کنیم. این دو واژه، با وجود شباهت ظاهری، مفاهیمی کاملاً متضاد دارند و نقطه مقابل هم هستند.

● **بیابان‌زایی** از ریشه «زایش» به معنای «افزایش و گسترش» گرفته شده و به فرایند گسترش بیابان‌ها و تبدیل مناطق بیشتر به نواحی خشک و بیابانی اشاره دارد؛ مسئله‌ای نگران‌کننده در بسیاری از جوامع امروزی.

● در مقابل، **بیابان‌زدایی** از ریشه «زدودن» به معنای «رفع، دفع یا جلوگیری» گرفته شده و به مجموعه اقداماتی گفته می‌شود که برای جلوگیری از گسترش بیابان‌ها انجام می‌گیرد.

عبارات مرتبط با روش‌های مؤثر در بیابان‌زدایی:

کاشت اکالیپتوس - کاشت درخت کنار - حفظ پوشش گیاهی - مدیریت چرای دام‌ها - مالچ‌پاشی

جغرافیا

عبارات مرتبط با عوامل مؤثر در بیابان‌زایی:

حفر چاه (چه عمیق، چه نیمه‌عمیق) - برداشت زیاد از آب‌های زیرزمینی - کندن علف‌ها (از بین بردن پوشش گیاهی) - چرای بی‌رویه دام‌ها

مالچ‌پاشی، به هر شکل، یکی از روش‌های مؤثر در بیابان‌زدایی است؛ اما استفاده از مالچ‌هایی مانند ریگ یا بقایای گیاهی به مراتب مناسب‌تر از مالچ نفتی است. (رد گزینه‌های (۱) و (۲))

به متضادها و مترادف‌ها توجه کنید:

حفظ پوشش گیاهی ↔ از بین بردن پوشش گیاهی

مدیریت چرای دام‌ها ↔ چرای بی‌رویه دام‌ها (رد گزینه (۴))

در تحلیل گزینه‌ها، این تقابل‌های معنایی بسیار راه‌گشا هستند و به شما در تشخیص صحیح کمک می‌کنند.

هر یک از عبارات زیر به ویژگی‌هایی از اکوسیستم یا زیست‌بوم اشاره دارد. به نظر شما، کدام تصویر به درستی روابط میان این مؤلفه‌ها را به نمایش می‌گذارد؟

(الف) با عملکرد نورساختی خود، حیات دیگر موجودات زنده به آن‌ها وابسته است.

(ب) مفاهیمی مانند جنگل، چمنزار یا دریاچه آب شیرین را می‌توان به عنوان نمونه‌هایی از این مؤلفه در نظر گرفت.

(ج) نواحی پهناور جغرافیایی که گونه‌های مشابهی از گیاهان و جانوران در آن‌ها زندگی می‌کنند.

(د) باکتری‌ها و سایر تجزیه‌کنندگان، در این دسته‌بندی قرار می‌گیرد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

چهار بخش محیط کره زمین: زیست‌کره (بیوسفر) - سنگ‌کره - هواکره - آب‌کره

شامل موجودات زنده است.

بیوسفر (زیست‌کره) به تدریج روی سیاره زمین گسترش یافته است.

در دوره‌های مختلف زمین‌شناسی تغییراتی کرده است.

مجموعه‌ای از موجودات زنده که با یکدیگر و با محیطی که در آن هستند، تعامل دارند.

مانند: یک جنگل، یک چمنزار، یک دریاچه آب شیرین

(۱) تولیدکنندگان (گیاهان) تنها موجود تولیدکننده

(۲) مصرف‌کنندگان رده اول (گیاه‌خواران)

(۳) مصرف‌کنندگان رده دوم (گوشت‌خواران)

(۴) تجزیه‌کنندگان (باکتری‌ها)

بوم‌سازگان
(اکوسیستم)

بخش‌های بوم‌سازگان

(ب) غیرزنده - سنگ - خاک - آب‌وهوا

ساخته‌شده از تعدادی بوم‌سازگان (اکوسیستم) با وسعت زیاد

زیست‌بوم (بیوم)

نواحی وسیع جغرافیایی که در آن‌ها انواع خاص و مشابهی از گیاهان و جانوران زندگی می‌کنند.

زیست‌بوم‌ها چگونه یک ناحیه جغرافیایی را به وجود می‌آورند؟ زیست‌بوم‌ها نواحی وسیع جغرافیایی هستند که در آن‌ها انواع خاص و مشابهی از گیاهان و جانوران زندگی می‌کنند و به همین سبب، یک ناحیه را به وجود می‌آورند که از سایر نواحی متمایز می‌شود.

مانند: زیست‌بوم (بیوم) توندرا و زیست‌بوم (بیوم) جنگل‌های بارانی استوایی

موقعیت جغرافیایی

شرایط آب‌وهوایی (دما، تبخیر، بارش)

شکل ناهمواری‌ها

ارتفاع از سطح زمین

جنس خاک‌ها

عوامل مؤثر در
تمایز زیست‌بوم‌ها

جغرافیا

مطالعه زیست‌بوم‌ها، یکی از موضوعات رشته جغرافیای زیستی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

الف) به بخش زنده بوم‌سازگان که تنها تولیدکنندگان آن هستند، یعنی گیاهان اشاره دارد.

ب) به ویژگی اکوسیستم (بوم‌سازگان) اشاره دارد.

ج) به ویژگی مهم زیست‌بوم (بیوم) اشاره دارد.

د) شامل بخش زنده بوم‌سازگان اکوسیستم هستند.

همان‌طور که بیان شد، زیست‌بوم از ترکیب و کنار هم قرارگرفتن چندین بوم‌سازگان تشکیل می‌شود؛ بنابراین باید تصویری را

انتخاب کرد که گستردگی و عمومیت زیست‌بوم را به درستی نمایش دهد. (رد گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴))

هم‌چنین عبارات «الف» و «د» به بخش زنده اشاره دارند و انتخاب باید با توجه به این دو مؤلفه باشد. (رد گزینه‌های (۱) و (۳))

با توجه به نقاط مشخص شده در تصویر که طبقه‌بندی زیست‌بوم‌های گوناگون را نشان می‌دهد، مشخص کنید: کدام گزینه، مقایسه‌ای صحیح بین دو زیست‌بوم A و B ارائه می‌دهد؟

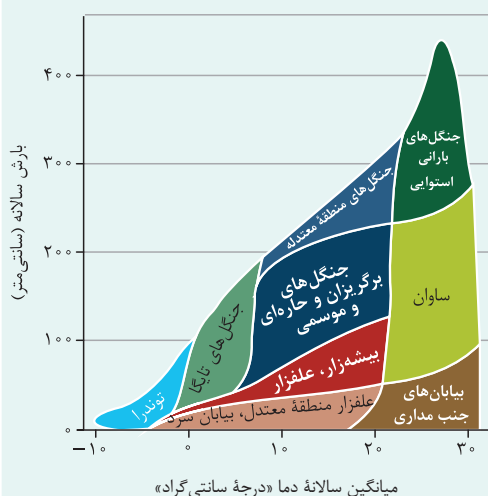
- (۱) در نواحی A میزان NPP مواد آلی بیشتر از B است.
- (۲) میانگین سالانه دما در نواحی A کم‌تر از B است.
- (۳) سرعت رشد پوشش گیاهی در ناحیه A برابر B است.
- (۴) در منطقه B انرژی دریافتی خورشید سالانه ۸۰۰ کالری در سانتی‌متر مربع است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

درس‌Box

تقسیم‌بندی زیست‌بوم‌ها از دید وایتکر؛ براساس دو عامل بارش و دما:

هر چه میزان بارش و دما افزایش یابد، پوشش گیاهی نیز متراکم‌تر و غنی‌تر می‌شود. به عبارت دیگر، رابطه‌ای مستقیم میان میزان رطوبت و دمای یک منطقه با تراکم پوشش گیاهی آن وجود دارد.

بیشترین پوشش گیاهی در جنگل‌های بارانی استوایی دیده می‌شود؛ جایی که هم دما بسیار بالاست و هم بارش فراوان است.

کم‌ترین پوشش گیاهی در نواحی توندرا مشاهده می‌شود؛ مناطقی با دمای بسیار پایین و بارشی نزدیک به صفر.

طبقه‌بندی گودی: تقسیم زیست‌بوم‌ها به ۸ ناحیه

نکته

جغرافیا

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اول باید نواحی که نقاط A و B نشان می‌دهد را مشخص کنیم:

نقطه A: نواحی تایگا

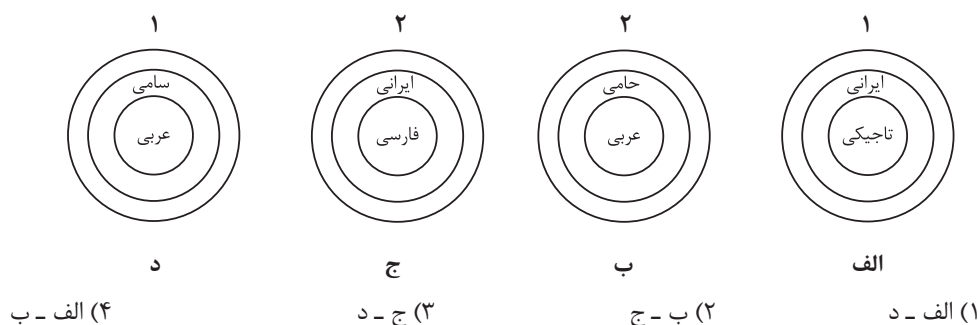
نقطه B: نواحی جنگل‌های بارانی استوایی

در نواحی تایگا، براساس طبقه‌بندی وایتکر، میانگین دما و میزان بارش سالانه کمتر از مناطق استوایی است، به همین دلیل سرعت رشد گیاهان پایین‌تر، تراکم پوشش گیاهی کمتر و در نتیجه تولید ماده آلی (NPP) نیز طبق نمودار تولید خالص اولیه در این نواحی محدودتر است. (رد گزینه‌های (۱) و (۳))

میزان انرژی نشان داده شده در نمودار تولید ناخالص اولیه، براساس میانگین انرژی دریافتی روزانه و (نه سالانه) محاسبه شده است. در این نمودار، میزان انرژی دریافتی خورشید در نواحی استوایی حدود ۸۰۰ کالری بر سانتی‌متر مربع در روز است. (رد گزینه (۴))

هر یک از عبارات زیر بیانگر ویژگی‌های خانواده‌های زبانی است. طبق این عبارات، کدام نمودارها به درستی کشیده شده‌اند؟
 (۱) این خانواده زبانی در شمال آفریقا و جنوب غرب آسیا پراکنده است.
 (۲) بیش از نیمی از جمعیت جهان به این خانواده زبانی صحبت می‌کنند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

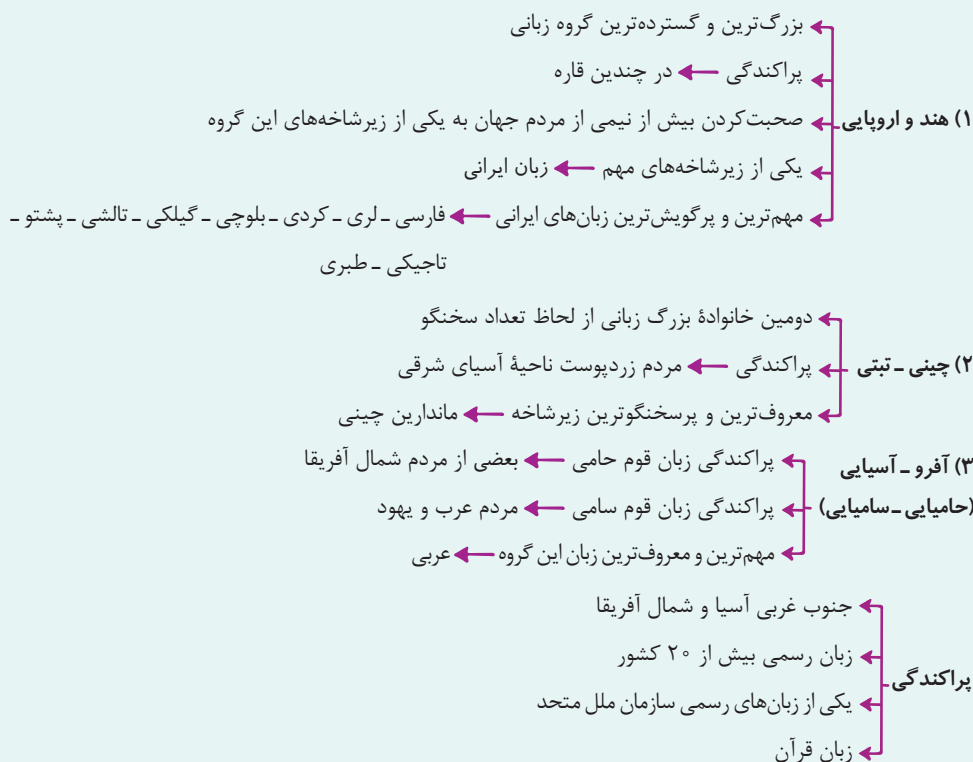
زبان‌شناسان، زبان‌های دنیا را به «خانواده‌های بزرگ زبانی» تقسیم کرده‌اند.

خانواده زبانی یعنی: گروه بزرگی از زبان‌ها که یک ریشه اصلی دارند.

مثال مردم انگلستان - اسپانیا - روسیه - هند - ایران به زبان‌های مختلف صحبت می‌کنند، اما همگی جزء خانواده زبانی هند و اروپایی محسوب می‌شوند، زیرا ریشه مشترک دارند.

کشورهایی را که از نظر زبانی هم‌خانواده‌اند، می‌توان یک ناحیه زبانی به حساب آورد. (یعنی ایران، انگلیس، روسیه، هند و اسپانیا یک ناحیه زبانی را تشکیل می‌دهند.)

سه خانواده زبانی مهم و پرتکلم جهان:

جغرافیا

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

عبارت (۱): به پراکندگی زبان عربی که یکی از زیرشاخه‌های خانواده آفرو - آسیایی هست، اشاره دارد.

زبان سامی زبان مردم عرب و یهود است.

پس زبان عربی یکی از زیرمجموعه‌های زبان قوم سامی محسوب می‌شود، با این اوصاف تصویر «ب» غلط است. (رد گزینه‌های (۲) و (۴))

عبارت (۲): به ویژگی خانواده زبانی هند و اروپایی اشاره دارد.

زبان ایرانی یکی از زیرشاخه‌های مهم این گروه است که زبان فارسی در گروه ایرانی قرار دارد، نه بالعکس!

شکل گزینه «الف» صحیح است، اما اشاره به عبارت (۱) که ویژگی خانواده زبانی آفرو - آسیایی است، نادرست است. (رد گزینه‌های (۱) و (۴))

کدام یک از عبارات زیر مصداقی مناسب برای مفاهیم «پخش فرهنگی» (۱) و «چشم‌انداز فرهنگی» (۲) است؟
 الف) گسترش و محبوبیت ورزش هاکی در آمریکا که آن را به یک ورزش مردمی تبدیل کرده است.
 ب) معماری باشکوه مسجد ایاصوفیه و مسجد آبی در ترکیه که هر سال گردشگران زیادی را جذب می‌کند.
 ج) برگزاری جشن نوروز باستانی در قزاقستان که با آداب و رسوم خاص خود همراه است.
 د) مجسمه شیوا، خدای دین هندو در هند که برای پیروان این دین ارزش معنوی زیادی دارد.

- ۱) «الف» و «ب» مصداقی برای (۱) / «د» و «ج» مصداقی برای (۲) هستند.
 ۲) «الف» و «ج» مصداقی برای (۲) / «ب» و «د» مصداقی برای (۱) هستند.
 ۳) «ب» و «ج» مصداقی برای (۱) / «الف» و «د» مصداقی برای (۲) هستند.
 ۴) «ب» و «د» مصداقی برای (۲) / «الف» و «ج» مصداقی برای (۱) هستند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

امروزه فرایند یکسان‌سازی فرهنگ‌ها و توسعه فرهنگ کشورهای سلطه‌گر خطری بزرگ برای فرهنگ و هویت ملی و بومی نواحی جهان می‌باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

الف) مصداق پخش فرهنگی مستقیم است، زیرا کانادا و آمریکا دو کشور همسایه‌اند و ورزش «هاکی» که خاستگاه آن کانادا است، در میان مردم ایالات متحده گسترش یافته و محبوب شده است.
 ب) مصداق چشم‌انداز فرهنگی است، زیرا این مساجد (ایاصوفیه و مسجد آبی) به عنوان فضاهای قابل رؤیت، گردشگران بسیاری را از کشورهای مختلف جذب می‌کنند.

جغرافیا

این مساجد را می‌توان نوعی پخش فرهنگی اسلامی در معماری نیز دانست، اما با توجه به تأکید کتاب بر «قابل رؤیت بودن چشم‌اندازها» و نمایش تصاویر این بناها در ذیل این مبحث، در این سؤال باید آن را در دسته چشم‌انداز فرهنگی قرار داد. در واقع، پخش فرهنگی می‌تواند منجر به شکل‌گیری چشم‌اندازهای فرهنگی نیز بشود.

ج) اشاره به جشن نوروز دارد. نوروز یک جشن باستانی با خاستگاه ایرانی است که امروزه بسیاری از کشورهای دور و نزدیک آن را بخشی از فرهنگ خود می‌دانند؛ بنابراین این مورد، نمونه‌ای از پخش فرهنگی است.

د) به طور مستقیم به مجسمه شیوا (یکی از الهه‌های دین هندو) در هند اشاره دارد که نمونه‌ای از چشم‌انداز فرهنگی با عنصر مذهبی است.

در کدام گزینه هر دو مورد از نظر روش مشابه هستند؟

- (۱) ریاضیات - فیزیک
(۲) فیزیک - فلسفه
(۳) فلسفه - جامعه‌شناسی
(۴) فلسفه - ریاضیات

پاسخ گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

علوم مختلف از دو جهت با یکدیگر متمایز می‌شوند:

(۱) از جهت موضوعی که به آن می‌پردازند.

(۲) از جهت روشی که با آن به بررسی موضوع می‌پردازند.

دانش فلسفه و دانش ریاضیات از جهت روش به یکدیگر شباهت دارند؛ زیرا هر دو از طریق عقل و استدلال و تجزیه و تحلیل

داده‌ها به بررسی موضوع می‌پردازند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): روش عقلی - روش تجربی

گزینه (۲): روش تجربی - روش عقلی

گزینه (۳): روش عقلی - روش تجربی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) به موضوعات و مسائل علوم ورودی ندارند و صرفاً مبانی و زیربنای علوم را مورد مطالعه قرار می‌دهند
- (۲) رابط بین هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی در محدوده‌های خاص هستند
- (۳) صرفاً ناظر به تأمل فیلسوفانه در علوم مختلف تشکیل و توسعه می‌یابند
- (۴) همان بررسی علمی موضوعات فلسفی با روش تجربی هستند

پاسخ گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

مبانی و زیربنای علوم در فلسفه بررسی می‌شوند ... آن‌چه در فلسفه‌های مضاف پذیرفته شود، اساس و شالوده نظریات علوم قرار می‌گیرند.

فلسفه‌های مضاف یا شاخه‌های فلسفه، به بررسی مبانی و زیربنای علوم می‌پردازند و به هیچ‌وجه وارد مسائل و موضوعات علوم نمی‌شوند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): فلسفه‌های مضاف، شاخه‌های فلسفه محسوب می‌شوند و رابط بین بخش هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی نیستند.

گزینه (۳): شاخه‌های فلسفه می‌توانند علاوه بر علوم مختلف، با تأمل فیلسوفانه درباره هر پدیده‌ای شکل بگیرند، مانند فلسفه تکنولوژی، فلسفه فوتبال و ...

گزینه (۴): روش فلسفه‌های مضاف مانند بخش اصلی فلسفه همان روش عقلی و قیاسی است و از روش تجربی بهره نمی‌برد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۸۳

در باره بخش اصلی فلسفه می توان گفت

- (۱) صرفاً به شناخت خود وجود یا هستی می پردازد
- (۲) ارتباطی با بخش های فرعی فلسفه یا فلسفه های مضاف ندارد
- (۳) صرفاً توانایی شناخت هستی را بررسی می کند
- (۴) علاوه بر وجودشناسی، امکان شناخت آن را هم بررسی می کند

پاسخ گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بخش اصلی فلسفه درصدد بحث و بررسی اصل و حقیقت وجود و مسائل پیرامون آن است. به همین دلیل علاوه بر تلاش برای شناخت وجود و هستی، توانایی انسان در شناخت هستی را نیز بررسی می کند.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): بخش اصلی فلسفه هم وجود و هم مسائل پیرامون وجود را بررسی می کند.

گزینه (۲): نسبت بخش اصلی فلسفه و بخش های فرعی فلسفه مانند نسبت ریشه و ساقه درخت (بخش های اصلی) با شاخه های آن (بخش های فرعی) است.

گزینه (۳): بررسی توانایی شناخت هستی همان معرفت شناسی است که فقط جزئی از بخش اصلی فلسفه است.

الف) بخش اصلی فلسفه درصدد بحث و بررسی اصل و حقیقت است.

(سوال ۲ (بخش الف) - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

کدام گزینه درست‌ترین تحلیل از نقش متفکران در جوامعی است که عقاید و افکار غیرمنطقی در آن‌ها رایج است؟

(۱) متفکران تلاش می‌کنند عقاید مردم را تغییر دهند، اما چون مردم به باورهایشان پایبند هستند، هیچ‌گاه موفق نمی‌شوند.

(۲) متفکران بدون توجه به مخالفت جامعه، عقاید غیرمنطقی را نقد و ارزیابی می‌کنند و در نهایت مردم، بسیاری از باورهای باطل خود را کنار می‌گذارند.

(۳) متفکران در ابتدا با پذیرش عقاید مردم، سعی می‌کنند با آن‌ها همراهی کنند و سپس آرام‌آرام افراد را قانع کنند تا در نهایت همه تغییر کنند.

(۴) متفکران خودشان باورهای غیرمنطقی را نمی‌پذیرند و عقاید خود را به مردم تحمیل می‌کنند و مخالفت جامعه مانع تأثیرگذاری آن‌ها می‌شود.

پاسخ گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

در بسیاری از مواقع، افراد یک جامعه افکار و عقایدی را می‌پذیرند که پشتوانه عقلی و منطقی ندارند، بلکه بر اثر مرور زمان و یا انتقال از نسلی به نسل بعد به صورت یک عادت درآمده است. افراد اندیشمند و متفکر جوامع، این افکار و عقاید را مورد نقد و ارزیابی قرار می‌دهند و اگر با عقل و منطق منطبق نبود، آن‌ها را نمی‌پذیرند و مردم را نیز از باطل بودن این افکار آگاه می‌کنند.

وقتی متفکران و اندیشمندان جامعه، مردم را از خرافاتی و باطل بودن باورها و عقاید غیرمنطقی آگاه کردند، در ابتدا مردم در برابر این حرف مقاومت می‌کنند اما با پایداری و صبوری دانشمندان، بسیاری از مردم به تدریج به حقیقت روی می‌آورند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): با صبر و استقامت اندیشمندان، متفکران بالاخره مؤثر واقع می‌شوند و مردم عقاید باطل خود را کنار می‌گذارند.

گزینه (۳): متفکران ابتدا عقاید مردم را نمی‌پذیرند، بلکه به نقد و ارزیابی آن‌ها می‌پردازند.

گزینه (۴): متفکران چیزی را تحمیل نمی‌کنند، بلکه با استدلال و پایداری، مردم را آگاه می‌کنند و بالاخره مؤثر واقع می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سوفیست‌ها به چه دلیل ظهور کردند و چه رویکردی داشتند؟

- (۱) اختلاف نظر اندیشمندان نخستین و آشفته‌گی فکری مردم و بی‌اعتبار شدن علوم - انکار حقیقت و ترویج سخنوری
- (۲) اختلاف اندیشمندان در تفسیر جهان - ایجاد نظریات جدید در توضیح جهان براساس مغالطه
- (۳) آشفته‌گی مردم در توضیح و تبیین جهان - ترویج فن سخنوری و وکالت
- (۴) اعتماد مردم به اندیشه‌ی سوفیست‌ها - انکار حقیقت و ترویج وکالت و سخنوری

پاسخ گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

اختلاف نظرات اندیشمندان، که عموماً در ایونیا حضور داشتند، به تدریج به آتن رسید و به تدریج آتن به مرکز اختلاف نظرات تبدیل شد. آرا و نظریات گوناگون و غالباً متضادی که این اندیشمندان ارائه می‌کردند سبب شد تا نوعی تشویش و نگرانی بر مردم آن روزگار غالب شود و بذریعۀ اعتمادی به دانش و اندیشه در ذهن ایشان پراکنده شود.

ظهور سوفیست‌ها به دلیل آشفته‌گی فکری مردم و بی‌اعتمادی آن‌ها به علوم بود. (به خاطر تضادی که در نظرات اندیشمندان وجود داشت). آن‌ها به جای جست‌وجوی حقیقت، به فن سخنوری روی آوردند و حقیقت را انکار کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): سوفیست‌ها معتقد بودند نمی‌توان جهان را شناخت و نظر جدیدی در شناخت جهان ارائه نمی‌دادند.

گزینه (۳): مردم در توضیح و تبیین جهان نقشی نداشتند، بلکه اختلاف بین اندیشمندان آن روزگار بود.

گزینه (۴): ظهور سوفیست‌ها به دلیل اعتماد مردم به آن‌ها نبود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مهم‌ترین تفاوت سقراط با سوفسطائیان در چیست؟

- (۱) سوفسطائیان از طریق جدل و سخنوری در پی کشف حقیقت بودند، اما سقراط با روش استدلالی و پرسش و پاسخ به آن می‌پرداخت.
- (۲) سقراط بر عقلانیت و فضیلت تأکید داشت، در حالی که سوفسطائیان با جدل و مغالطه به دنبال پیروزی بر رقا بودند.
- (۳) هر دو گروه حقیقت را دست‌نیافتنی می‌دانستند، اما سقراط آن را به شکل عملی در زندگی روزمره به کار می‌برد.
- (۴) سقراط موفق شد با سوفیست‌ها مبارزه کند و در نهایت آن‌ها را به دادگاه بکشاند، هر چند در دادگاه موفق نشد.

پاسخ گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

سوفسطائیان با انواع مغالطه، جدل و فن سخنوری به نشر اندیشه‌های خود می‌پرداختند.

سقراط پرچم عقل و فضیلت را برافراشت، اما سوفیست‌ها با مغالطه و جدل، مردم را از حقیقت دور می‌کردند. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): سوفسطائیان به دنبال پیروزی بر رقیب بودند، نه کشف حقیقت.
- گزینه (۳): سقراط حقیقت را دست‌نیافتنی نمی‌دانست، بلکه به دنبال احیای تفکر عقلانی و دستیابی به حقیقت بود.
- گزینه (۴): سوفیست‌ها سقراط را به دادگاه کشاندند و حکم اعدام او را از دادگاه گرفتند.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام دلیل سقراط را به چهره‌ای بحث‌برانگیز در یونان تبدیل کرده بود؟

- (۱) جهالت سفسطه‌گران و قدرتمندان را به رُخشان می‌کشید.
- (۲) در کوچه و بازار با مردم سخن می‌گفت و در پی ثروت نبود.
- (۳) با همه به روش ثابت خودش بحث می‌نمود.
- (۴) رفتن به دادگاه به جرم انکار خدایان و گمراه کردن جوانان

پاسخ گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سقراط به مردم می‌آموخت که همه‌چیز را مورد سؤال قرار دهند. او جهالت افراد قدرتمند و سفسطه‌گر را به رُخشان می‌کشید. از این‌رو به چهره‌ای بسیار بحث‌برانگیز تبدیل شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) همگی درباره سقراط صحیح هستند، ولی هیچ‌یک از آن‌ها دلیل تبدیل شدن او به چهره بحث‌برانگیز در آتن نبودند.

کدام گزینه به بهترین شکل ویژگی‌های «شناخت انسانی» را توضیح می‌دهد؟

- (۱) شناخت امری ذاتی و کامل است؛ انسان از بدو تولد همه پدیده‌ها را می‌شناسد و دانسته‌های او همواره درست‌اند.
- (۲) شناخت در انسان، فرایندی تدریجی است که از یادگیری آغاز می‌شود، اما همواره در معرض محدودیت و خطاپذیری قرار دارد.
- (۳) شناخت محدود به اشیای محسوس و قابل مشاهده است و تفکر درباره گذشته و آینده یا موجودات نامحسوس در حوزه شناخت قرار نمی‌گیرد.
- (۴) شناخت انسانی ثابت و تغییرناپذیر است؛ شناخت ما به امور غیرمحسوس بدون خطا است، ولی در شناخت حسی ممکن است خطاهایی رخ بدهد.

پاسخ گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

می‌دانیم که شناخت ما به تدریج افزایش می‌یابد. ما در آغاز تولد چیزی نمی‌دانیم، بلکه گام‌به‌گام با پدیده‌های جهان آشنا می‌شویم. یعنی با عمل آموختن و یادگیری در مسیر شناخت بیشتر پیش می‌رویم. هم‌چنین می‌دانیم که گاهی در برخی شناخت‌های ما خطا رخ می‌دهد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): انسان در آغاز تولد چیزی نمی‌داند و شناخت او تدریجی است، پس کامل و ذاتی نیست. هم‌چنین دانسته‌ها ممکن است خطا داشته باشند.

گزینه (۳): انسان می‌تواند امور نامحسوس مانند خدا، روح و ... را بشناسد، پس شناخت انسان محدود به محسوسات نیست.

گزینه (۴): شناخت ثابت نیست و آگاهی ما از یک امر می‌تواند تغییر کند. هم‌چنین در شناخت امور غیرمحسوس نیز احتمال بروز خطا وجود دارد.

(سؤال ۲۴۶ کنکور ۱۴۰۰ (قارچ از کشور))

کدام عبارت درست است؟

- (۱) گستردگی شناخت و فهم ما از جهان، نشان می‌دهد که توانایی شناخت ما حدی ندارد.
- (۲) کسی که توانایی شناخت برخی امور را مطلقاً منتفی بداند، امکان شناخت را منکر است.
- (۳) با پیشرفت‌های حیرت‌آور بشر در سده‌های اخیر، همه دانش‌های گذشته زیر سؤال رفته‌اند.
- (۴) کسی که معتقد است حقیقت غیرقابل شناخت است، ناخواسته وجود یک حقیقت را اثبات می‌کند.

کدام گزینه را می‌توان از عبارت گرگیاس درباره شناخت نتیجه گرفت؟

- (۱) شک مطلق، انسان را دچار تناقض می‌کند.
- (۲) شک کردن در برخی دانسته‌های خود امری ممکن است.
- (۳) شک در درست بودن برخی از دانسته‌ها با اصل امکان شناخت تناقض دارد.
- (۴) هر کس هر چه بپندارد همان حقیقت است، چون نمی‌تواند به دیگران منتقل کند.

پاسخ گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

گرگیاس که یکی از سوفسطائیان مشهور بود و در سخنوری شهرت داشت می‌گفت: «اولاً هیچ چیز وجود ندارد؛ ثانیاً اگر چیزی وجود داشته باشد، برای انسان قابل شناخت نیست، چون انسان ابزار شناخت آن را ندارد؛ ثالثاً اگر هم برای انسان قابل شناخت باشد، انسان نمی‌تواند آن را به دیگران منتقل کند.»

انکار اصل امکان شناخت انسان را دچار تناقض می‌کند، چون همین که می‌گوییم: «نمی‌توان چیزی را شناخت» در واقع خودمان به یک شناخت رسیده‌ایم و این تناقض است. بنابراین گرگیاس به خاطر انکار توانایی شناختن، دچار شک مطلق و تناقض است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): این عبارت کاملاً درست است، ولی در هیچ بخشی از کلام گرگیاس به آن اشاره نشده است.

گزینه (۳): شک در درست بودن برخی از دانسته‌ها ممکن است و به هیچ وجه انسان را دچار تناقض نمی‌کند.

گزینه (۴): گرگیاس اصل شناختن را انکار می‌کرد، ولی این عبارت که مربوط به پروتاگوراس است به نسیب بودن شناخت اشاره دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۹۰

در کدام گزینه به نوع متفاوتی از روش پیشرفت دانش انسان اشاره شده است؟

- (۱) دانشمندان به این نتیجه دست یافتند که نوعی باکتری وجود دارد که می‌تواند برخی از انواع سرطان‌ها را درمان کند.
- (۲) تحقیقات جدید نشان می‌دهد که برخلاف نظر گذشتگان، مدار کره زمین به شکل بیضی است.
- (۳) مخترعان ایرانی موفق به ساخت پهپادی شدند که می‌تواند ۷۲ ساعت پیاپی پرواز کند.
- (۴) کشف حیوانی جدید در آمازون، نظرات دانشمندان درباره دوزیستان را تغییر داد.

پاسخ گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

دانش بشر به دو صورت می‌تواند پیشرفت کند:

- (۱) از طریق حل مجهولات و دستیابی به اطلاعات جدید درباره عناصر و پدیده‌های جهان و گشوده شدن شاخه‌های جدید دانش
 - (۲) از طریق پی‌بردن به اشتباهات گذشتگان و تصحیح آن‌ها
- در گزینه (۲) به این مسئله اشاره شده است که در گذشته گمان می‌کردند که مدار زمین به شکل دایره است، ولی امروزه دریافته‌اند که مدار زمین به شکل بیضی است؛ یعنی به خطای گذشتگان پی برده و آن را تصحیح کرده‌اند.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) به پیشرفت دانش بشری از طریق رسیدن به یک شناخت جدید (کشف یا اختراع جدید) اشاره دارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓